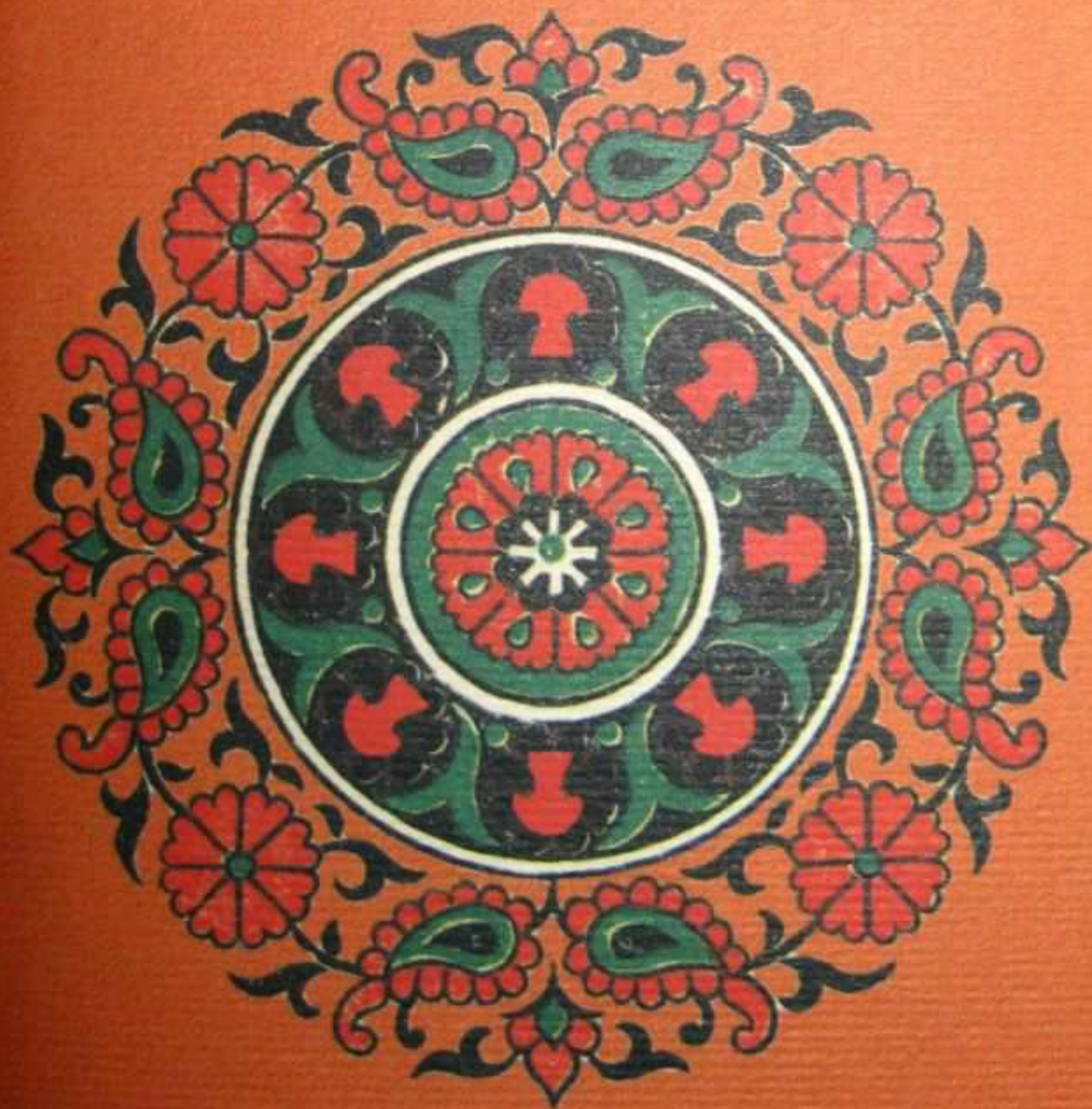

Martin W. Ball

MOUDROST HUB

Šamanský rozvoj duchovního vědomí

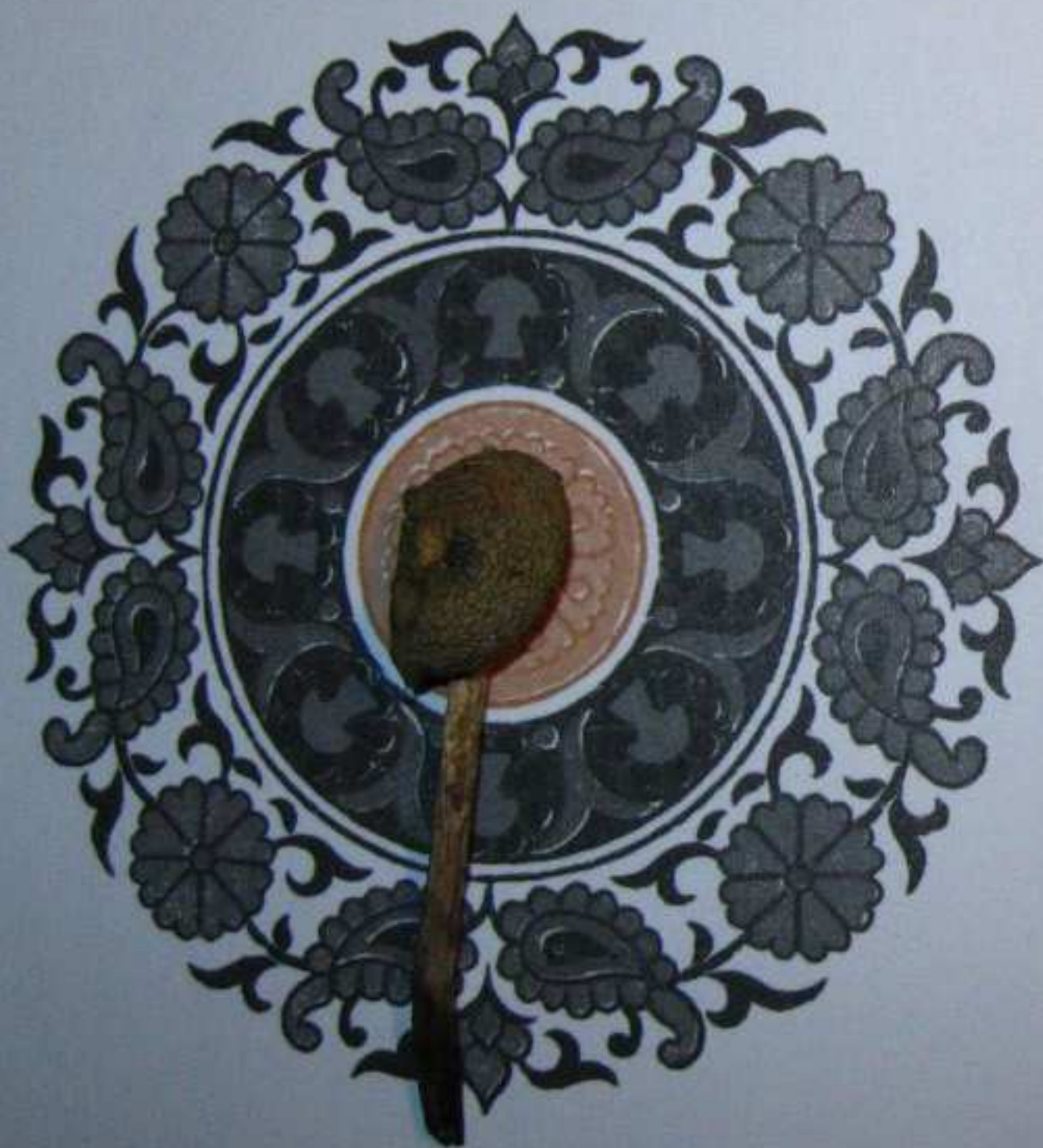

Psilocybinové houby jsou v domorodých kulturách považovány za posvátné a mocné pomocníky, kteří své uživatele, hledače, učí základní znalosti a přivádějí je ke stavům božského vědomí. Ačkoli je možné užívat každý, opravdový rozvoj duchovního vědomí prostřednictvím konzumace houbiček obvykle také vyžaduje jisté úsilí, ve kterém hraje významnou roli odpovídající duchovní naladění, upřímný přístup a správné praktiky. Právě to nám pomáhá, abychom se ve světech, které tento enteogen duchovním hledačům zpřístupňuje, uměli zorientovat.

Houby otevírají duchovnímu hledači proces zkoumání vlastní mysli a povahy reality. Říkají, co to právě „já“ je, a kde se nalézá. Pokud k houbám přistupujeme jako k učitelům, zážitek s nimi se nese ve znamení intenzivní práce. Opravdové porozumění svému „já“ se pak může stát hlubokou osobní proměnou.

Knihou jednoduše a srozumitelně vysvětluje základní principy tohoto potenciálně obtížného procesu – neboť teprve tehdy, když porozumíme sobě samým, můžeme pochopit vesmír, ve kterém se nalézáme.

Martin W. Ball

MOUDROST HUB

Šamanský rozvoj duchovního vědomí

Praha 2009

MUSHROOM WISDOM

Copyright © Martin W. Ball, 2006

Translation © Ivana Svobodová, 2009

Czech edition © dybbuk, 2009

ISBN 978-80-86862-77-4

Říše hub je božský prostor. Je to sféra paradoxů, svět Ducha a mysli, v němž najdeme význam, krásu a zázraky. Říše hub je inteligentní a živá, organická, proudí a mění se, je plynulá, otevřená, lákavá a hravá, ale i vážná, introspektivní a posvátná. Je to chaos i řád, proud a změna, příliv a odliv, život i smrt. Je imanentní a transcendentní. Je to krása. Zde jste opravdu doma.

*Kéž ty, kdo hledají cestu, obejmě Duch
a kéž je omývá Světlo vědomí a porozu-
mění.*

PŘEDMLUVA

V této knize uvádím přehled rad, jak nejlépe využívat houby jako entheogeny – prostředníky proměny duchovního vědomí. U zkušenosti s nimi však přitom bude záležet také na tom, zda sami budeme k zážitkům přistupovat otevřeně a uvědoměle a zda takto budeme zapojeni v transformativním procesu, kterým je rozvoj vlastního duchovního vědomí. Také bude třeba postavit se temnotě a překonat všemožné představy, soudy a pocity křivdy, které nosíme ve svých srdcích a které nás omezují.

Konzumace entheogenních hub nemusí nutně vyhovovat každému. I když se řada lidí této svátosti odává ve volném čase a pro zábavu a používá je pouze jako prostředky, které jim poskytnou rozptýlení a zajímavé zážitky, houbičky mohou uživateli způsobit také zážitky problematické, děsivé a často i traumatické. To, že prožijeme „dobrý“ trip a vyhneme se „špatnému“, ještě neznamená, že jsme porozuměli spirituální povaze hub. Porozumět houbám znamená pochopit možnosti využití těchto rostlinných

učitelů v roli účinných duchovních nástrojů a porozumět tomu, jak fungují, abychom se mohli poučit z nesmírné moudrosti, kterou nám sdělují.

Tato kniha pojednává o tom, jak můžeme entheogenní zážitky – dobré i špatné, radostné i hrůzné, extatické i citově zdrcující – využít jakožto nástroje duchovního růstu. V případě, že s těmito učiteli podnikneme sezení a necháme se prostoupit jejich učním, měli bychom k takovému zážitku přistupovat jako znalí, uvědomělí a chápaví žáci, kteří se dokážou v těchto, často ohromujících a radikálních jevech, které jim houby ukazují a otevírají, zorientovat a umí jim porozumět.

Co si z těchto zážitků vezmeme, záleží na každém z nás. Po požití dostatečné dávky houby radikálně změní naše vnímání, naše pojetí bytí i to, jak prožíváme své „já“ a svět. Hodnota těchto duchovních nástrojů ovšem závisí na nastavení mysli a duševním rozpoložení, na přístupu i povaze uživatele a na kontextu, ve kterém houby konzumujeme. Znamená to také, že se hledající aktivně podílejí na vytváření posvátné stránky zážitku. To, co do zážitku vnášíme my sami, značně ovlivňuje, co si z něj odnášíme, ačkoliv naše záměry a okolnosti prožitku nikdy zcela neovlivní povahu entheogenní zkušenosti. To, co nám entheogeny ukazují, je vždy nové, intenzivní a vymykající se veškeré naší kontrole. To je součástí krásy a kouzla hub. Konzumace psilocybinových hub nás otvírá hlubokému poznání, duchu,

inteligenci a síle, která existuje v nitru všech věcí, jež se projevují při magickém odhalování vesmíru. V této knize jsem si stanovil za cíl pomoci těm, kteří se snaží lépe porozumět tomuto procesu a ukázat prostředky, díky kterým můžeme tyto neocenitelné spirituální nástroje uplatnit a využít je k prohloubení duchovního vědomí a zkušenosti, abychom se stali více vnímavými, chápaivými a uvědomělými duchovními bytostmi.

Kapitola první

ENTHEOGENY, NÁBOŽENSTVÍ A SPIRITUALITA

Po celém světě a ve všech dobách měli rostlinní učitelé hluboký a trvalý vliv na různé kultury, tradice, náboženství a na individuální duchovní a posvátné zážitky. Rostlinní učitelé, neboli *entheogeny*, tedy rostliny, které vyvolávají „vnitřního Boha“, jsou často zvláštní a podivuhodné a dokážou vyslat lidské vědomí mimo všední realitu do hluboce duchovního světa, čímž zprostředkovávají přímé spojení s posvátným a božským. Tento základní fakt využívaly mnohé kultury k prohloubení individuálních prožitků posvátna, od iniciace do náboženských mystérií po šamanské léčení, věštění a duchovní cesty.

I když zkušenosti, které entheogeny přinášejí, nemusejí mít přímo duchovní či náboženský význam a nemusejí ho ani vyvolávat, platí, že pokud k nim přistupujeme ve správném spirituálním naladění

s odpovídajícím záměrem a pokud je konzumujeme v rámci posvátného a duchovního kontextu, mohou být mocnými katalyzátory pro náš duchovní růst a vývoj. Ne každý, kdo entheogeny užívá, dosáhne duchovního prozření nebo proměny, ale mnozí to dokázali a ti, kdo pochopili způsob fungování těchto posvátných rostlin již kdysi – šamani, mystikové a vizionáři –, vytvořili metody a techniky, které nyní ostatním slouží jako průvodce na jejich duchovních, náboženských či léčitelských cestách.

Psilocybinové houby jsou klíčem k dimenzím, které nás obklopují a které za normálních okolností nedokážeme vnímat. Pokud nám to dovolí, můžeme získat přístup do nepředstavitelných světů krásy, milosti a pokoje. Přibližují nás k Bohu, Ježíšovi, Buddhovi, vědomí planety Gaia, našim kořenům a umožňují nám, abychom lépe porozuměli, jakou úlohu ve vesmíru hraje. Je to za všech okolností hluboce spirituální zkušenost.

Paul Stamets

16 V průběhu dějin se napříč kulturami vyskytovalo mnoho různých metod pro dosažení spojení s posvátnem nebo vyvolání hlubokých duchovních prožitků. Některé z nich jsou velmi účinné. Například půst, intenzivní meditace, život na samotě v ústraní, některá

fyzická cvičení, nebo různé dýchací a vizualizační techniky.

Ačkoliv entheogeny nemusejí automaticky vyvolávat spirituální prožitky, často bývají, co se týče vyvolávání radikálních a intenzivních prožitků, spolehlivější a více konzistentní než jiné metody. Šamani už po tisíce let vědí, že když v odpovídajícím prostředí, s potřebným důrazem na rituál, jeho strukturu a účel, a s odpovídajícími pomůckami připraví a požijí určité rostliny, mohou poměrně s jistotou očekávat, že vyvolají hluboké duchovní zážitky. Tyto aktivity mohou změnit život všem bez rozdílu, laikům stejně jako odborníkům, kteří s rituály mají již zkušenosti. Je dost dobře možné, že meditační techniky, techniky dýchání, život v ústraní, půst atp., jsou pozdějšími pokusy o rekonstrukci entheogenní zkušenosti pomocí jiných prostředků.

To, že užíváte posvátné rostliny, jako jsou peyotl, houby, ayahuasca (což není samostatná rostlina, ale kombinace několika různých), durman, iboga, šalvěj divotvorná a další, ještě neznamená, že se automaticky stáváte mystikem nebo šamanem, ani že budete přeneseni k dalekému břehu osvícení. Posvátné rostliny nezpůsobují duchovní prozření z toho důvodu, že tu není jiná možnost.

I když se vyskytují převážně případy, kdy jsou lidé po užití spontánně uvrženi do hlubokého stavu duchovního vědomí, existuje i řada opačných případů, kdy uživatele účinky entheogenů zmatou a rozruší.

Konzumenti se v těchto zážitcích také mohou ztratit, nebo se díky nim prostě jen „baví“. To vše naznačuje, že rozvoj duchovního vědomí prostřednictvím entheogenů obvykle vyžaduje jisté úsilí, při kterém hraje významnou roli odpovídající nastavení mysli a duchovní naladění, vytvoření řádného zázemí pro samotný zážitek a zapojení různých pomůcek a metod, abychom se v často matoucích a nečekaných říších, které entheogeny duchovním hledačům, mystikům a těm, kdo se věnují šamanské praxi, zpřístupňují, uměli zorientovat a abychom je dokázali pochopit.

Stručně řečeno, entheogeny jsou hluboce spirituální nástroje. Ovšem, stejně jako u jiných nástrojů, pokud chceme dosáhnout určitých výsledků, musíme vědět, jak je správně používat. V tradičních kulturách jsou to šamani, mystikové, věštcí a kněží a kněžky, kdo rituál řídí a kdo mají potřebné znalosti k tomu, aby mohli labyrintem entheogenních zkušeností vést ostatní. Tito znalci a odborníci vědí, jak v těchto zvláštních a podivuhodných realitách najít vlastní cestu, a dokážou jimi provést ostatní tak, aby našli to, co hledají – poznání, uzdravení, pocit štěstí, možnost nahlédnutí do vlastního nitra atd. Činnost takových jednotlivců je uměním v pravém slova smyslu a jsou při tom využívány myšlenky, zvuky, symboly, rituály a nesčetné další prvky, které pomáhají vyvolat vytoužené zážitky a představy.

Objevování moudrosti založené na entheogenech

V západních kulturách se řada z nás s takto talentovanými jedinci setkává jen velmi zřídka, pokud vůbec. Rostliny a chemické látky, které napomáhají rozvoji mysli, jsou sice celkem snadno dostupné, většinou nám však chybí jasné poznání toho, jak tyto prostředky používat k duchovním účelům. Ti, kteří se zajímají o tradiční využití entheogenů, cestují po celém světě: jezdí do Amazonie, aby se setkali s místními šamany a zúčastnili se sezení s ayahuascou, putují vysoko do hor Mexika, aby se od Mazateků naučili pracovat se šalvějí divotvornou nebo, v případě kmene Huichol, s peyotlem. Taková cesta je ovšem většinou velkým luxusem a radit někomu, kdo se chce něco dozvědět o užívání posvátných rostlin, aby se sbalil a vyrazil do Amazonie, není příliš podnětné.

Šamanská turistika je velmi výnosná a pomáhá podporovat místní domorodou populaci. Je ale nutné za duchovním poznáním a zkušenostmi cestovat tak daleko? Zvláště když víceméně všichni šamani tvrdí, že poznání má každý na dosah ruky přímo před sebou, alespoň v nějaké podobě a ve specifické kulturní formě, která vychází z různé kultury a typu společnosti. Pokud je poznání skutečně „tam venku“, neměl by do něj být schopný proniknout každý, v jakékoliv době, na jakémkoliv místě?

Tato kniha si klade za cíl výše uvedenou otázku prozkoumat. Obecná hypotéza uvádí, že duchovní zkušenost je dostupná každému, kdo ji hledá, a vědomosti o tom, jak posvátné rostliny používat, můžeme získat učením, ať už samostatně nebo pod vedením zkušené osoby, aspoň na všeobecné úrovni, aniž bychom museli procestovat celý svět a hledat poslední opuštěná místa, kde se odehrávají tajemná mystéria. Duchovní zkušenost se nachází přímo zde, právě v tomto okamžiku. Není to něco, co nám musí být vzdálené a pro nás tajemné nebo exotické. Ve skutečnosti je to ta nejbližší možná věc, protože duchovní skutečnost je opravdová realita. Svět Duha je skutečné bytí.

Nalezení autentičnosti

Pro řadu lidí žijících v postmoderní západní společnosti je skutečná spiritualita, spojená s autentickým prožitkem, často velmi obtížně dosažitelná. Jako je mnoho hledačů, tak je také mnoho cest, z nichž některé přinášejí větší úspěch než jiné. Velké množství lidí se rozhodne užívat entheogeny proto, aby obohatili své pojetí duchovního poznání a aby rozšířili své vědomí. Podobně jako u jiných cest i při takových praktikách dosahujeme různého stupně úspěšnosti.

Já sám se řadím k těm, kdo měli při hledání autentické cesty k duchovnímu poznání potíže. Můj du-

chovní život prošel radikální změnou toho dne, kdy jsem snědl přesně 3,2 gramy sušených psilocybinových hub. Ačkoliv jsem s těmito entheogeny experimentoval už předtím, tentokrát byl můj zážitek jiný. Prožil jsem něco, co se dá nejlépe popsat jako šamanská iniciace. Z tohoto zážitku jsem vyšel s nesmírně změněným pojetím spirituality a připadal jsem si probuzený a nesmírně inspirovaný způsobem, jaký bych nikdy předtím ani nedokázal popsat. Má duchovní zkušenost se změnila z čehosi abstraktního a intelektuálně stimulujícího v součást mě samotného. Tato kniha je zamyšlením nad tím, jak jsem začal vnímat houby, náboženství a spiritualitu v průběhu deseti následujících let po tomto iniciačním zážitku. Nechci nikoho vyzývat, aby užíval houby nebo jakýmkoliv jiným způsobem porušoval zákony. Jde spíše o osobní úvahu na téma, jak mohou zážitky vyvolané konzumací psilocybinových hub přispět k duchovnímu růstu a vývoji.

Praktické poznatky

Praktická spiritualita, kterou zde čtenářům představuji, se nezakládá na žádné zvláštní teorii nebo systému. Vlastně v jistém smyslu ani o žádnou teorii nejde. Duchovní zkušenost prostě existuje sama o sobě. Je to fakt, který je třeba brát jako nezpochybnitelný. Když hovoříme o duchovní zkušenosti,

mluvíme o rekonstrukci následující po zkušenosti samotné. Čím je naše vědomí nebo náš systém pojmů pokročilejší, tím detailněji dokážeme vyličit naše zážitky ostatním nebo sobě samým. Samotný zážitek ovšem nezávisí na teorii ani na jazyce, který používáme k tomu, abychom naši zkušenost vyjádřili. Přímá duchovní zkušenost nám bezprostředně odhaluje, jak jsou naše představy a znalosti omezené. Důležitá je zkušenost sama o sobě.

Znalosti založené na přímé a bezprostřední zkušenosti se radikálně liší od intelektuálního poznání, a každý, kdo něco takového zažil, ví, že je to pravda. Tato kniha se tudíž zaměří na problematiku povahy těchto zážitků, na to, jak je mohou duchovní hledači procítit, co tyto zážitky znamenají a jak je my, coby duchovní bytosti, můžeme využít pro náš osobní vývoj.

Spiritualita bez náboženství

Přestože existují náboženství a kultury, které houby využívaly jako součást svých obřadů, nebudu se jim zde věnovat. Houby jsou duchovním nástrojem, který je dostupný všem lidem bez rozdílu, lidem jakéhokoli náboženství, i těm, kteří se k žádnému nehlásí, jako je tomu v mém případě. Kultury, které využívaly nebo využívají houby, tak obvykle činily a činí v rámci šamanismu, a i když šamanismus je zcela jistě spjatý s vyššími strukturami kulturních ná-

boženských systémů, jde především o systém praktik, založených na přímé zkušenosti a zvýšené vnímavosti. O kulturách, které houby využívají, jejich náboženských systémech a praktikách, bylo už napsáno dostatečné množství literatury. Tato kniha se nezaměřuje na určitou tradici nebo kulturou daný přístup ke konzumaci hub, i když asi určitě v něčem naleznete jisté paralely.

Také bych měl na úvod vysvětlit, že pojmy „náboženství“ a „spiritualita“ jsou v této knize pojaty dosti odlišně. V rámci této práce je „náboženství“ víc spojováno s obecně rozšířenou vírou v Boha, praktikami a společenskými strukturami. „Spiritualita“ vychází z přímé zkušenosti a umožňuje různé interpretace. Neodvívá se od určitého náboženského systému, dogmatu nebo víry. Zkrátka, k tomu, abyste získali duchovní zkušenost, nemusíte být věřící, a naopak to, že jste věřící, nemusí automaticky znamenat, že jste duchovně zaměřeni nebo že máte zkušenost se skutečně duchovními zážitky.

Proč právě tato kniha?

Skutečné duchovní vědomosti jsou v určitém smyslu „tam venku“ a neomezují se na jednu určitou tradici, kulturu nebo náboženství. Žádná z informací, které zde uvádím, není nijak nová, originální či jedinečná. Zde obsažené spirituální techniky, praktiky

a zkušenosti, už byly zpracovány v nejrůznějších literárních formách v antropologii, dějinách náboženství, duchovních naukách, příručkách, záznamech z víkendových workshopů, v šamanských a metafyzických pojednáních atp. I přes to všechno ale neexistuje stručné pojednání, které by vysvětlilo, jaký mají tyto myšlenky přímý vztah ke konzumaci hub jako k systému praktik a k duchovní metodologii. Zájemci o tuto tematiku mají k dispozici dostatek „psychedelické“ literatury, neexistuje ale, aspoň pokud vím, podrobná studie, která by se specificky vztahovala k houbovému vědomí a spirituálním praktikám a zkušenosti.

Houby jsou hluboce duchovními nástroji, řada jejich uživatelů však nedokáže plně docenit jejich potenciál. Pouhá konzumace psychedelických hub, jak jsem již řekl, z člověka mystika nebo šamana neudělá, ani ho duchovně nepovznese. Houby nám mohou poskytnout velmi zábavné a intenzivní zážitky, které nás mohou esteticky uchvátit: vidíme nádherné barvy a fascinující geometrické obrazce. To ale nejsou charakteristické znaky používání hub jako nástroje. Nástroj v sobě zahrnuje účel, funkci a použití – právě to chci v tomto pojednání zdůraznit. Kdokoliv může konzumovat houby a prožívat ne-smírnou moc posvátné rostliny, v níž se projevuje mysl, ale to, abychom skutečně dokázali houby zá-měrně a účelově používat pro duchovní rozvoj a pro-zření, vyžaduje znalost určitých technik.

Mohli bychom si položit otázku, proč toto pojednání vzniklo, když zde uvedené informace můžeme najít i jinde a v odlišné formě. Kromě skutečnosti, že žádná taková či podobná práce v současnosti neexistuje, existují i další důvody. Duchovní praxe je složitá a náročná. Náš růst a vývoj může být často pomalý, pokud bude vůbec nějaký. Můžeme strávit roky meditacemi, aniž dosáhneme jakéhokoliv výsledku, kromě toho, že se budeme cítit ospalí. Můžeme celý život chodit do kostela a neodneseme si z něj nic víc než dogma, které v rámci dané tradice slouží jako východisko ke spiritualitě. Houby mají na druhou stranu bezprostřední, radikální a přímý účinek. Při správném používání plní houby a další entheogeny v podstatě funkci jakéhosi vyrovnávacího prostředku, protože téměř všem uživatelům umožňují prožití hlubokých stavů duchovního vědomí. Vzhledem k tomu lze považovat znalost takových praktik za důležitou všeobecně pro celé lidstvo a pro duchovní hledače zvláště, zejména s ohledem na hojně rozšířený mylný negativní názor, co se týče „halucinogenů“ a jejich vztahu ke spiritualitě a náboženství.

To, že je duchovní rovnováha dostupná uživatelům entheogenů, neznamena nutně, že spiritualita založená na konzumaci hub je dostupná snadno nebo jednoduše. Tak tomu opravdu není. Chceme ale říci, že entheogeny nabízejí možnost prožít hluboce duchovní zkušenost i těm, kdo se za jiných okolností

nedokážou spiritualitě otevřít. Nechci nikoho vyzývat, aby konzumoval psilocybinové houby, ale když pomíneme všechny ostatní důvody, mělo by toto pojednání být k dispozici jako svědectví o rozmanitosti duchovní zkušenosti. Houby, které nám toho dokáže tolik odhalit, si takové zkoumání zaslouží.

Takováto studie je také důležitá, protože užívání hub a dalších rostlinných učitelů, kteří napomáhají rozvoji mysli, je v naší kultuře ve velké míře ilegální a uživatelům hrozí tresty. Tímto přístupem naše kultura značně narušuje duchovní svobodu a v zásadě škodí sama sobě. V atmosféře dezinformací, sociálních dogmat a jednoznačné demonizace posvátných rostlin není místo pro nezkreslené zhodnocení role těchto mocných učitelů. Naše vědomí a duchovní podstata jsou nejintimnějšími prvky našeho bytí. To, že nám někdo může bránit v přístupu do hlubin naší mysli a ducha, je opravdovým zločinem. Pokud zkoumání vědomí a spirituality probíhá zodpovědně a v bezpečném prostředí, pak jde o základní lidské právo, které je nezcizitelné.

Žádná tajemství

Neexistuje žádné tajemství, žádná tajuplná pravda, žádná skrytá záhada, která čeká, až bude odhalena. Houby duchovním hledačům umožňují jednu zásadní věc: pomáhají jim pochopit jejich pravou

podstatu. I když se různé organizované náboženské systémy zabývají různými koncepty, ve spirituální podstatě všechny poukazují na jednu základní pravdu. Ukazují nám, kdo jsme, formují náš vztah k posvátnu, ke světu a k ostatním stvořením, se kterými se v něm setkáváme. V samotné podstatě existuje jen jediná věc. To, že se my sami vnímáme jako jednotlivé a oddělené bytosti, je v zásadě iluze a myšlenkový konstrukt. V jádru jsme my všichni jedinou bytostí. Vše tvoří jeden celek.

Samotný vesmír je živá, myslící bytost, která využívá prostor a čas k tomu, aby se vyjádřila prostřednictvím tvůrčích projevů života a vývoje. V podstatě jsme my, coby vědomé a myslící bytosti, vesmírem, jenž se sám od sebe odráží. Máme jedno duchovní jádro a veškerá existence je jen souhrnem aspektů a projevů tohoto jednotného, nerozlišeného, vše pojímajícího celku. Někdo ho nazývá „Bohem“. Pro mě osobně to je vesmír. Další lidé používají jiná jména. Na jménech, termínech nebo pojmech nezáleží. Záleží jen na prožitku. Pro ty, kdo něco takového zažili, je pravdivost tohoto tvrzení nezpochybnitelná. Později o ní sice můžeme začít pochybovat, ale když se k zážitku vrátíme, znovu se v této pravdě utvrdíme. Čím hlouběji do ní pronikáme, tím je nám jasnější, že je naprosto zřejmá a že je všude kolem nás. Jinými slovy, radikální prozření, které u nás zkušenost s houbami vyvolává, není ničím zvláštní, protože nikdy nekončí. Houby prostě jen zřetelně ukazují to,

co je zjevné a co si uvědomujeme i při normálním stavu vědomí. Houby nám připomínají, co je skutečné, a ukazují nám, kým a čím vlastně jsme. Zážitky, který nám houby a další rostlinní učitelé zprostředkovávají, je prožitek skutečnosti a naší pravé podstaty coby duchovních bytostí.

Šamanova cesta za Duchem

Šamanská praxe vychází, na rozdíl od mnoha forem náboženství, primárně z přímé duchovní zkušenosti. Šamani využívají zvuky, pohyb, symboly a metody zapojení smyslů k vyvolání hluboce duchovních zážitků pro nejrůznější cíle, od osobního osvícení po léčení. Šamani byli a jsou největšími mistry v oblasti entheogenní zkušenosti a v mnoha ohledech je formují právě rostlinní učitelé prostřednictvím svých vlastních iniciací. Řada zvláštních technik a přístupů uvedených v této knize se tudíž podobá praktikám, které ovládají šamani po celém světě od počátku dějin, nebo se k nim nějak vztahuje.

Tato kniha ale nepojednává přímo o tom, jak se stát šamanem: měli bychom rozlišovat mezi využíváním šamanských technik a pravým významem slova „šaman“. Šaman je osoba, která zpravidla pracuje v rámci tradičního kontextu. Používá kulturní symboly, příběhy a rituální techniky k tomu, aby dosáhla určitých cílů pro svou komunitu, jako je napří-

klad léčení, ovlivňování událostí a zprostředkování kontaktu mezi lidskými a jinými než lidskými komunitami, které představují zvířata, rostliny a přírodní útvary.

Abyste mohli využívat šamanské techniky, nemusíte být „šaman“. Vzhledem k tomu, že šamanismus se s největší pravděpodobností vyvinul z dávných zkušeností s rostlinnými učiteli, je zcela přirozené, že jsou šamanské postupy a vědomosti stále přínosné a užitečné, když se k entheogenům obracíme za účelem rozvoje duchovního vědomí a duchovních zážitků. Ať náležíte k jakékoli víře nebo náboženskému systému, můžete využívat šamanské metody k prohloubení své duchovní zkušenosti a porozumění, protože jsou převážně praktické. Tyto metody mají být aplikovány přímo na duchovní praxi a zkušenost. Koneckonců, všechny tyto techniky a postupy si musíme sami přizpůsobit, protože šamanská praxe je hluboce osobní a zahrnuje zkoumání a vývoj naší tvořivosti na duchovní úrovni. V tomto smyslu může být zkoumání šamanské spirituality nesmírně tvůrčí a obohacující, protože když někdo hlouběji a autentičtěji porozumí sám sobě a svému bytí, stane se autentičtějším a intenzivnějším také jeho tvořivost a její vyjádření. Díky tomu zase získá uspokojivější a hlubší vztah k sobě samému, k ostatním, k zemi a ke všem obyvatelům vesmíru.

Kapitola druhá

ZKUŠENOST S HOUBAMI

Houby se obvykle projevují podobně, bez ohledu na jejich zkonsumované množství, nebo sílu dávky. Zážitky, jak slabé, tak intenzivní, mají podobné rysy, a právě na ně se v této knize zaměřím.

Naše vědomí se v tu noc mnohokrát proměnilo. Zdálo se, že jsme se změnili všichni společně, což připisuji vlivu Santa Marie. Zdá se, že se stav našeho vědomí měnil podle rytmu jejích písní.

sezení Fredericka Swaina
s mazatéckou šamankou Marií Sabinou

Účinek psilocybinových hub se velmi liší od jedné houby k druhé. Tři gramy hub z jedné dávky mohou mít mírný a sotva postřehnutelný účinek, zatímco jeden gram skutečně silného druhu hub vás může

vyslat na pětihodinovou cestu, která vám umožní intenzivně zkoumat své nitro a zažívat mystický úžas a trans. Kromě informací srovnávajících relativní účinky různých druhů psilocybinových hub neexistuje obecná metoda hodnocení toho, zda určitá houba bude mít výrazný, nebo slabý účinek. Nakonec jediným spolehlivým způsobem, jak to posoudit, je přímá zkušenost.

Pokud hledáte moudrost prostřednictvím hub, je daleko jednodušší porozumět tomu, co se děje, pod vlivem větších a silnějších dávek. To ovšem neznamená, že vyšší dávka automaticky vyvolá kvalitativně odlišný zážitek – znamená to pouze, že zážitek bude zřetelnější a ne tak jemný, a tudíž uživateli umožní ponořit se do něj hlouběji, bezprostředně a intuitivně poznat, co se děje a proč k tomu dochází. Pro nezkušené konzumenty ale mohou být zážitky vyvolané velkou dávkou příliš složité na to, aby se v nich zorientovali. Mohou je naprosto ohromit, a vyvolat tak u nich velmi matoucí stavy vědomí, nesouvislé vize a podivné chování, které je doprovází. Z tohoto důvodu doporučují zkušení uživatelé, aby začátečníci začali s malými dávkami, než zjistí, jaké množství jim vyhovuje nejvíc.

Mnoho lidí k houbám přistupuje s cílem zkonzumovat jich tolik, aby se přenesli přes určitý práh, po kterém následuje estetické vytržení. Většina uživatelů si přeje, aby byla součástí jejich cesty „vizuální stránka“. Tato kniha ale klade důraz na něco jiného:

důležité je to, jak konzument ke svému zážitku přistupuje a jak s ním naloží. Když ví, co dělá, i velmi malá dávka hub může být pro duchovní činnost stejně účinná jako dávka větší. V ideálním případě, pokud bychom s pomocí těchto technik a praktik získali dostatečné schopnosti, už bychom houby nepotřebovali vůbec. To by mohlo být vlastně i naším možným cílem – nechat houby, aby nám otevřely bránu duchovního vnímání a sebereflexe na hluboce osobní úrovni, a my bychom pak tyto vjemy a činy mohli začlenit do běžného života. I když jsou změny vědomí, které houby způsobují, velmi intenzivní a často transcendentní, naším hlavním cílem je uvést toto poznání do našeho každodenního života. Toto je cíl všech druhů transformativní spirituální činnosti.

Příchuť země

Houby můžeme konzumovat jen tak, udělat z nich jakýsi čaj či vývar, spařit je – to záleží na preferencích jednotlivého uživatele. Někteří údajně houby také kouří, ale o účinnosti této metody se vedou diskuze.

Pro většinu lidí je chuť hub nepříjemná. Houby totiž mají nepříjemnou, velmi zemitou pachut, připomínající bláto a zapařenou slámu smíchanou společně s vlhkou rašelinou. Na tuto chuť si nejprve musíme zvyknout, abychom si je dokázali vychutnat – řada

uživatelů se však přes toto přenést nedokáže. K překrytí pachuti je možné přidat mátu, citron nebo med. Někteří houby zhruba hodinu povaří, scedí je a vypijí jen vodu.

Já osobně dávám přednost konzumaci samotných hub. Podle všeho existuje rozdíl mezi tím, jestli se do těla dostanou zkonzumované houby jako takové, nebo jestli užíváme výtažek či čaj. Tato metoda s sebou přináší také pocit rituálního přijímání či sdílení svátosti. Polykáme tělo houby, což vyvolává pocit symbiotického vztahu mezi konzumentem a tímto entheogenem. To je ale, jako ostatně u všeho, věcí naší osobní volby.

Když houby konzumujeme, máme kvůli jejich zmíněné pachuti často nutkání polknout je jak nejrychleji to jde. I když je toto nutkání často velmi silné, je lepší houby v ústech ponechat déle a pořádně je rozžvýkat. Houby se špatně tráví a čím více je rozmělníme v ústech, tím méně práce poté zbyde na naše trávicí ústrojí.

Svíravý pocit v žaludku

34 V průběhu zážitku, a možná i po něm, uživatelé cítí, jak jim houby s různou intenzitou pracují uvnitř trávicího ústrojí. Výsledkem toho bývá vznik plynů, které vycházejí horem i dolem. Plynatost může chvíli trvat, zvláště ke konci zážitku. I když je pro velké

množství konzumentů tato složka nepříjemná, jde o důležitý prvek zážitku a měli bychom ho jako takový přijmout podobně jako všechny aspekty zážitků spojených s houbami. Bojovat s něčím, když jsme pod vlivem hub, je zbytečná námaha. Právě ti, kdo se snaží tento nepříjemný prvek potlačit, také obvykle zvrací. Kdo se potřebuje pročistit, se většinou po zvracení cítí lépe a může potom zážitkem procházet daleko volněji.

Je prozíravé, že si uživatelé hub dávají velký pozor na to, co se jim během zážitku děje v útrokách. Žaludek je důležitým zdrojem pocitů a všechny prvky zážitků s houbami obsahují pocitovou stránku. Konzumenti hub tomu musejí věnovat pozornost a musejí zážitek zkoumat, aby zjistili, co jejich fyzické pocity znamenají a jaký mají emoční dopad.

Existuje určitý vztah mezi „pocitem svírání v žaludku“ po konzumaci hub a „svíravým pocitem v žaludku“ spojeným s intuicí. Houby hledači otevírají bránu k radikálním intuitivním úrovním empatického porozumění, které někteří nazývají telepatie nebo psychická komunikace. Tuto intuici a náhlé poznání sebe sama často provázejí vjemy toho, jak houby procházejí trávicím ústrojím. Jde o zajímavý, ačkoliv ne zcela překvapivý vzájemný vztah. To, že máte „svíravý pocit“ kvůli nějaké osobě, místu, situaci, otázce nebo dilematu, získává při užití hub zcela nový význam. Nejlepší rada, kterou mohu konzumentům hub dát, je, aby na tento vzájemný vztah

35

dávali dobrý pozor a aby se spoléhali na zdravý rozum, když hodnotí to, co jim návštěvník při procházení jejich tělem sděluje.

Zvláštní stav

Houby se silným účinkem se projeví během několika minut a zkušený uživatelé obvykle velmi brzy dokážou rozeznat změnu vědomí – někdy ji dokonce odhadnout i předtím, než houby zkonzumují. V případě slabších hub může trvat tři čtvrtě hodiny i víc, než se jejich účinky začnou skutečně projevovat, a dokonce i potom mohou být jen mírné. První, co zažijeme, je často pocit, že se „něco změnilo“ nebo že se „s námi něco děje“, ale v tu chvíli ještě nemusíme být schopni si to naplno vychutnat nebo pochopit, co to má znamenat – víme jen, že něco je jinak a že začal nezvratný proces, který se nedá popsat.

Pro řadu uživatelů tento podivný stav představuje problematickou fázi zážitku. Údy jim mohou zmačknout a mohou mít potíže s pohybem a koordinací. Hůř se jim mluví a někdy to ani nejde. I sám jazyk se nám může v podstatě zdát zvláštní. Začínáme vnímat způsob, jakým vyjadřujeme myšlenky a prožitky slovy. Slova těžknou a jsou nabitá významem, jsou nesmírně mocná a potenciálně nebezpečná. Můžeme si uvědomit, že nás volba slov předurčuje k určitému pohledu na realitu a ke všem dalším závazkům, které

tuto perspektivu provázejí. Někteří uživatelé vzhledem k moci jazyka raději zůstávají zticha. Jiní si zase připadají jako mluvčí hub a nechávají se strhnout plynulým proudem jejich řeči. V obou případech se ale většina konzumentů shoduje v tom, že jazyk, řeč a slova jsou mocná a hluboká. Uvědomělý konzument chápe význam zodpovědného užívání řeči a jazyka, které má být upřímné a opatrné.

Když se začnou projevovat účinky hub, mohou se nám dost zpotit dlaně a jen obtížně regulujeme tělesnou teplotu. Horko a chlad získávají zcela nový význam a i ten nejjemnější vánek může zážitek překvapivým způsobem změnit. Pro ty, kdo mají problém se tomu přizpůsobit nebo pro ty, kdo nesnášejí, když mají zpocené ruce, je výborným řešením voda: stačí do ní ponořit ruce nebo si třeba dát sprchu. Nakonec však nepříjemný pocit stejně přejde a vy znovu získáte rovnováhu a začnete se v novém těle a mysli cítit lépe. Proti tomuto přerodu bychom neměli bojovat ani mu vzdorovat, protože tím situaci jen zhoršíme.

Ztráta schopnosti ovládnutí

Převládá názor, že při užívání hub nad sebou člověk ztrácí kontrolu. To je v řadě ohledů skutečně pravda. „Já“, jako konvenční pojetí sebe sama a světa, je překonáno něčím jiným, něčím, co je současně naprosto cizí, a důvěrně známé. Ono „já“, které ztrácí

schopnost ovládnutí, je námi vytvořené pojetí osobnosti a reality, do které promítáme sebe sama. Mysl uživatele se otevírá. Když na něj houby začnou působit, prožívá své „já“ zcela novým způsobem – novou myslí a novým tělem, současně je to ale paradoxně doprovázeno pocitem, že „takhle to je vždycky“. Toto naprosté vnímání „jinakosti“ a důvěrně známý pocit „návratu domů“ se nedá dostatečně popsat. Abyste to pochopili, musíte to prostě zažít. Je to jako když se rozpomeneme na něco, na co jsme zapomněli, ale co jsme odjakživa znali, i když jen podvědomě.

Snaha se ztrátou kontroly bojovat může mít za následek špatný trip. Existuje jen málo věcí, které u člověka dokážou vyvolat takovou úzkost, jako pocit, že se jím pečlivě vybudované pojetí „já“ pod vlivem hub rozpadá. Zdá se nám, že nás něco začíná ovládat a že naše „já“ bylo vysláno na cestu, které se nedá nijak zabránit. To je základní fakt, s nímž bychom měli počítat už od začátku.

Opětovné převzetí kontroly

V průběhu zážitku hledač nad sebou znovu získá kontrolu. V podstatě, když konzument houby užívá správným způsobem, může zjistit, že se pod jejich vlivem dokáže ovládat lépe než při normálním stavu vědomí, což je dost paradoxní (podobně jako mnoho věcí, které mají co do činění s houbami). Připomíná

to probuzení do živého snu, ve kterém si spáček uvědomuje, že může měnit a upravovat jakoukoliv součást snové zkušenosti podle svého. To samé umožňuje uživatelům hub houbový zážitek. Neexistuje nic, co by vědomý záměr naší vůle nedokázal během houbového zážitku změnit nebo upravit. Problém je v tom, že tento proces začíná ztrátou kontroly nad bezpečnými konstrukcemi reality našeho „já“ a větší pocit kontroly získáme znovu z hlubšího a složitějšího pojetí „já“ a naší identity. Možná bychom to mohli přirovnat ke smrti. Identita založená na egu se rozplyne a odhalí nám světelnou bytost skrytou uvnitř, kterou nám zastíraly iluze o tom, že „já“ existuje samostatně a izolovaně. Všichni se bojíme smrti. Je naprosto přirozené, že se bojíme procesu rozkladu. Tím neříkám, že konzumace hub je stejně intenzivní a hluboká jako umírání (jak by to také mohl někdo vědět?), ale může tu být jistá podobnost. Když budeme k houbám přistupovat s tímto vědomím, může nám to pomoci. Uživatel hub by se neměl bát a měl by přijmout to, co přijde. Když na sebe vezmeme nové tělo (houbovou mysl), vytvoříme si novou, vyšší úroveň. Ale nějakou dobu to trvá.

Jízda na houbových vlnách

To, co všichni zkušenější uživatelé hub vědí, ale co nezkušené uživatele často překvapí, je, že zážitky

vyvolané houbami přicházejí ve vlnách. Když se vlny začínají zvedat, jsou jemné a dají se jen obtížně vnímat a pozorovat. Toto je fáze, kdy se „něco děje, ale já nevím co“, která rychle přechází do fáze „všechno se pohybuje!“ a „hele, ty barvy!“, pokud jsou ovšem houby dosti účinné. Vlny nejčastěji vycházejí z břišní dutiny, přesněji řečeno, z místa v těle, kde se houby nacházejí. Houbové vlny mají mnoho vrstev. Ovlivňují všechny aspekty bytí: obsahují vizuální, poznávací, fyzickou, emoční a duchovní složku. Každá vlna dosáhne přirozený vrchol a pak odezní, jen proto, aby byla nahrazena další vlnou. Zkušení uživatelé ale vědí, jak vlny tvarovat, aby je mohli zmenšit nebo prodloužit.

V určitý okamžik zážitek pro konzumenta hub vyvrcholí, často okolo jedné až druhé hodiny. Tehdy jsou houby nejsilnější. Vlny získávají na intenzitě a frekvenci, podobně jako když se blíží bouřka. Pak se převalí naším vědomím a bytím. V té chvíli hledač prožívá zážitek naplno. Vrchol zážitku však může být velmi matoucí. Mysl a pocity nejsou tam, kde bychom je za normálních okolností čekali. Hranice těla i prostoru jsou překonány. Uživatel hub *se stává* samotným zážitkem, není jen mozkiem uvězněným v těle. Uživatel se stává obrazci, barvami, myšlenkami, city, sny, které se jím prohánějí. Pokud je prožitek hodně intenzivní, mohou konzumenti naprosto přestat vnímat své fyzické tělo. Někteří to popisují jako „mimotělní“ zkušenost. Další mohou pro-

žívat pocit, že vyplňují veškerý prostor v místnosti, v lese, na hoře či na obloze. Jinými slovy, zážitek může být na jednu stranu matoucí, na druhou nám může pomoci se více rozvinout.

Po vyvrcholení vlny trvají déle a jsou slabší. V závislosti na síle a množství hub může postupný útlum zážitku trvat i několik hodin. Houby se slabším účinkem vydrží působit možná dvě nebo tři hodiny, zatímco houby s mocnějším pět, šest i víc hodin, v závislosti na požité dávce. S jemnějšími, slábnoucími vlnami se pracuje snáze než s počátečními vlnami vedoucími k vyvrcholení. V tuto chvíli vlastně můžeme vlny do značné míry ovládat. Můžeme je vyvolat, nebo je od sebe odstrčit, pokud je to třeba. Dokážeme je posílit pomocí soustředění. Pokud nás zaujme něco jiného, vlny ustoupí do pozadí. Také se dají zvětšit rezonancí s jinými vlnami, například pomocí zpěvu, bubnování, chřestění nebo hraní na hudební nástroj, který vydává hluboké zvuky, například didgeridoo. Většina konzumentů hub má s vlnami dobré zkušenosti a snaží se je prodloužit, aby z nich získali co nejvíce. Nechtějí, aby ten kouzelný zážitek skončil.

Nakonec se vlny zmenší tak, že jsou prostě odplaveny, a uživatelé zjistí, že se znovu ocitli v normálním stavu vědomí. Běžné hranice poznávání a emocí se obnoví a my se stáváme opět „sami sebou“. Pokud ale uživatel provedl všechno správně a použil houby jako duchovní nástroj, ne jen jako prostředek

pro zábavnou, bujnou psychickou atrakci, bude se teď dívat odlišně na to, kdo vlastně tato osoba zvaná „já“ je, a také se radikálně změní jeho pohled na svět a na všechny věci v něm.

Vizuální aspekty, pocity a myšlenky

Žádné pojednání o zkušenostech s entheogeny by nebylo úplné bez toho, aniž by se věnovalo problematice jejich vizuální povahy. Když na okamžik ponecháme stranou otázku „halucinací“, je vizuální aspekt entheogenů hlavním prvkem zkušenosti. Různé entheogeny vyvolávají různé druhy vizuálních prožitků a platí to i pro různé druhy stejného typu entheogenů. Ayahuasca je proslulá tím, že vyvolává vize jaguárů a hadů. DMT vás pošle do mimozemských světů. Durman je znám tím, že vyvolává radikální vize světa duchů. A různé druhy hub se projevují různě v závislosti na odrůdě, síle účinku a velikosti dávky.

Při velmi malých dávkách jsou vizuální účinky hub velmi mírné. Barvy jsou živější a světlo získává jas a nadpozemskou povahu. Na vizuálním poli se mohou objevit deformace, ale jsou jen nenápadné.

Když užijeme větší dávku nebo účinnější druh hub, vizuální účinky vzrostou. Při ještě vyšších dávkách se na povrchu předmětů začnou objevovat obrazce. Když se tyto vjemy prvně objeví, obvykle se přistihnu, jak si říkám, že tu jsou „mystické ješ-

těrky“, protože vzory, které vizuální vjemy vytvářejí, se velmi podobají propleteným ještěrkám a dalším opakujícím se vzorům M. C. Eschera. Předměty také začínají vizuálně plynout a rozplývat se v pohybu, který je tou nejpodstatnější vlastností vizuálních aspektů zážitku. Celý svět se dává do pohybu. Mění se a proudí. Světlo se v tuto chvíli stává nesmírně krásné a neskutečně fascinující.

Při vyšších dávkách a účinnějším druhu hub se vizuální vjemy stanou ještě intenzivnějšími. Vzory proudění, pohybu a proměny se už nevztahují jen k povrchu předmětů, ale dokážou vyplnit veškerý vizuální prostor našeho vnímání. Prázdné místnosti se plní složitými mřížkami, které tvoří zvlněné geometrické tvary. Obloha se zdá být nabitá energetickými proudy a hlubiny nebes na sebe berou podobu velkolepého architektonického díla. Kolem je plno kaleidoskopických a mandalám podobných obrazů.

Při těchto dávkách často pozorujeme, že nás tyto různé obrazce formují, protože jsme překonali běžné vnímání fyzického těla. Duchovní badatelé mohou sami sebe vnímat jako geometrické tvary, které vyplňují místnost nebo přesahují až do vesmíru. V těchto vizích se také začínají často objevovat výjevy vyplněné postavami, architekturou na jiných místech a v různých časech. Geometrické tvary se také mohou spojit do určitých postav a osob, které se navzájem s vizionářem mohou ovlivňovat nebo dokonce specifickou formou komunikovat.

Při nejvyšších dávkách fyzický svět zcela pomine a my se naplno ponoříme do vizionářského světa hub. V něm dosahujeme hlubokého stavu vědomí a běžně zažíváme náhlá prozření a procitnutí. Můžeme rovněž dosáhnout hluboké úrovně synestezie (současného působení více smyslových dojmů) propojením zvuků, barev, pachů, pohybů, kdy se všechny smysly navzájem překryjí a umožní vizionáři poznat radikálně odlišné způsoby prožívání a hodnocení vjemů a toho, jak jeho mysl zpracovává informace.

Vizuální aspekty hub, nádherné a nesmírně fascinující, naplňují vnitřní svět pocitem nesmírného údivu, úžasu a ukazují nám magii i tajemství, které obsahuje naprosto vše. Příroda se nám jeví velice živá a všechny věci vnímáme jako působivé a inteligentní. Skutečně se otvíráme mystickým silám ducha a lidského vědomí.

Houby zprostředkovávají naprosto komplexní tělesný, emoční a psychický prožitek. V tomto smyslu je vizuální stránka vždy propojená se změnami poznávacích schopností, tělesných vjemů a citových prožitků.

Takováto zkušenost v podstatě nemá žádný oddělený prvek. Všechno je navzájem provázáno v sjednocujícím se celku. To vede vizionáře k pocitu, že vše, s čím se na své cestě setká, má svůj hluboký smysl a význam. Někdy může být tento pocit smys-

luplnosti až ohromující. Každý prvek zkušenosti má svůj význam a sděluje vizionáři informace, které naplňují jeho ducha pocitem čistoty a pochopení hlubokého poznání.

Říše hub

Říše hub je božský prostor, je to sféra paradoxů, svět ducha a mysli, v němž nacházíme význam, krásu a zázraky. Toto místo je naprosto odlišné a neznámé, a přitom bezprostředně důvěrné. Je to prchavý sen, který je současně zcela skutečný a který je prostoupený prožitkem pravdy a podstaty reality.

Říše hub je inteligentní a živá, je organická, proudí a transformuje, je prchavá, otevřená, lákavá, hravá i vážná a reflexivní. Je posvátná. Je to prostor naplněný vědomostí a fascinací, nadpozemským úžasem a bezprostředností. Přímo přetéká intuicí, prožitkem poznáním, zapomenutými a neznámými věcmi. Je to místo světla a zvuku, větru a vody, hlasů a obrazů, proudění a změn, věčného tance přerodu.

Je to základ vnímání, kolébka bytí, věčný puls stvoření a života, vědomí a ducha. Je to svět svrchované Mysli, vzájemného propojení všech věcí, ducha života, vyššího vědomí, mimozemské inteligence, hyperdimenzionálních hvězdných semínek uvědomění. Je to veškerý rozlehlý vesmír, širý oceán

vibrací, velká symfonie existence. Nese v sobě informace o všech věcech ve všech dobách na všech místech, protože to je předito existence.

Říše hub je komunikace. Je to místo pro poznání a sdílení. Je to prostor, který strhává masky všeho, co nás omezuje, a odhaluje nám svět jako živoucí přítomnost, inteligentní, smysluplnou, vědoucí a plnou soucitu. V tomto vesmíru se tvoří všechny věci. Jdou svými vlastními cestami, vracejí se ke zdroji Duha, společně se zvedají a padají ve velké harmonii jako součást jednoho celku, stejné organické bytosti, stejné jednoty, stejné sumy všech věcí. Je to chaos a řád, proud a změna, příliv a odliv, život a smrt. Je to imanentní a transcendentní. Je to krása.

Tady jste opravdu doma.

Kapitola třetí

HOUBY JAKO PSYCHEDELICKÁ ZKUŠENOST

Houby a jiné látky ovlivňující mysl získaly v západní kultuře mnoho nálepek. Houby jsou širokou veřejností považovány za „halucinogeny“, což naznačuje, že to, co prožíváme pod jejich vlivem, ve své podstatě není skutečné. To, co vidíme a prožíváme, je údajně „halucinace“ – něco, co ve skutečnosti není, vjemy, které nemají reálný obsah a jsou zcela smyšlené. Logický důsledek tohoto předsudku je přesvědčení, že veškeré prozření a poznání sebe sama nebo pravdy, které objevíme pod vlivem hub, jsou iluze, jež jsou v zásadě klamné. V lepším případě veřejnost na užívání hub pohlíží jako na projev požitkářství, přání žít ve fantazijním vysněném světě. Možná, že jsou houby zábavné, ale zážitky, které způsobují, nemají žádnou hodnotu ani hlubší význam kromě toho, že odhalují subjektivní procesy individuální mysli.

... běžné vnímání bylo nesrovnatelně obohaceno a oživeno. Tvzení, že jsou tyto drogy „halucinogenní“, ve smyslu, že vyvolávají představy něčeho, co není, bylo očividně pomýlené.

Ralph Metzner

Základním předpokladem, z něž tato kniha vychází, je to, že interpretace hub jakožto „halucinogenů“ je nesprávná a velmi zcestná. Je pravda, že pod vlivem hub můžeme spatřit fantastické obrazy a zažít podivné smyslové vjemy, ale označit je za „halucinace“ není užitečné, uvážíme-li spirituální vlastnosti této zkušenosti.

Tato kniha představuje úhel pohledu, podle kterého to, co prožíváme pod vlivem hub, je v zásadě *daleko skutečnější* než to, co prožíváme při normálním stavu vědomí.

Okamžitě jsem se stal pánem sebe sama stejně jako všeho, co mě obklopovalo. Uvědomil jsem si, že všechno je stavem mysli. Jsem svobodný. Jsem svým pánem. Mohu být vším, co si myslím, že jsem, pokud tomu dost věřím. Má mysl se osvobodila od svých konfliktů a já si připadal silný jako obr, jako bůh. Ano, tohle bylo ono. Byl to skutečný okamžik pravdy.

Frederick Swain

Myšlenkové konstrukty

Jak by mohlo být možné, že to, co prožíváme pod vlivem hub, je skutečnější než naše běžné vědomí? Na první pohled se toto tvrzení zdá absurdní vzhledem k mocné povaze hub a účinkům, jaké mají na naše vědomí a vnímání, kdy prudce narušenými myšlenkovými procesy proudí fantaskní obrazy, které vedou jedince k nepravděpodobným závěrům a prchavé sebereflexi. Jak je možné odhalit skutečnou povahu mysli a vnímání, když se setkáváme s jasnou deformací?

„Normální vědomí“ je do značné míry produktem naší mysli, představ a zvyků. To, co běžně vnímáme a jak uvažujeme o sobě, světě kolem nás a ostatních v něm, je výsledkem konstruktů, přesvědčení a úsudků naší mysli. Svět, tak jak ho vidíme, včetně nás samotných, představuje to, co si vytváříme na základě smyslových informací, našeho přesvědčení, hodnot, pocitů, konceptů a navyklých způsobů uspořádání zkušenosti. V určitém smyslu nikdy *nevidíme* nic skutečně, namísto toho vidíme obraz v naší mysli, který byl vytvořen naším intelektem, aby zastupoval svět. Je to výtvor, který ve světě nikdy není skutečný.

Vědomí má chemickou stránku. Naše myšlenkové schopnosti se radikálně mění v souvislosti s chemickými procesy našeho těla, a když konzumujeme entheogeny, přímo ovlivňujeme chemickou

složku mysli. Na běžné vnímání můžeme pohlížet jako na vnímání, u kterého je pravděpodobnější, že bude vytvářet přesné smyslové vjemy, protože funguje v rámci nezměněných chemických parametrů.

Přirozený protiargument k chemickému argumentu je, že řada enteogenů produkuje pouze chemické látky, které se přirozeně vyskytují v mozku. Tryptaminy, aktivní složky hub, se skládají z chemických látek, které lidský mozek produkuje přirozenou cestou a které jsou spojovány s „přirozenými“ stavy vědomí, jako je hluboká meditace, snění, mimotělní zážitky a bezprostřední prožitky smrti. Když vezmeme v úvahu tento fakt, zdá se, že aktivní složky mnoha enteogenů představují přirozené stavy vědomí a že když je konzumujeme, jsou pro nás tyto stavy snáze dosažitelné. Také dokážeme lépe předvídat jejich výskyt a délku trvání.

Samozřejmě, že máme přirozenou intuici, podle které poznáme, že některé projevy skutečnosti jsou přesnější než jiné. Vědomí během spánku se liší od bdělého vědomí (i když je třeba poznamenat, že takovéto rozlišující vnímání obou stavů v řadě kultur neexistuje). Přesto jde v podstatě o myšlenkové konstrukty. Máme praktický důvod tomu věřit a naše kultura je ve velké míře na takovýchto předpokladech založená. Tyto předpoklady ale nemusejí být automaticky pravdivé, ať už z vědeckého nebo z filozofického hlediska. Zakládají se na ničím nepodloženém předpokladu, že naše „přirozené“ vnímání je

z nějakého důvodu podstatně přesnější a pravdivější než jiné stavy vědomí.

Jiný, přínosnější názor uvádí, že houby jsou psychedelické látky. Slovo *psychedelický* znamená „něco, v čem se projevuje duše“. Tento názor naznačuje, že to, co prožíváme pod vlivem hub, je vlastně projevem duše. Což do určité míry připomíná závěr, že houby jsou „halucinogeny“, protože mysl je subjektivní, a tedy „neobjektivní“ ve smyslu přesného znázornění skutečnosti. Takové tvrzení je ovšem příliš povrchní. Když zvážíme, že všechno, co prožíváme, jsou projevy naší mysli v tom smyslu, že naše prožívání reality je v podstatě námi vytvořené vyjádření, pak schopnost hub projevit duši nabývá úplně jiný význam.

„Objektivní“ skutečnost

Enteogeny nám v podstatě namísto pouhého zkreslování skutečnosti umožňují vnímat bezprostředněji a objektivněji. Naše mysl se jen podílí na procesu vytváření reality. Jinými slovy, enteogeny umožňují hledačům pozorovat svoje myšlenkové procesy. Například když je uživatel pod vlivem hub, má příležitost sledovat, jak mysl zpracovává informace o světě a o něm samém. Konzumenti hub jsou prostřednictvím chemické vazby mezi tělem a houbami nuceni přeorientovat pojetí sebe sama v souladu s tím, co vnímají jejich smyslové orgány prostřednictvím

vnitřního vnímání a myšlenkové, emocionální a fyzické zkušenosti. To, co předtím bylo obvyklé a přirozené – běžné vytváření skutečnosti –, je vystaveno zkoumání a dekonstrukci. V tomto stavu samozřejmě prožíváme zážitky a vjemy, které nemusejí odpovídat žádnému přímému smyslovému vjemu „zvnějšku“, což nevyvrací pojetí zážitku jako čisté halucinace. Je to jen myšlenkový konstrukt, stejně jako všechno ostatní.

Psychedelická zkušenost je tedy zkušenost, která myšlenkové procesy podrobuje pozorování a zkoumání. Je to jedna z možností, které houby nabízejí, ale nemusí ji prožít každý. Skutečné pozorování toho, jakým způsobem naše „já“ vytváří realitu během zážitků vyvolaných houbami, se liší od obyčejné psychedelické jízdy. Je nesmírně důležité vytvořit si *Svědka*. Svědek je stav vědomí, při kterém dokážeme s odstupem sledovat obsah naší zkušenosti. V tomto stavu mohou uživatelé hub pozorovat své pocity, myšlenky a prožitky bez toho, že by k nim měli osobní vztah. Pouze takto dokážeme bez emocí zkoumat, jakým způsobem zpracováváme konstrukty reality. Je to klíč k užívání hub v roli duchovních nástrojů. Jinak se hledači zarazí v procesech houbových zážitků, při nichž se projevuje duše, a nechají se jimi unášet. Může to být příjemné i zneklidivé – to záleží na obsahu a citové odezvě zážitku. V žádném z těchto případů to ale nevede k úplnému projevení potenciálu hub. K tomu, abychom

skutečně dosáhli stavu Svědka, je nejlepší metodou považovat houby za rostlinné učitele a za průvodce, nikoliv za „halucinogeny“ a psychedelika.

Klíčem k tomu je, že se naučíme rozlišovat vjemy, interpretace a reakce na smyslové informace, které získáváme prostřednictvím smyslů a mysli. Entheogeny coby prostředek vnímání a poznávání uživateli umožňují pozorovat, jak jejich mysl pracuje naprosto novým způsobem. Tak jako všechny nástroje musíme i houby správně používat, abychom dosáhli přínosných a kvalitních výsledků. Například mikroskop je velmi užitečný nástroj, když víme, jak s ním pracovat a víme, co hledáme i jaké postupy uplatníme při interpretaci našich pozorování. Sám o sobě ale tento přístroj pouze zvětšuje malé objekty. Také naše myšlenkové pochody jsou díky entheogenům jasnější a přímočařejší. Další krok je naučit se porozumět informacím, které díky tomuto nástroji získáme.

V západní kultuře je vzdělávací povaha entheogenů stále značně opomíjena, i když je tento kulturní předsudek nyní přehodnocován. Mnohé léky používané v západní medicíně mají původ v domorodých kulturách. Šamani, kteří s entheogeny pracují, jsou domorodí rádci, kteří nám poskytují nejpropracovanější a nejpřesnější informace z oblasti ekologie, farmacie a botaniky. Antropologové přisuzují domorodé znalosti výsledku zkoumání formou „pokusů a omylů“, ale domorodí léčitelé a šamani s nimi nesouhlasí. Tvrdí, že své vědomosti získali přímo od samotných rostlin. Jsou si jistí, že přímým zdrojem jejich poznatků jsou posvátné rostliny.

Když užíváme houby nebo jiné entheogeny jako spirituální nástroje, stávají se našimi učiteli. Stačí jen naslouchat tomu, co nám sdělují a jakým způsobem nám předávají informace. Na tom je založeno užívání hub pro duchovní účely – je třeba otevřeně přijmout poznatky, které nám předávají, a to, co nás učí.

Snaha rekonstruovat dávné tradice si klade za cíl znovu získat ztraceného symbiotického partnera. Vlastně to není věcí psychedelické zkušenosti jako takové: psilocybin je jedinečným způsobem spojený s vývojem lidského nervového systému.

Terence McKenna

Božská esence?

Pojem „entheogen“ vytvořili antropologové a etnobotanici, aby zdůraznili, co tyto rostliny znamenaly pro tradiční kultury. To, jestli věříme, že v zážitcích, které houby vyvolávají, existují „bohové“ nebo „Bůh“ nebo jakási „inteligence“, nebo ne, je záležitostí osobní volby každého, kdo entheogeny studuje. Nejlepší ale je, třeba jen z pragmatických důvodů, entheogeny vnímat jako naše učitele. Když k nim budeme přistupovat s tím, že se od nich chceme něco naučit a přijmout jejich moudrost, umožní nám to. Hledači si sice nemohou přímo vybrat, co je houby naučí, ale mohou se rozhodnout tuto lekci přijmout.

... dá se říct, že narůstající zájem o šamanismus všeobecně, a o houby zvláště, představuje část celosvětového hnutí za přímější empirické a duchovní spojení s přírodním světem.

Ralph Metzner

Není důležité, zda jsou houby jen chemické látky v mozku, které ovlivňují mysl čistě subjektivním způsobem, nebo jestli umožňují spojení našeho osobního vědomí s mimozemskou, nebo dokonce božskou inteligencí, pokud tuto zkušenost vnímáme jako možnost učit se a zvolíme si svůj zážitek jako

nástroj k dosažení tohoto cíle. Podstatné je, aby-
chom ho využili, naslouchali mu a dobře si všímali,
co se děje. Moudří uživatelé hub jsou připraveni se
učit vždy a za všech okolností. Nechají se houbami
dobrovolně vést, a činí tak s naprostou ochotou při-
jmout všechno, co jim odhalí.

Poznání sebe sama

Co nás houby vlastně učí? V první řadě poznat naše
„já.“ To je alespoň výchozím bodem užívání hub
a entheogenů ve funkci spirituálních nástrojů. Po-
kud houby hledačům umožní proniknout do své
mysli a do způsobů, jakým formují realitu, je napro-
sto přirozené, že jim ukazují, *kým a čím jsou*. To je
myšleno v tom nejširším a nejobsáhlejším významu.
„Já“ není ono „já“ ztotožněné s naším egem, pro-
střednictvím kterého vytváříme konstrukty reality.
„Já“ je duchovní bytost, která existuje ve světě pro-
storu a času. Když houby hledače učí poznat jejich
„já“, učí je v první řadě poznat, jak se jejich duchovní
podstata projevuje v prostoru a čase.

Netvrdím, že houby mohou konzumenty učit vý-
hradně jen poznat duchovní „já“. Chci tím říct, že
toto je základní výchozí pozice na cestě za porozu-
měním, jak lze houby využívat jako spirituální ná-
stroje. Zkušenosti studenti entheogenů vám potvrdí, že
jim tyto posvátné rostliny ukazují daleko víc. Otví-

rají jim dveře do jiných dimenzí, radikálně odlišných
stavů vědomí a bytí a k jiným druhům inteligencím.

Výchozím bodem kterékoli skutečné duchovní
cesty je ovšem naše „já.“ Pokud uživatelé hub nero-
zumí své vlastní povaze, jak mohou skutečně porozu-
mět někomu nebo něčemu jinému? Opravdové
porozumění začíná poznáním sebe sama. Když po-
chopíme své vlastní „já“, můžeme pochopit i ostatní
bytosti a vesmír, v němž se nacházíme. Obzvláště to
platí v případě lidí ze západní společnosti, kteří od-
mítají subjektivní stavy vědomí, schopnost intro-
spekce a pozorování sebe sama a kde uvažování nad
sebou samým zakrnělo ve stádiu, kdy se z lidí stávají
nemyslicí stroje v nesmyslném světě. V jistém smyslu
to můžeme považovat za výzvu k duchovnímu pro-
citnutí, přijetí, prožívání a uznání role Ducha a naší
duchovní podstaty. Jsme duchovní bytosti ve spiri-
tuálním vesmíru.

Duchové v roli učitelů

V řadě kultur je učitelský aspekt posvátných rostlin
zosobněný v popisech duchů rostlin, kteří lidi navště-
vují a přivádějí je na šamanskou cestu poznání. Různí
lidé prožívají tuto část houbové pouti různě. Mohou
k nim promlouvat duchové, kteří je vedou a jsou „fy-
zicky“ přítomní, může se u nich dostavit pocit odlou-
čení od těla a spojení s jinou inteligencí, která je učí.

Přitom ale mají *neustále* možnost něco nového prožít – celkově vzato, nejspíš ani tolik nezáleží na tom, jestli má Duch určitou nebo iluzorní podobu. Záleží pouze na zážitku, který je pro nás příležitostí získat cenné poznatky.

Toto samozřejmě platí za všech okolností a v tomto smyslu nepředstavují houby ani jiné entheogeny žádnou výjimku. Duchovně hledající mohou ze svých zkušeností vždy získat určité poznání bez ohledu na to, kdo jsou nebo jaké mají zázemí, ačkoli by někdo mohl namítnout, že čím náročnějším podmínkám čelíme, tím větší máme možnost duchovního růstu a poznání. Duchovní zkušenost a růst nejsou nijak omezeny a nemají žádné hranice. Houby jsou výjimečné tím, že zvláště při velkých dávkách je tento duchovní prožitek sebereflexe daleko snáze dosažitelný v radikálním fyzickém smyslu. Proniknout k informacím o tom, jak pod vlivem hub utváříme náš svět a naše pojetí bytí, je tedy jednodušší. To nám poskytuje příležitost pozorovat procesy naší mysli, a tím pádem dostáváme převratnou možnost poznat sebe sama.

Existují i další metody, jak takovéto stavy vědomí vyvolat. Mnoho kultur a tradic k vyvolání změněných stavů vědomí používalo nejrůznější prostředky, jako jsou například meditace, jóga, dechové techniky, rituální praktiky, sensorická deprivace, půst, psychické vyčerpání a jiné. Použití entheogenů se liší v tom, že je v mnoha ohledech spolehlivější, zvláště

pokud tyto látky užíváme pod dohledem zkušeného šamana. Někdo může meditovat celé roky, a v dosažení radikálních stavů vědomí pokročí jen málo, pokud vůbec. Entheogeny na druhou stranu účinkují prudce. Pravým klíčem k tomu je naučit se vnímat jejich účinky přínosným a zodpovědným způsobem. Potřebujeme vědět, jak tyto poznatky vstřebat a jak porozumět informacím, které nám předávají.

Snaha o únik, nebo duchovní práce?

To, že houby vnímáme a uznáváme jako učitele, nemusí být nutně přirozeným stavem zkušenosti, alespoň ne v naší kultuře, která posvátné rostliny začleňuje spolu s dalšími látkami ovlivňujícími vědomí mezi „drogy“, v důsledku čehož je pravý aspekt rostlin často opomíjený, nebo dokonce popíraný a zatracovaný. V kulturách, které užívání posvátných hub a jiných entheogenů respektují a cení si je, jsou zážitky s nimi posuzovány z hlediska značně odlišné etiky a vnímání. Z tohoto důvodu řada uživatelů v naší kultuře houby nemusí považovat za učitele, kteří poskytují možnost poznání. Pravdou často bývá pravý opak. Houby se užívají jako prostředek úniku do fantazie, kvůli potěšení ze zážitku a estetickému vytržení, které způsobují.

Lidé užívají houby pro zábavu, a houby samozřejmě mohou být zábavné, stejně tak ale mohou

přinášet i děsivé zážitky. Když se ovšem stanou vašími učiteli, představuje zážitek jimi vyvolaný, i když může být nesmírně radostný nebo potenciálně nesmírně problematický, v první řadě *práci*. Učení se je práce. Pochopení našeho pravého „já“ je práce. Porozumění podstatě mysli a utváření reality je práce. Jde ale o práci, která se nesmírně vyplácí. Učit se od hub vyžaduje odvahu, zapálení pro věc a vytrvalost. Houby mohou být tvrdí učitelé, protože konfrontace s pravdou bývá často těžká. Skrýváme se pod nánosem tolika iluzí a vlastních lží, že nás z něj houby musejí násilím vytáhnout, abychom spatřili pravdu. To může být nesmírně obtížný a často i bolestivý proces. Není to zkušenost, kterou by většina lidí podstoupila dobrovolně. Strach je mocná síla, která nás nutí držet se našich iluzí a sebeklamu, protože i když nás činí otroky, alespoň cítíme bezpečí a pochybnou jistotu.

V mnoha ohledech je to, že se odmítáme podívat jasně a nezkresleně na krizi současného západního světa, třeba považovat za chorobný stav. Stačí se letmo podívat na proklamované ideály západní civilizace a porovnat je se skutečnou realitou, ke které tyto vznešené ideály došly, abychom si uvědomili, jak strašlivě tyto ideály popíráme. Navzdory námi prohlašované svobodě a rovnosti nám zůstalo dědictví válek, otroctví, genocidy, vykořisťování a násilí, jehož stín je stále hrozivě přítomný.

To, že západní kultura snižuje význam entheogenů, je spojené se strachem z pravdy. Žijeme ve vysokém stavu sebepopření, represe a strachu, což v rámci naší společnosti, od politických metod po konzum a reklamu, hraje významnou roli. Žijeme ve velkém strachu a odmítáme se bez předsudků podívat do hloubky svého „já“ a snažit se učit se z toho, co tam nalezneme. Západní civilizace s tímto strachem cynicky manipuluje a mocní ho často zneužívají. Strach nás udržuje v poslušnosti a pasivitě vůči těm, kdo jsou právě u moci. Ztratili by mocní něco, kdyby se lidé naučili odpoutat od svých obav a dívat se na realitu nezkresleně?

Není se co divit, že hlavní „drogou“, ke které se obyvatelé západních společností obracejí, je alkohol, který otupuje naše kritické myšlení a jasné vnímání našich pocitů a chování. Pro ty, kteří nejsou ochotní nebo schopní podívat se do duchovního zrcadla, může být umrtvení myšlenek, emocí a vědomí slastná úleva, přestože je to v zásadě zdraví škodlivé, zejména vzhledem k tomu, že osoby pod vlivem alkoholu tíhnou ke škodlivým návykům a špatnému chování, jako je násilí a zločinnost.

Abychom skutečně mohli pracovat se spirituální podstatou hub a abychom od nich získali vědomosti, musíme se zbavit strachu a zcela se otevřít tomu, co nám ukazují, obzvláště když prožíváme takovou temnotu.

Kapitola pátá

HOUBY JAKO DUCHOVNÍ ZRCADLO

Další poučení, které nám houby dávají, je, že slouží jako duchovní zrcadlo. Ukazují nám, kým vlastně jsme, a umožňují nám spatřit sebe sama ve všech aspektech našeho těla, srdce, mysli a ducha. Zkušenost, kterou nám houby zprostředkovávají, proniká povrchem našich iluzí a masek a odhaluje nám hlubší jádro, které se za nimi skrývá.

Cesta do našeho nejhlubšího nitra je často složitá a náročná. Jen málo lidí se chce skutečně spatřit v zrcadle. Kolik lidí dokáže čelit sobě samým, všem svým silným i slabým stránkám, všem bolestem, maskám a se všem způsobům, kterým se člověk skrývá před tím, co nechce vidět? Všichni si s sebou neseme stíny a v každém z nás je temnota, která nám brání spatřit světlo, jež se skrývá na odvrácené straně našich iluzí.

Přijmout to, co nás houby učí, znamená přijmout výzvy, které přináší konfrontace se sebou samým, se všemi našimi světlými i stinnými stránkami. Jak nám také houby odhalují, v podstatě jsme ucelené bytosti, ale vytvořili jsme si tolik iluzí, že si to jen stěží uvědomujeme. Entheogeny těmito iluzemi pronikají jako žádný jiný nástroj, pokud jim k tomu dáme příležitost a naučíme se s nimi pracovat.

... v průběhu zážitku jsem se cítil být blíže k mému skutečnému „já“ než kdykoliv předtím. Víc jsem si uvědomoval své nejniternější pocity a myšlenky.

Ralph Metzner

Vědomí a sebeklam

Břemeno vědomí, bytí a vnímání je těžké. Celý náš život je těžký. Musíme si razit cestu, na níž nás vedou pouze naše tělo, srdce, mysl a duch. Je to výzva jako žádná jiná. Není lehké uvědomovat si sebe sama. Jsme osamělí v rozlehlém vesmíru a máme jen málo prostředků k tomu, abychom se ubránili množství nebezpečí a hrozeb, které ohrožují naše pojetí „já“, naše bezpečí a zdraví. Všichni s něčím musíme nejrůznějšími způsoby bojovat. To nejtěžší ale je být sám sebou – je to pro nás ta největší výzva. Proč? Protože musíme být sami sebou za všech okolností.

Všechno, co ve světě prožíváme, je filtrováno naším pojetím „já“ a bytí. Jsme tvůrci reality naší vlastní zkušenosti: vše, co víme a prožíváme, prožíváme prostřednictvím nás samotných, a tudíž všechno, co si myslíme, že známe, zkresluje a ovlivňuje naše pojetí „já“.

Většinou se sami na sebe díváme velmi pokřiveně. Tento problém má mnoho aspektů.

Z filozofického hlediska jsme si vědomi, že vnímání reality nebo toho, co, jak předpokládáme, existuje „tam venku“, mimo nás, zkreslují různé pojmy, jazyk, náboženský systém a kultura. Současně ale nejrůznějšími způsoby deformujeme realitu my sami, obraz *nás samotných*, protože my sami jsme také předmětem svého vnímání a představ. Takže nejen, že zkreslujeme informace přicházející z „vnějšku“, ale také obraz každé věci spojené s naším vnímáním a prožíváním světa. Není se co divit, že jsme plní iluzí a mylných představ. Klíčem k jejich rozpletení je porozumění našemu „já“.

Abychom své „já“ pochopili, musíme porozumět tomu, jak naše „já“ vytváří vlastní prožitek reality.

Kdo jsem?

Na tuto otázku se dá odpovědět mnoha způsoby. Odpovědi vycházejí z našeho přesvědčení, pohledu na svět a z toho, co pro nás znamená skutečnost.

Můžeme na tuto otázku dát náboženskou odpověď, nebo takovou, která bude poplatná našemu kulturnímu zázemí. V naší odpovědi se může odrážet něco, co jsme četli, nebo něco, co jsme se naučili ve škole. Můžeme říct něco, co o nás řekli jiní. Můžeme odpovídat v závislosti na našem společenském postavení, práci, rodině, přátelských vztazích. Můžeme říct něco víc osobního, co vyjádří, co si o sobě myslíme. Nebo můžeme dát odpověď, o které víme, že není pravdivá, ale kterou stejně uvedeme, protože jí chceme věřit nebo chceme, aby jí věřili ostatní. Čím víc introspektivní jsme, tím bude naše odpověď na tuto otázku pravdivější.

Většina těchto odpovědí spadá do kategorie konvence. Opakujeme, co jsme se naučili nebo o čem jsme přesvědčeni. To ale neznamená, že skutečně a pravdivě chápeme sami sebe. Problematickým bodem při hledání odpovědi na tuto otázku je upřímnost. Dokážeme být upřímní sami k sobě? Dokážeme přijmout sebe samotné takové, jací jsme, bez předpokladů a sebekritiky? Jsme schopni připustit temnější a negativnější stránky našeho bytí? Postavit se tváří v tvář temnotě, přijmout ji, a tím pádem jí proniknout? To je opravdová výzva. Přesně z tohoto úkolu má většina lidí smrtelnou hrůzu. Abychom se mohli takovéto introspekci věnovat, musíme se otevřeně konfrontovat se všemi bolestmi, předsudky a urážkami, s těmi, za které si můžeme sami, i s těmi, které nám způsobili jiní, s nepodstatnými citovými pouty

a s našimi pohodlnými představami, které si o tom, kdo a co jsme, vytváříme. Pokud ale máme spatřit hlubší jednotu a celek, musíme být připraveni těmto stránkám našeho „já“ čelit.

Konfrontace s temnotou

Základní výchozí bod duchovní činnosti je pochopení, že v každém z nás se nachází temnota a prvky našeho „já“, chování a představ, na které nejsme zrovna moc hrdí. I když je toto pojetí možná negativistické, je snadné v sobě i v jiných tuto temnou stránku rozeznat. Když jsme konfrontováni se skutečností, kým nebo čím vlastně jsme, ve většině případů se vyděsíme. Zcela oprávněně. Celý život jsme trávili tím, že jsme skrývali svou bolest a popírali části sebe sama, které se nám nezamlouvaly nebo o kterých nám jiní tvrdili, že by se nám neměly líbit. Naše tváře jsou masky, do kterých se promítá to, co chceme být a co se zoufale snažíme skrýt, protože nechceme, aby to viděli ostatní. Kdo by v takovém stavu mohl být připravený pohlédnout do duchovního zrcadla a čelit všem těmto pravdám o sobě samém? To je vůbec ta největší výzva a možná nejtěžší věc, kterou máme udělat.

Proč? Protože sami sebe neustále hodnotíme. Říkáme si, že bychom měli být takoví a makoví. Nikdy nejsme dost dobří. Nejsme dost chytrí. Máme nevhodné myšlenky nebo nevhodné pocity. Děláme

chyby a podle nich se posuzujeme. To nám působí obrovskou duševní a emocionální bolest, a protože nás to tolik zraňuje, zastíráme to a předstíráme, že nic takového neexistuje. Situaci obvykle řešíme tak, že negativní aspekty potlačujeme, popíráme nebo maskujeme. Je to pro nás přirozený způsob, jak se vypořádat s vnímáním sebe sama.

Zrcadlo ostatních

Jak můžeme poznat sami sebe? Pro duchovní hledače je dobré začít uvažovat o tom, jakým způsobem se chováme k ostatním. To je odrazem toho, jak se chováme sami k sobě. Pokud s ostatními nemáme trpělivost, nemáme ji ani sami se sebou. Pokud ostatní kritizujeme a chováme se k nim urážlivě, kritizujeme a urážíme i sami sebe. Jak často jste viděli někoho, kdo se choval způsobem, který vás uváděl do rozpaků, i když jeho chování s vámi nemělo nic společného? Jak často vás přehnaně rozčílilo chování někoho jiného, neboť se vám nějak dostalo pod kůži, i když nikomu jinému nevadilo? Jak často jste byli sami sebou zklamaní a přenesli jste ten pocit kritiky a neúspěchu na ostatní, kterým jste řekli, že jsou hloupi, neschopní nebo že v něčem selhali?

Atť je to dobré nebo špatné, je to prostě naše přirozené jednání a chování. K ostatním se chováme tak, jako k sobě samým. Smýšlíme o ostatních stejně,

jako o sobě samotných. Problém je v tom, že většina z nás se na sebe dívá dost zkresleně a negativně. Tento postoj potom buď promítáme na ostatní, nebo jsme nuceni se s ním konfrontovat, když ho v jiných lidech vidíme.

Vzpomeňte si na osobu, kterou nejvíc nesnášíte a která vám leze na nervy tak, že je to až absurdní. Co vás s ní spojuje? Nepřipomíná vám vás samotné? Existuje možnost, že s tou osobou máte daleko víc společného, než jste ochotní si připustit. Nebo ji nesnášíte ze žárlivosti. Možná je dotyčná osoba dobrá v něčem, v čem se vy sami hodnotíte velmi zle.

Takováto zrcadla, která nám ukazují, kdo jsme, jak se chováme a jakým způsobem uvažujeme, nacházíme všude, kam se podíváme.

Konfrontace s duchovním zrcadlem

Pohlédnout do duchovního zrcadla je možná to nejtěžší, co máme udělat. Pokud je to tak obtížné v běžném životě, představte si, jaké to musí být pod vlivem hub. Čím větší výzvu přijmeme, tím větší odměnu a hlubší poznání získáme. Můžeme přijmout naše „já“ takové, jaké skutečně je, a ne jaké ho pečlivě vytváříme, jen tak, že se postavíme našim démonům – a to může být v případě hub opravdu doslovné.

Tyto postřehy nejsou ničím novým. Většina z těch, kdo čtou tyto stránky, proces projekce, potlačování,

popření a sebekritiky chápe. Velká část terapeutického systému v naší kultuře se zaměřuje na konfrontaci s těmito stránkami naší povahy a na jejich překonání. Máme k dispozici odborné i laické termíny, které tyto psychologické procesy popisují, a skutečnost, kterou jsem uvedl, zažíváme zcela běžně. Vždyť kolik odpůrců homosexuality má homosexuální pov-city? Kolik politiků brojí proti pornografii a doma má tajnou, dobře uzamčenou skryš obsahující materiály spadající pod toto označení? Kolik lidí se nás úpěnlivě snaží konvertovat ke svému náboženství nebo způsobu víry, a přitom jsou sami plní pochyb a nejistoty? Kolik lidí se cítí lépe, když shazují a kritizují ostatní?

Takových lidí je bohužel příliš mnoho. V řadě ohledů se nám to může jevit jako přirozený stav. Není to ale vysloveně stav: je to způsob, jakým jednáme, když se oddáváme iluzím a sebeklamu. Pokud jsme smířeni sami se sebou, proč bychom měli kritizovat druhé? Pokud přijmeme sami sebe tak, jak jsme, proč se snažit změnit ostatní? Pokud jsme spokojeni s naším vlastním chováním, proč se snažit měnit chování druhých? Pokud jsme sebevědomí a pevní v našem přesvědčení, proč se snažit přesvědčit jiné, že máme pravdu my, a ne oni?

Možná jste se někdy setkali s někým, kdo takový není, a třeba na vás tato osoba udělala dojem. Existují lidé, na které, jak se zdá, nemají strach a iluze žádný vliv. Mohou být přirozeně otevřenější a tole-

rantnější sami od sebe, nebo tohoto stavu mohli dosáhnout tak, že bojovali pomocí složitých spirituálních praktik. Když se setkáte s někým, kdo se nad tyto iluze a křivdy povznesl, poznáte to. Tato osoba má v sobě mír a je naprosto upřímná a čestná. Nemá potřebu soudit ostatní. Nepotřebuje vás o ničem přesvědčovat a bere vás takové, jací jste, bez toho, že by vás nějak hodnotila. Takovíto lidé jsou opravdový dar a měli bychom být vděční, že se jejich cesta protla s tou naší.

Teoreticky může být tím, kdo má bohaté duchovní vědomí a kdo si je vědomý nástrah a iluzí lidské mysli, kdokoli z nás. Ve skutečnosti vyžaduje dosažení takového stavu bytí zkušenost, úsilí a důslednou práci, která musí začít u nás samotných. Klíčem k tomu je konfrontace s naším „já“ a schopnost bez kritiky, předsudků a iluzí přijmout to, co o sobě zjistíme. To se samozřejmě lehce řekne, a hůř vykoná. Takovéto zdokonalování může trvat celý život i déle.

Psychedelická cesta

Někteří lidé spolupracují s terapeutem celé roky na tom, aby tyto potíže překonali a dokázali akceptovat sebe sama a najít vnitřní klid. Jiní se roky intenzivně věnují náboženským a spirituálním praktikám, v nichž hledají řešení. Další se snaží umlčet svůj strach, odsudky a projekci nejrůznějšími druhy

závislostí, drogami počínaje, náboženstvím a politikou konče. Další si volí černobílá dogmata, aby se ujistili, že mají pravdu a že jsou v bezpečí. Stačí, když sledují určitá pravidla.

Představte si ale, že byste se mohli věnovat nejníternější duchovní činnosti jeden večer, během kterého byste dosáhli hluboce duchovního poznání, které by vám celé následující roky, a dokonce i celý život, mohlo sloužit jako východisko pro další rozjímání a spirituální činnost. Stačí jediná zkušenost s psilocybinových houbami nebo jinými entheogeny, a ta změní váš život i to, jak vnímáte sami sebe, svět a ostatní. Houby mohou zavést duchovního hledače přímo k srdci a kořenům osobních problémů, obzvláště když houby užívá vědomě pro spirituální účely a cíle. Je možné, že hledač nepronikne k samému jádru najednou, protože většina našich iluzí a bolestí je složitá a má mnoho vrstev a aspektů, ale houby mu zřetelně ukážou to, co potřebuje vidět, a poskytnou mu možnost, aby se konfrontoval se svým „já“, často ať už tomu chce, nebo ne. Přitom zanechají hluboký a trvalý účinek, který může očistit hledačovo tělo, srdce, mysl a duši.

74 ✖ Dobrý, nebo špatný trip

Většina lidí vnímá psychedelický zážitek v rámci dvou základních kategorií: „dobrý“ trip a „špatný“

trip. O tom, jak zažít „dobrý“ trip a jak se vyhnout tomu „špatnému“, bylo napsáno hodně. Většina rad se soustřeďuje na otázku místa a prostředí sezení. Měli byste věnovat velkou pozornost tomu, v jaké náladě se do sezení pouštíte. Jste v depresi, nebo veselí? Děláte si kvůli něčemu starosti a myslíte na nálehavé problémy? Nacházíte se v prostředí s dobrou atmosférou, kde se nebudete cítit nepříjemně nebo zranitelní? Cítíte se dobře ve společnosti ostatních účastníků sezení?

To všechno jsou pochopitelně důležité prvky zážitku a bylo by bláhové je opomíjet, ale takto získáváme pouze radu, jak prožít „dobrý“ trip a jak předejít „špatnému“. O použití hub ve funkci duchovních nástrojů nám to neříká nic. Podle místa a prostředí sezení je jasné, že „dobrý“ trip je takový, při kterém hledač nemá pocit, že musí něco dokazovat a s ničím se nemusí potýkat, takže cítí jistotu a bezpečí. Je ve společnosti přátel, v příjemném prostředí a cítí se dostatečně bezpečně na to, aby si užíval estetické a psychedelické prvky zážitku. Hledači mohou prožívat složité vize nebo se jim v mysli mohou objevovat krásné snové myšlenky a obrazy. Ale co vlastně dělají? Baví se, „jsou na tripu“ a „užívají si“. Ne, že by na tom bylo něco špatného, ale zcela jistě nevyužívají houby způsobem, jakým by je využívat mohli, a jsou ochuzeni o to nejcennější poznání.

„Špatný“ trip představuje opačný případ. Špatné tripy jsou ty, při kterých hledači cítí strach a zápolí

s proudem. Může tomu napomoci prostředí, ve kterém se necítíme dobře, nebo nás obklopují nesprávní lidé. Hledači si připadají posuzováni okolím i sami sebou a snaží se zážitek zastavit, ale nejde to. Čím víc zážitku vzdorují, tím je horší. Jsou obklíčeni demony a pekelnými výjevy z nočních můr, kterým se zoufale snaží uniknout.

Obě zkušenosti jsou v podstatě dvěma stranami jedné mince. „Dobrý“ trip hledače utvrzuje v pohledu na sebe sama. Hledač se nachází ve společnosti lidí, kteří pro něj nepředstavují žádnou výzvu, a prostředí je pohodlné a uklidňující. Jediné, co hledač dělá, je, že se utvrzuje v pozitivních představách. Obdobně je uživatel na „špatném“ tripu konfrontován s negativními představami a soudy, ale tím, že jim vzdoruje, jim jen dodává sílu. Prvotní instinkt ho nabádá k útěku, k návratu do bezpečí iluzí, ale pokud je trip opravdu špatný, hledač neví, jak se dostat zpátky do bezpečného světa, a trpí.

Transcendentní cesta

Z hlediska této knihy není ani jeden z výše uvedených způsobů užívání hub nijak zvlášť užitečný. Zážitky nabízejí mnoho způsobů poučení, ale jde to těžko bez toho, pokud k nim nepřistupujeme správně nalaďeni. Ti, kdo takovou zkušenost zažili, si z ní odnášejí pocit typu: „Páni! To bylo nádherné a úžasné“,

nebo „To byla děsivá noční můra. Něco takového už nechci znovu zažít!“ Rozdíl je v tom, že když využijeme houby jako duchovní zrcadlo, získáme z takového zážitku hluboký, důvěrný pocit poznání, kdy jsme porozuměli svému „já“ i světu, který vytváří mysl. Prožitek nás zásadně změnil. To je rozdíl mezi hrou na psychedelickém hřišti a skutečnou spirituální činností, která může být nesmírně kontemplativní, neboť nám umožňuje překonat běžné hranice „já“, světa a bytí. Z takovéto cesty se pak vracíme s moudrostí, pokorou, skutečnou radostí a schopností tyto nové věci přijmout.

Pohlédnout do duchovního zrcadla není jednoduché. Většina lidí stráví celý život tím, že se zoufale snaží *nedívat* se do zrcadla ve strachu z toho, co by tam mohla najít. Když se do něj podíváme, musíme se přímo konfrontovat se všemi negativními věcmi, a bez výhrad přijmout všechny naše citové rány. Musíme být ochotní se našich ochranných masek vzdát. A nejtěžší ze všeho je to, že *musíme být upřímní*. Být upřímný sám k sobě je nejspíš ta nejtěžší výzva, protože to znamená pozorně a bez předsudků vidět, kdo a co jsme. Ale my jsme natolik plní předsudků, sebeklamů a výčitek, že málokdy máme skutečnou možnost být upřímní, protože jakmile se setkáme s něčím negativním, posuzujeme jak onu věc, tak sebe sama. Bohužel, často je pro nás daleko jednodušší držet se iluzí, ačkoli jsou bolestivé a negativní, než se jim upřímně postavit tváří v tvář

a překonat předsudky a postoje, které nás omezují. Transcendentní cesta je duchovní pouť, která nás vyvádí z iluzí, předsudků, bolesti a utrpení, jež si způsobujeme my sami.

Když s houbami pracujeme jako s duchovními nástroji, nezáleží na tom, jestli prožijeme „dobrý“ nebo „špatný“ trip. Záleží na naší práci, úsilí, upřímnosti a ochotě postavit se temnotě a přijmout ji. To je klíč k nalezení světla, pokoje a k tomu, abychom přijali to, co čeká na druhé straně. Aby se na tuto úroveň hledači dostali, *musejí* být odhodlaní se temnotou propracovat, což ovšem neznamená zbavit se jí. Právě naopak, znamená to přijmout ji a vyrovnat se s ní bez předsudků a citových vazeb, ať už pozitivních nebo negativních. Pokud si dáme tuto práci, s pomocí entheogenů nebo jiné formy duchovní cesty, *změní nám to život*. Do jaké míry, to záleží na každém z nás a na tom, jak daleko chceme na naší cestě postoupit.

Jako duchovní bytosti máme právo tuto výzvu přijmout. Zbývající část knihy je věnována podrobné studii role hub v této obtížné, ale nesmírně pro nás přínosné práci, kdy nahlížíme do duchovního zrcadla, pronikáme temnotou a nacházíme jasné světlo moudrosti na druhé straně.

Kapitola šestá

SVĚDEK

Při normálním, běžném vědomí se natolik ztotožňujeme s našimi konstrukty, iluzemi a pocity, že tyto považujeme za realitu, i když jí ve skutečnosti nejsou. Začneme opět na našich myšlenkách a věřit, že tyto definují naši samotnou podstatu a identitu.

To platí pro pozitivní i negativní pocity a myšlenky. Když jsme šťastní, říkáme: „Jsem šťastný.“ Když jsme smutní, říkáme: „Jsem smutný.“ A naše myšlenkové konstrukty ovlivňují způsob, jakým vytváříme realitu světa kolem nás. Když jsme šťastní, zdá se, že se svět raduje s námi. Radujeme se z maličkostí a svět se nám jeví v pozitivním světle. A naopak, když jsme smutní, svět je temné a depresivní místo. Ať už jsou naše myšlenky pozitivní nebo negativní, vytváříme si k nim vazby jimiž vytváříme naši realitu.

Houbové vědomí

V přílivu zážitku, který houby způsobují, se tyto rysy vědomí a procesy formování reality mohou duchovním hledačům ukázat nesmírně intenzivním způsobem. Vzhledem k povaze hub se jejich konzument může nechat snadno unést různými vjemy. Pokud jsou tyto vjemy negativní, je trip „špatný“. Může to být tak silné, že to konzumenta ohromí. Stejně tak se děje i v případě pozitivních myšlenek a emocí, kdy konzument o tomto zážitku většinou smýšlí pozitivně, protože díky němu zažívá zábavný a příjemný trip. Ani v jednom z těchto případů ale houby nejsou použity ke spirituálním účelům.

... psilocybin může vyvolat stav, kdy se distancujeme od rolí a her každodenní interakce a získáváme od nich odstup. Díky tomuto odstupu nebo dočasnému pozastavení ochranných mechanismů dokážeme nahlédnout do svého nitra a dívat se na opakující se chování nebo myšlenkové vzorce z jiného úhlu, čímž se nám otevírá cesta pro vytváření alternativ.

Timothy Leary

Při houbovém zážitku, a v ideálním případě kdykoliv v průběhu života, mohou duchovně hledající zaujmout pozici „Svědka“. Většinu času jsme tak po-

nořeni ve svých iluzích, projekcích a sebeklamu, že považujeme naši zkušenost, pocity a stav naší mysli za své „já.“ Identifikujeme se s myšlenkami a vjemy a myslíme si: „Tohle jsem já. Takhle vnímám sebe sama a svět.“ Je to mylná představa, alespoň v některých velmi důležitých ohledech. Když dosáhneme stavu Svědka, je nám tato iluzorní povaha všedního vědomí a konstruktů, kterými definujeme sami sebe, okamžitě zřejmá. To je první a možná i ten nejdůležitější klíč k práci s houbami za účelem rozvoje duchovního vědomí, a ten má vlastně prvořadou důležitost pro jakoukoliv formu spirituální činnosti. Neměli bychom zdání považovat za realitu.

Transcendentní vědomí

Nespočet náboženských tradic, zvláště těch, které otevřeněji pracují s introspekci a rozvojem mystického vědomí, zdůrazňují, že „pravé já“ neodpovídá našemu egocentrické pojetí „já.“ Křesťanští mystici hovoří o čistotě duše a přímém spojení s božstvem, které je přes zdání a konvence základem veškeré reality. Buddhističtí mystici mluví o „ne-já“ a „ne-mysli“, o rozvíjení vědomí, které přesahuje běžné pojmové vědomí, a o jednotě s myslí Buddha. U hinduistů je to átman (pravé „já“), které je identické s brahman (Bohem) a není svazováno žádnými myšlenkovými nebo pojmovými omezeními. Nemá formu

a neexistuje žádný rozdíl mezi jedním „já“ a ostatními. Existuje tolik způsobů, jak takové formy vědomí popsat, kolik existuje náboženství, nebo, řečeno realističtěji, existuje tolik možných popisů, kolik existuje lidí.

Potíže s vyjádřením transcendentních stavů vědomí pramení částečně z toho, že veškerá sdělení takových stavů musíme vyjádřit v termínech, které máme k dispozici v rámci normálního, běžného vědomí. Jazyk, pojmy, konvence, metafory, obrazy a symboly – to vše musíme využít k tomu, abychom vyjádřili něco, co je v podstatě nevyslovitelné, něco, co nepodléhá běžným metodám vyjádření nebo komunikace. Chybí slova, kterými bychom mohli přesně vyjádřit přímý prožitek transcendentního vědomí, což je důvod, proč tolik mystiků hovoří o nicotě, prázdnotě, Bohu bez podoby, naprosté jednotě subjektu a objektu a rozpadu egocentrického pojetí „já“ a bytí. Něco tak odlišného se nedá vyjádřit jazykem. K tomu, abychom toto radikální mystérium dokázali ocenit a poznat, ho musíme prožít.

Očima Svědka

82 Ačkoliv prožitek stavu Svědka a dosažení naprostého mystického osvětlení nejsou zcela identické, mají mnoho společného v tom, že zkušenost se stavem Svědka umožňuje přesáhnout běžné, svazu-

jící stránky bdělého vědomí, což má obrovský vliv na naše pojetí „já“, bytí a duchovní identity.

Představte si, že můžete pozorovat a zkoumat své pocity a myšlenky, aniž byste s nimi byli spjati. Když jsme s pocity a myšlenkami spojeni, hodnotíme je. „Chci se cítit takhle.“ „Měl bych být takový.“ „Takový bych být neměl.“ „Nenávidím tenhle pocit.“ Považujeme takové sebehodnocení za skutečnost, i když jsou to jen naše úsudky. Přemýšlíme o tom, co bychom měli a neměli cítit, jací bychom měli a neměli být, napadají nás myšlenky, které bychom měli, nebo neměli mít. Neustále se posuzujeme a tyto soudy pak převádíme na svět kolem nás a na jiné lidi a věci. Říkáme si, že jsme šťastní, nebo že nás něco bolí, že trpíme, nebo že jsme nadřazení ostatním.

Obvykle nás nenapadne, že toto všechno záleží na naší volbě. Můžeme si vybrat, co budeme cítit a co si budeme myslet, a můžeme si zvolit, jací chceme být nebo kým chceme být. Hluboce zažitá přesvědčení a vztahy naší možnost volby omezují, často až do takové míry, že zapomínáme, že tuto možnost máme a že naše pocity a myšlenky se mohou zakládat na iluzích, posuzování a výčitkách.

Kdo se někdy sám sebe nezeptal: „Proč tohle pořád dělám?“ V životě je každý z nás s takovými kritickými pochybnostmi někdy konfrontován. Klademe si tuto otázku, jako bychom měli na vybranou – což také máme. Ale je možné, že, i když si takovou otázku klademe, už jsme sami sobě své chování a emoce

vysvětlili, a domníváme se, že jsou nevyhnutelné. Přestože bychom v takových situacích rádi měli možnost volby, přesvědčujeme sami sebe, že ji nemáme. Tvrdíme: „Asi už jsem prostě takový.“ Přijímáme myšlenky a hodnocení, které nás omezují, a vnímáme je jako skutečnost. S našimi myšlenkami, pocity a iluzemi se identifikujeme natolik, že nejsme schopní se na věci dívat z vnější perspektivy, která by nám přímo ukázala, že „takhle to být nemusí“.

Taková je perspektiva Svědka. Je to opravdu zvláštní a výjimečný stav. Představte si, že můžete dokonale prozkoumat všechny své myšlenky, pocity, iluze, výčitky a hodnocení tak, že jim rozumíte, ale nejste s nimi provázaní. Svědek vidí a prožívá, ale není spjatý s ničím dobrým ani špatným, pozitivním ani negativním, krásným nebo ošklivým. Z pohledu Svědka můžeme vnímat cokoliv a hodnotit to takové, jaké to je, aniž bychom skončili v pasti vztahů a posuzování.

Povaha Svědka

Co je to Svědek? Víra, náboženské představy, kultura nebo tradice způsobují, že různí duchovně hledající na tuto otázku odpoví různě. Někteří například cítí potřebu Svědkovi připsat určitý ontologický charakter, což může, a nemusí souhlasit s pojetím jiných duchovních hledačů. Možná, že nakonec příliš nezá-

leží na tom, jaké má Svědek v realitě postavení nebo jak ho pojmenujeme. Nejdůležitější není, *co* Svědek vlastně je, ale spíš to, že tento stav *můžeme* prožít a že nás takovýto prožitek nesmírně změní a obohatí.

Právě pohled z perspektivy Svědka umožňuje hledači celistvě nahlédnout do duchovního zrcadla. Cokoliv jiného znamená, že se do zrcadla díváme stále ještě pod vlivem iluzí, posuzování a projekcí. Pohlédnout do duchovního zrcadla prostřednictvím konceptů založených na egu je to samé jako pohlédnout do zrcadla s nasazenou maskou.

Svědek nepotřebuje nosit masku nebo pronášet soudy. Jediné, co Svědek dělá, je to, co naznačuje jeho jméno: je svědkem – a nic víc.

Svědek nám do určité míry dovoluje poznat naši skutečnou podstatu. Jako bytosti, které si uvědomují sebe sama, jsme v podstatě čisté vědomí. To, co chápeme jako sebe sama, ta věc, kterou nazýváme „já“, je souhrn vzorců, který se projevuje v prostoru a čase. Tomuto procesu projevu přisuzujeme emoce a hodnocení a jeho prostřednictvím zjišťujeme, co si o sobě myslíme. Pokud se na sebe podíváme z perspektivy Svědka, stane se zvláštní věc. Vzorce, s nimiž se identifikujeme, najednou vidíme v jejich skutečné podstatě. Hned je jasné a zcela evidentní, že nejsou pravou podstatou našeho „já.“ Jsou to iluze, které si hrají na poli projevu. V jádru jsme čisté, ucelené a nedělitelné vědomí nebo *duch*. Právě Svědek nás znovu na tento zdroj napojuje. Z tohoto úhlu

pohledu je zřejmé, že máme myšlenky, pocity, emoce, úsudky, ale ty nemusejí být automaticky totožné s tím, co jsme v naší základní podstatě. To my rozhodujeme, jak se s těmito věcmi ztotožníme, ale samotná naše podstata se nachází daleko hlouběji.

Sen o realitě

V běžném snu prožíváme sebe samotné jako bytosti, které se samy definují, ve společnosti dalších lidí, v situacích, jež se vymykají naší kontrole nebo přímému vlivu, což se velmi podobá všední realitě. Obvykle si nejsme vědomi toho, že sníme, a prostě přijímáme tento zážitek jako „skutečnost“.

Je ovšem docela dobře možné se ve snu „probudit“. Tomu se říká „lucidní“ snění. Když se to stane, sen se radikálně změní. Uvědomíme-li si, že sníme, víme, že náš zážitek dokážeme daleko lépe ovládat, než je tomu v normálním snu. Dokonce můžeme sledovat, jak naše myšlenky a pocity mění obsah snu a to, jak sen prožíváme. Uvědomíme si, že všechno, co vnímáme, mohou tyto myšlenky, pocity a úsudky měnit. Jsme pány svého snu a můžeme ho měnit podle svého. Pokud se nám ve snu něco nelíbí, můžeme to prostě změnit.

V postatě máme možnost takto měnit a ovládat všechno, alespoň v některých důležitých ohledech. Realita tak, jak ji prožíváme (což je jediná realita,

kterou kdy poznáme), je konstruktem naší mysli, stejně jako sen. Netvrdím, že „vy všichni jste jen výplody mé fantazie, pouhými postavami v mém snu o realitě“, ale že to, jak se rozhodneme realitu vytvářet, má značný vliv na to, co prožíváme a jak přemýšlíme o nás samých a o jiných.

Neustále si vybíráme, jakou realitu chceme mít, ale většinou si stejně jako šťastný snilek neuvědomujeme, jak naše rozhodnutí, myšlenky a úsudky její prožitek ovlivňují, a to do takové míry, že si myslíme, že realita je něco, *co se děje nám*, namísto toho, *co sami aktivně vytváříme* každý den v každém okamžiku. Bdělý svět je daleko složitější než svět snu, ale jen proto, že ho sdílíme s tolika dalšími bytostmi, a ty také přispívají vlastním osobním snem k našemu snu společnému. Každý z nás se ale podílí na vytváření reality a na všechno, co sami zažijeme a co zažíváme ve světě, se díváme pod vlivem toho, jak vnímáme „já“ a bytí. Přirovnání ke snu je tedy daleko vhodnější, než se může na první pohled zdát.

Probuzení do snu

Svědék duchovním hledačům pomáhá s odstupem a nezaujatě spatřit jejich „já“ a procesy, prostřednictvím kterých vytvářejí realitu. Z tohoto úhlu pohledu se mohou duchovně hledající v podstatě podívat na to, jak vytvářejí realitu.

Když se hledači dívají očima Svědka, můžou pozorovat svá „já“, z perspektivy, která nespadá do sféry identity, vycházející z ega. Hledač se může do duchovního zrcadla podívat očima Svědka a nekritizovat ani neodmítat to, co v něm uvidí. Můžeme popravdě a nezkresleně vidět obsah zrcadla takový, jaký skutečně je.

Svědék vždy ví, co má duchovní hledač v zrcadle vidět, co se má naučit, jaké vnitřní poznání má získat. Tento aspekt Svědka má často téměř povahu jinakosti, jako by uživateli nějaká inteligentní síla, která existuje mimo „já“, ukazovala elementy jeho života. Jako by minulost konzumenta byla ukázána nestrannému pozorovateli, který duchovnímu hledači pomůže prostřednictvím složitého procesu, jenž mu umožní nahlédnout svůj život ze všech stran.

Snad největším darem Svědka je to, že skrz něj může duchovní hledač nahlédnout do svého srdce. Srdce, city a úsudek, které v sobě nese každý z nás, jsou podstatou toho, co je odhaleno v duchovním zrcadle. Když někdo do duchovního zrcadla nahlédne, *musí* se podívat do svého srdce. Srdce je brána ke světlu Ducha, který existuje mimo nás. Jsou to dveře vedoucí ke zdroji našeho „já.“ Když je naše srdce čisté, Duch skrz ně může proudit volně a bez překážek, jako čistý vítr skrz otevřené dveře. Práce, kterou vykonáváme při pohledu do duchovního zrcadla, je práce, která očišťuje naše srdce. To je práce Svědka.

Vědomí bez kritiky

Když se pozorujeme v duchovním zrcadle, musíme se dívat bez předsudků, nezávisle na našich pocitech. To nám umožňuje nahlédnout do našeho srdce. Protože neustále sami sebe posuzujeme a jsme závislí na iluzích, můžeme mít naše srdce plné bolesti a utrpení. Ty jsou zdrojem naší vnitřní temnoty a strachu. Právě toto nechťejí lidé, kteří odmítají pohlédnout do duchovního zrcadla, vidět. Je to příliš bolestivé. Naši démoni jsou příliš silní. Je těžké čelit tomu, co nosíme ve svém srdci. Naše srdce vždy pozná pravdu. Má v sobě zaznamenány naše činy a úsudky, prostřednictvím kterých posuzujeme sebe sama. Většinu života trávíme tím, že se snažíme bolest v srdci přehlušit. Když se jí ale nepostavíme, bude růst dál a vzorce, které jsme si v první řadě vytvořili, budou dál sílit. Popíráme a potlačujeme negativní aspekty, vytváříme iluze a masky a držíme se jich, jako by na tom závisel náš život, protože se příliš bojíme nahlédnout do svého srdce a vypořádat se s tím, co tam najdeme.

Ale k tomu, abychom se mohli podívat očima Svědka, je třeba dívat se nebojácnýma očima. Když se můžeme na naše srdce podívat nezávisle a bez hodnocení, můžeme se poučit z toho, co v něm najdeme. A to, co se naučíme, bude klíčem k dalšímu léčení. Jako duchovní hledači dokážeme své srdce uzdravit. Dokážeme ho také očistit. Ale abychom

ho očistili, musíme být připraveni se do něj podívat upřímně, jako úplná a zdravá osobnost.

Svědék je tedy spojencem duchovního hledače, jenž mu ukazuje všechno, co potřebuje vidět, co má vzít na vědomí a s čím se musí vyrovnat. Tento spojenec nás dovede ke strmé propasti temnoty v nás, abychom se z ní mohli poučit a přijmout ji. Spojenec nám pomáhá čelit našemu strachu a nechává ho námi projít, aniž by nám ublížil. Učí nás, jak být spirituálním alchymistou. Můžeme zvládnout svůj strach, bolest, pocit křivdy, úsudky a výčitky a dokážeme z nich získat vědomosti, které nás posílí – ale chce to práci.

Kapitola sedmá

VZORCE

Pokud existuje jedna věc, kterou uživatel zjistí i po letmé zkušenosti s houbami, je to fakt, že základní povaha jevové skutečnosti je neustálý proces nespočetných vzájemně propojených vzorců. Všechno, co v jevové skutečnosti existuje, je zachyceno proudem časoprostoru. Všechno neustále plyne a mění se. Všechno, včetně našeho prožívání reality se projevuje v časoprostoru prostřednictvím vzorců. Vzorce prostupují celou škálu jevů, od nejnepatrnějších po nejvýraznější, vše od subatomických částic po galaxie a vesmíry, je tvořeno vzorci, včetně našeho vědomého vnímání „já“ a světa.

Abychom přijali základní premisu tohoto tvrzení, nepotřebujeme konzumovat psilocybinové houby. Stačí se rozhlédnout kolem. Je tu něco, co můžete identifikovat a co přitom není částí struktury, nebo

přesněji řečeno, nespočetného množství propojených a navzájem se definujících vzorců?

Většina vědních oborů je založena na rozeznávání struktur. Například práce fyziků, kteří vidí vzorce energie, jež různě pojmenovávají – superstruny, kvarky, elektrony, fotony a atomy –, ale to jsou pouze názvy vzorců energie a světla, které se projevují v časoprostoru a vytvářejí to, čemu říkají fyzický svět.

[houby provází]... rozšíření všech vjemů smyslových orgánů, synestezie, jasně barevné kaleidoskopické obrazce za zavřenými očima, vnímání vzájemně propojených sítí, které se zdají být naplněné duchovním a psychologickým významem a jsou vizuálně nádherné.

Ralph Metzner

Když mluvíme o světě v opravdu malém měřítku, fyzikové většinou tvrdí, že předměty tak, jak je chápeme, neexistují. Existují vzorce pravděpodobnosti, které přesahují z minulosti skrz přítomnost do budoucnosti, což je matematicky popsáno jako kvantová vlnová funkce. Když se fyzikové snaží „objekt“ izolovat, většinou to není možné. Například v rámci kvantové fyziky nemůžeme hovořit o objektech, ale

spouň v tom smyslu, v jakém objekty běžně chápeme. Fyzikové hovoří o vibracích a modelech vln nebo o částicové energii. Když se pokusíte změnit subato-

mární částici v objekt, přijmete o cenné informace. Buď můžete přiřadit subatomární částici určité místo ve vesmíru, nebo určitou pohybovou energii, ale ne obojí současně. Představte si, že vám někdo sdělí, že vám může říct buď kde bylo vaše auto, nebo jak rychle jelo, ale nedokáže vám říct obojí ve stejný okamžik! Podle fyziků takto funguje subatomární svět. Vzorce nemůžeme rozdělit na jednotlivé objekty, protože když to uděláme, ztratíme vibrační zdroj, který se projevuje ve formě objektů.

Ještě dále než subatomární svět sahá zvláštní svět superstrun. V tomto případě fyzikové tvrdí, že to, co považujeme za subatomární částice, jsou přesněji řečeno vibrace multidimenzionálních „strun“, které jsou vibračním základem, z něhož vycházejí další vzorce energie, jež se v časoprostoru projevují. Z tohoto úhlu pohledu má všechno, co prožíváme, zdroj v základních vibracích superstrun. Veškerá existence je jako velkolepá symfonie vibrujících strun. V přeneseném smyslu můžeme říct, že realitu tvoří hudba, a co je hudba jiného, než vzorce vibrací a rezonance, které se projevují v časoprostoru?

Když se vrátíme do světa makroobjektů, snadno si povšimneme, že celý přírodní svět je založen na vzorcích projevu. Prostým rozumem snadno poznáme, že všechny fyzické objekty jsou zachyceny v různých biologických a fyzických strukturách růstu, vývoje a rozkladu, živými organismy počínaje, planetami a galaxiemi konče. Vědci ale našli přesnější způsoby,

jak popsat modelovou povahu reality, než jsou biologické, geologické a astronomické metody. V nedávné době se za účelem objevování a popisování procesů začaly rozvíjet matematické systémy fraktálů a teorie chaosu, prostřednictvím kterých se fyzické objekty vyvíjejí. Fraktální matematiku můžeme použít k analýze vývoje tvarů mraků, větví stromů, toku řek, tvaru pobřeží, listů kapradin a tvarů galaxií a astronomických jevů.

To, co vnímáme a popisujeme jako fyzický svět, je složitý systém vzorců začleněných do mnoha dalších vzorců. V tomto smyslu se vzorce projevují na celé škále jevů od největších fyzických objektů, které známe, po ty nejmenší subatomární částice a ještě dál. Ve fyzickém světě neexistuje nic, co bychom nemohli popsat jako vzorec či strukturu nebo mnoho struktur vzájemně se překrývajících.

Vzorce uvnitř vzorců

V závislosti na úrovni našeho zkoumání objektů nacházíme různé vzorce a rozmanitá spojení s ostatními objekty a s jinými vzorci. Například strom můžeme popsat jako soubor subatomárních částic, fraktální model, rostoucí věc, která reaguje na světlo, teplotu a vodu, a na vnitřní životní cyklus rostlin a jeho genetickou strukturu, která je rovněž vzorcem kódovaných informací, jenž vytváří plán

vzorců rozvoje živých věcí. Existuje mnoho hierarchicky uspořádaných, vzájemně propojených struktur. Když k nim přistupujeme náležitým způsobem, poznáváme, jak těžko se dá obhájit myšlenka samostatné existence inherentně izolovaných objektů.

Ve filozofii se takováto analýza světa nazývá studiem „systémů“ neboli „systémová teorie“ Na všechny věci pohlížíme jako na interakční systémy, v rámci nichž je celek větší než souhrn jeho částí. Dokonce i obyčejný strom je souborem mnoha různých interakčních systémů. To, co je k sobě váže, jsou vzorce.

V buddhistické filozofii se tomu říká „propojení“ a jde o základní učení Buddhy. Podstata propojení je představována „Indrovou sítí pokrytou drahokamy“, kde každý drahokam odráží všechny ostatní. Každý, zdánlivě samostatný objekt je v podstatě spojený se všemi ostatními objekty. V tomto systému existuje pouze zdání relativní izolace: při bližším pohledu je veškeré pojetí nezávislosti vlastně iluzí.

Všechno je tvořeno vzorci, které existují vždy a všude. Všechno se neustále mění. Každá chvíle existence je dalším projevem nesčíslných, vzájemně propletených a propojených systémů projevů. Je to mohutný proud existence, projev struktur v časoprostoru. Všechno ve vesmíru je neustálým pohybem a změnou vzorců, které všemu, co prožíváme, dávají tvar, formu a výraz. Svět jevů je v podstatě světem změny.

Vzorci, které jsou stálejší a trvanlivější, nazýváme objekty. Jiné, méně zřetelné vzorce můžeme považovat za procesy.

Zachycení proudem

Vy a já jako myslící bytosti, které si uvědomují sebe sama v tomto věčně se měnícím proudu časoprostoru, na tom nejsme jinak. I my jsme vzorce, „od hlavy k patě“, od veškerých stránek naší podstaty fyzické po podstatu myšlenkovou, emocionální a spirituální. Vytváříme si náš vlastní prožitek reality, stejně jako všeho ostatního, prostřednictvím vzorců myšlení, víry, emocionálních reakcí, percepce, chování, volby a rozhodnutí. Jsme složitý souhrn jejich vzájemných propojení, které se projevují prostřednictvím věčně proměnlivého časoprostoru.

Toto je základní stav našeho bytí ve světě jevů. I když mystické tradice tvrdí, že je možné překonat naše omezené prožívání časoprostoru, v tomto stavu se zcela ponoříme do zdroje bytí, který leží mimo proud časoprostorových jevů. Proto může být zdroj bytí v podstatě neměnný, ale všechno, co prožíváme v jevovém světě, je v nepřetržitém stavu proměny, včetně nás samotných. Bylo by skvělé, kdybychom se dokázali dostat přímo ke zdroji, ale tohoto cíle dosáhne jen velmi málo lidí. V každém okamžiku se musíme potýkat s vlastními vzorci projevů. Jen

málokomu se dostane takového požehnání, že tento prvek naší existence překoná.

Houby pomáhají duchovnímu hledači vnímat a pochopit struktury, které řídí jeho vlastní vyjádření ve světě, a smířit se s ním. Čím lépe pochopíme tento proces, tím víc se přiblížíme porozumění a prožití zdroje bytí. Je to dlouhá a složitá cesta, a i když se většina lidí nikdy na konec, pokud ovšem tato cesta nějaký konec má, nedostane, každý pokus může výrazně změnit náš život a naše pochopení, kým a čím vlastně jsme.

Bytosti závislé na zvycích

Lidé jsou bytosti závislé na zvycích. Je to nezbytné k tomu, abychom porozuměli naší existenci. Musíme se naučit, jak ji a věci, se kterými se ve světě setkáme, chápat. Prostřednictvím našich konceptů, víry, tradic a kultur se učíme uspořádat naši zkušenost do podoby, ve které ji dovedeme chápat. Velkou část dětství strávíme tím, že se učíme, jak své prožitky reality poznat a uchopit. Rozdělujeme svět na objekty a koncepty, pravdy a nepravdy, věci, co jsou správné, a věci, které jsou nesprávné, na dobro a zlo. Učíme se, jak přemýšlet, jednat a cítit. Tak vznikají naše zvyky, náš vlastní způsob vytváření skutečnosti.

Když začneme uvažovat o našem „já“ jako o souhrnu vzorců, je jednoduché je rozeznat všude kolem

nás. Jsou vzorce, kterými se řídíme v každodenním životě, určité vzorce myšlení, které neustále sledujeme: vzorce emocionálních reakcí, vzorce chování, řeči, rozhodování a postoje k naší volbě, způsob pohybu a držení těla. Jsme tvořeni strukturami.

Vzorce jsou obvykle „automatické“, v tom smyslu, že je vědomě nepromýšlíme. Dělají nás tím, kým jsme, a příliš o nich neuvažujeme, dokud se nestane něco, co pro nás bude výzvou, nebo dokud se nesečkáme se situací, kdy nám zažitá stereotypy způsobí citovou bolest.

V takovou chvíli můžeme začít o našich zažitých způsobech chování pochybovat, ale k tomu dochází spíš výjimečně, protože reakce na rozrušení jsou rovněž stereotypní. Když nám jeden ze vzorců způsobuje emocionální bolest, nejčastější reakce je nebojovat s ním, přenést vinu na někoho jiného, odsuzovat ostatní či zároveň sebe sama. Tento proces způsobí další příval reakcí, založených na vzorcích. Začneme o sobě pochybovat a kritizovat se. Říkáme si, že jsme hloupí, bezcenní nebo vynášíme různé jiné negativní soudy o sobě či o jiných lidech. Někdy se prostě jen snažíme situaci, která nám potíže způsobila, ignorovat. Ignorujeme tak to, o čem v skrytu duše víme, že je pravda.

Lidé jako bytosti vycházející ze vzorců udělají všechno, co je v jejich silách, aby zařadili svou zkušenost do stávajících vzorců, i v případě, že jsou tyto vzorce škodlivé a ubližují nám. Proč se stále dokola

dopouštíme těch samých činů, které nám ubližují, i když si jsme vědomi, jaké potíže nám způsobují? Například když náš manžel, manželka, partner či partnerka řekne nebo udělá něco, co se nás dotkne, tak namísto toho, abychom se snažili pochopit, proč se nás toto dotklo jsme dotčeni, a rozčilení a reagujeme způsobem, o kterém *dobře víme*, že situaci jen vyostří. Později se nejspíš omluvíme a cítíme se provinile. Omlouváme to tím, že řekneme: „Jsem přece jenom člověk.“ Poté požádáme o odpuštění.

Problém je v tom, že si většinou své reakce neodpouštíme, a ani se z takových situací nepoučíme. To vytváří prostor pro neustálé posuzování sebe sama a výčitky. To se stane negativním emocionálním vzorcem a my pak v sobě tuto emocionální křivdu nosíme každý den a tyto pocity ovlivní další vzorce. Můžeme jít do práce a vybit si své negativní emoce na jiných ve snaze cítit se lépe. Ale naše srdce ví, co děláme, a i když můžeme propadnout iluzi, že nám to pomáhá, není tomu tak. Jen jsme tím posílili negativní emocionální vzorce, negativní modely chování a pojmové stereotypy, které stály na počátku našich problémů.

Jak zvyk překonat

Jak se z toho dostat? Tyto modely či vzorce, jak se zdá, fungují automaticky, a i když se těchto zvyků

chceme zbavit, je nesmírně obtížné to dokázat. Lidé tráví roky terapiemi ve snaze tyto zažité vzorce změnit. Někomu se to povede, někomu ne. Je nesmírně těžké změnit určitý model, když jsme v jeho vleku a většinu času si to ani neuvědomujeme. V případě, že si to uvědomujeme, máme sklon odsuzovat sami sebe, což může vyvolat pocit, že podstupujeme požadované pokání, ale to nám nedá pozitivní energii k tomu, abychom vzorec změnili. Jen nám to poskytne energii k tomu, abychom se trestali, což je samo o sobě další takovou strukturou, reakcí, myšlení a pocitů.

Život s bolestí je těžký. Zvládáme ho tak, že vytváříme další iluze, abychom přehlušili bolest, které nechceme čelit a se kterou se nechceme vypořádat. Nasazujeme si masky, a tak můžeme přenášet vzorce nás samotných na svět. Jenže maska bolest nezažene. Jenom ji přikryje.

Masky nám pomáhají na cestě životem a pomáhají nám nést tíhu citové bolesti v našem srdci, ale nedokážou nás bolesti zbavit. Přinejlepším nás otupí, takže bolest necítíme, ale je stále přítomná. Emocionální rezonance jednoduše nezmizí, protože jsme se ji rozhodli ignorovat nebo předstírat, že je to ve skutečnosti něco jiného. Pokud duchovně hledající chtějí očistit svá srdce a zmírnit své břemeno, potřebují porozumět stereotypům svého chování, které rezonují v jejich srdcích.

Kapitola osmá

ROZEZNÁNÍ VZORCŮ

Houbičky hledajícím dávají nahlédnout na vzorce utvářející jejich bytí. To, zda chcete tento výrok brát metaforicky, nebo doslova, záleží jen na vás, a nejspíš na tom nakonec tolik nesejde, protože důležitá je zkušenost a to, co s tímto poznáním uděláme, nikoliv to, co je „skutečné“, nebo „smyšlené“.

... pak se modely rozrostou do architektonických staveb s kolonádami a architrávy, nádvořími plnými majestátné nádhery, dlážděné jasně barevnými kameny.

Gordon Wasson

Už jsem se zmínil o tom, že houby duchovním hledačům odhalují jejich „já“, a popsal jsem tento proces jako pohled do duchovního zrcadla. Pokud je člověk souhrnem modelů chování, pak právě

především tento fakt jsou houbičky schopné hledačům na základní úrovni ukázat. To, co hledači v duchovním zrcadle spatří, jsou jejich osobní vzorce a způsob, jakým v jejich srdci vytvářejí citovou odezvu. Naučit se pracovat s houbami znamená naučit se pracovat s těmito strukturami a nakonec je, pokud je to třeba, změnit. Houby ukazují a odhalují daleko více, ale cílem této úvahy je právě toto jako základ způsobu duchovní práce, který zkoumáme.

Když jsem na tripu, cítím, jak jsem byl ponořen do společenských a biologických procesů. Opřádaly mě jako spletitá vlákna pavoučí sítě. Svět se vrátil do stavu původního tajemství, ale nic nebylo bizarnější než mé vlastní vědomí, mé místo ve struktuře všeho, co jsem viděl, cítil a znal.

Daniel Pinchbeck

Vzory všude kolem nás

Jak jsem již řekl, mé pojetí spirituality a toho, jak houbičky přispívají k duchovnímu uvědomění, se změnilo, když jsme společně s přítelem snědli přesně 3,2 gramy sušených psilocybinových hub. Na počátku zážitku jsem se soustředil na svého přítele. Když jsem se na něj podíval, cítil jsem, že dokážu rozeznat emocionální struktury jeho života.

Když konzumujete houbičky, tak tehdy, když jsou dostatečně silné, spatříte kolem proudící a vzdouávající se geometrické tvary, které jsou všude, i v „prázdných“ místech, a které tvoří úžasně složité architektonické stavby. Když jsem se podíval na přítele, viděl jsem tyto geometrické tvary, ale v tu chvíli jsem přitom pochopil, že to jsou jeho modely chování. V nich jsem uviděl, že můj přítel, stejně jako všichni ostatní, v sobě nese nevyřešené, potlačené emoce, což způsobovalo, že sám k sobě přistupoval negativně. Zkrátka jsem měl dojem, že přítel má potíže a že kdyby se jim postavil a změnil je, velmi by mu to prospělo.

V tento okamžik jsem věděl, že mi houby mohou ukázat, jak mu pomoci, i když jsem ještě netušil jak. Věděl jsem, že by to vyžadovalo obrovské úsilí a že by vystoupily na povrch složité problémy, kterým by byl nucen čelit. Zůstal jsem ale zticha a nic jsem mu neřekl. Emocionální bolesti a sebekritice, kterým se podrobujeme, je těžké se postavit, a já neměl ponětí, jak se do toho spolu s přítelem v tu chvíli dát, i když jsem přesvědčený, že kdybychom se pustili do práce, houbičky by nám cestu ukázaly.

Tehdy jsem to nevěděl, ale nyní jsem si naprosto jistý, že to tak je. Jestliže naše srdce o nás ví pravdu a houby nám ukážou naše „já“, odhalí nám, co potřebujeme vidět, a předvedou nám, čemu musíme čelit. Pokud na to přistoupíme, budou to takto činit *vždy*. Jsou tu a jsou připraveny učit a vést nás, ale musíme se jim otevřít.

Namísto toho, abych soustředil pozornost na svého přítele, zaměřil jsem se na sebe. V tu chvíli pro mě začala důkladná devítihodinová lekce, která naprosto změnila mé chápání života a světa, jenž kolem sebe vytvářím. Tuto cestu jsem prožil tak, že jsem se díval do svého srdce a ponořil jsem se do vědění, které mi houbičky mohly předat. Zjistil jsem, že mé vlastní vzorce jsou všude, ve všem, co vidím a prožívám. Naučil jsem se, jak do těchto struktur „proniknout“, a jak přitom zůstat v pozici Svědka. Zažil jsem nesmírně intenzivní a složité okamžiky a chvíle hlubokých poznání, které mi změnily život.

Nakonec jsem se vynořil na druhé straně s pocitem lehkosti a uzdravení, které mě provázely další dva týdny. Naplnila mě radostná energie a Duch mnou neomezeně proudil. Nahlédl jsem do svého srdce, pronikl do vzorců, které mě utvářejí, postavil jsem se svým strachům, emocionální bolesti a odsudkům a zbavil se jich. Ne všech, ale hlavně těch, se kterými jsem se potřeboval vypořádat a na které jsem se v tomto okamžiku svého života potřeboval zaměřit nejvíc. Tehdy jsem poznal, že se k houbám kdykoliv mohu vrátit, abych se od nich učil. Nevyřešené problémy se znovu vynoří na povrch a spolu s nimi problémy nové. Přirovnal jsem to k duchovní údržbě. Bylo to trochu jako kosmické ladění.

Prostřednictvím tohoto jsem objevil skutečný význam spirituálního spojení a vědomí, kterého jsem ještě nikdy předtím nedosáhl. To, co předtím byly jen

abstraktní představy o duchovnu, cestách, alchymistické proměně, šamanském poznání a mystickém vytržení, se projevilo přímo v mém bytí a životě.

Cesta k uvědomění

Existuje řada způsobů, jak mohou duchovní hledači rozeznat vzorce, i když některé techniky nefungují u všech a v případě některých účinkovat mohou, ale nemusí. Všichni duchovně hledající by měli prozkoumat své vzorce a najít nejefektivnější způsob, jak je identifikovat a jak s nimi pracovat. Když toto dokážou, budou schopni změnit sami sebe a svůj život, a pokud jednají s jasným záměrem a vědomím, výsledky mohou být velmi působivé a posilující.

Jak lze vzorce začít rozeznávat a pracovat s nimi? Existuje mnoho způsobů. Jsme tvoření velmi bohatými a složitými vzorci a všechny tyto struktury jsou navzájem propojeny. Jak už jsem několikrát uvedl, vzorce jsou začleněny ve vzorcích, a ty v jiných, dalších a dalších strukturách. Jeden vzorec nás snadno zavede k jiným, a čím víc je zkoumáme, tím lépe porozumíme jejich vnitřnímu propojení.

Každý vzorec s sebou nese určité množství informací o kterémkoliv jiném vzorci. Žádný jev není zcela izolovaný nebo odříznutý od všeho ostatního. Vše je propojeno a každá věc je nositelem informací. Jinými slovy, všechno má význam.

To je možná základní lekce při práci s houbami a našimi emočními vzorci. *Všechno* má význam. Lidská mysl je tvůrcem významů, je ale rovněž tvůrcem našeho specifického prožitku světa, a proto všechno v našem světě pro nás má určitým způsobem nebo do určité míry význam. V naší zkušenosti neexistuje *nic*, co je irelevantní nebo nesmyslné. Stejně jako ve snu, ve kterém *my* vytváříme všechno, co se děje a co existuje, protože to pro nás má určitý smysl.

Význam určité věci je informace, kterou tato věc přispívá k našemu prožitku při utváření světa. Formujeme vlastní svět a vytváříme význam, který pro nás věci v tomto našem světě mají, tudíž *všechno*, co prožíváme, představuje možnost naučit se něco o nás samotných a o našem světě.

Některé věci jsou silnější a mají na tento druh zkoumání větší vliv, ale v podstatě platí, že *cokoliv*, s čím se hledači setkají nebo co s houbami prožívají, je důležité pro poznání „já“ a toho, jak náš svět vytváříme a jak se v něm projevují naše vzory.

Když duchovní hledač pod vlivem hub skutečně prožije ono náhlé poznání významu, může to být ohromující. Uvědomte si, že to, že si vytváříme iluze a masky, nás stojí spoustu času, úsilí a energie. Tudíž velkou část z toho, kdo a co jsme, skrýváme a nějakým způsobem zastíráme. Jsme přesvědčeni, že tyto věci dokážeme utajit, dokonce snad i před

naším vlastním bdělým vědomím. Když ale houby tuto stránku naší osobnosti odhalí, nedokážeme se *nikde* skrýt. Všechny věci, které si chceme uchovat jako tajemství, a všechny záhady našeho „já“ nás pro následují, kamkoliv se podíváme, ať už do našeho nitra nebo mimo nás. Všechno je odrazem naší mysli a smysl věcí máme přímo před sebou.

Duchovní hledači bývají často ohromeni, když své vzorce vidí a rozeznávají. Nejlepší je se tím pocitem prostě nechat unášet. Nebojovat s ním a nepokoušet se ho zastavit. Přijmout ho takový, jaký je, a snažit se s ním pracovat a prozkoumat jej. Když se jednou hledači naučí s významem vzorců pracovat, dokážou izolovat jejich jednotlivé prvky. Mohou vzít nějakou věc a vložit ji do jiné části vzorce, která je pro ně v určitý okamžik nejdostupnější. Všechny vzorce jsou komplexní, a duchovně hledající mohou prozkoumat jejich rozmanité úrovně a jejich propojení s jinými vzorci. Musíme se naučit tuto svou možnost volby využívat, protože jsme to my, kdo nakonec zvolí, na co se při poznávání pohled zaměří.

Významová propojení a vrstvy

Základním pojmem kvantové fyziky je kvantum a pojem „kvantový skok“, rovněž zvaný „kvantový posun“. Kvanta jsou zvláštní soubor energetických vzorců. Subatomární částice, neboli „kvarky“,

podle všeho projevují své vzorce na určitých energetických úrovních. To znamená, že když dodáme energii do kvantového systému, neuvidíme žádnou změnu, dokud nedosáhneme kritického množství energie. Když dosáhneme tohoto kritického bodu, kvantum „vyskočí“ na nejvyšší úroveň projevu nebo do nejvyššího energetického vzorce. Prostorově se může zdát, že objekt náhle z jedné „dráhy“ zmizí a pak se okamžitě objeví v jiné, aniž prostor mezi těmito dvěma „dráhami“ překoná pohybem.

Vzorce, na základě kterých naše pojetí bytí utváříme, se tomuto procesu do určité míry podobají, ačkoliv není třeba hledat nějaké odůvodnění existence vztahu mezi těmito dvěma fenomény. Když se ale na vzorce podíváme a začneme je analyzovat, zjistíme, že mají poněkud odlišné úrovně nebo vrstvy. Některé z nich jsou spojené s ostatními takovým způsobem, kterým se pravděpodobně vzorce, jež se nacházejí na stejné úrovni, nespojují. Všechny struktury jsou vzájemně propojené, ale může se zdát, že skutečně představují zvláštní vrstvy prožitku a citové odezvy, prostřednictvím nichž můžeme pracovat.

Podobně můžeme pozorovat fyzický svět jako relativně odlišné vzorce projevu, supervlnami počínaje, přes kvarky, atomární částice, atomy, molekuly, chemické sloučeniny, po hmotné látky, makroskopické objekty a další. Všechny tyto úrovně jsou vzájemně propojené. Existují hlubší i povrchnější způsoby pohledu na vzorce projevu v časoprostoru.

I naše vlastní vzorce mají různé vrstvy: některé jsou povrchnější, jiné hlubší. Nejhlubší vrstvy sídlí v našem srdci a právě tam nás má naše cesta nakonec zavést. Ovšem abychom pronikli až k nim, je nutné propracovat se mnoha povrchovými vrstvami. Když skrze ně pronikneme a očistíme naše srdce, může námi volně proudit Duch.

Namísto posuzování pozorujte

Abychom spatřili své vlastní vzorce a tvořivě s nimi pracovali při prožitku, který nám houbičky nabízejí, musíme být pozorní, otevření a neposuzovat sebe samotné, ani to, co prožíváme, co si myslíme nebo co cítíme. Toto je funkce Svědka. Svědek je tu proto, aby pozoroval, prožíval a učil se. Svědek *nemá* soudit. Kdyby tomu tak bylo, říkalo by se mu „Soudce“. *Duchovní hledači, kteří se posuzují, se jen hlouběji propadají do svých vzorců a iluzí.* A právě toto celou dobu děláme. Nepomáhá nám to a nebudeme se díky tomu cítit lépe, takže je moudré se takových závěrů vyvarovat. To se snadno řekne, ale hůř vykoná. Když však jednou stavu Svědka dosáhneme, okamžitě pochopíme rozdíl mezi posuzováním se a upřímným pohledem do svého nitra. Je to obrovský rozdíl a stojí za to ho důkladně prozkoumat.

Posuzovat se není to samé jako být k sobě upřímný. Když se posuzujeme, vycházíme z našeho vztahu

k dobru a zlu, z toho, co je správné a co ne. To jsou pojmy, které vytváříme a které se nemusejí nutně zakládat na realitě. Naše vnímání dobra a zla je z větší části ovlivněno naší kulturou, náboženstvím a tradicemi, které nám pomáhají fungovat v rámci společnosti, ale jsou to pouze pojmy, z nichž některé jsou užitečnější než jiné. Nemusejí být *automaticky pravdivé*. Samozřejmě, že představa dobra a zla a toho, co je morální a nemorální, se v průběhu dob ve všech kulturách mění. Představy lidí o správných zásadách jsou značně relativní a jen zřídka se setkáme s poučkou, na které se všeobecně shodnou všichni lidé ve všech dobách a kulturách.

Jsou ale pojmy, které používáme k tomu, abychom hodnotili sebe samotné i ostatní. Netvrdím, že morálka a etika nejsou důležité, protože takový systém potřebujeme k tomu, abychom fungovali jako společnost s určitými základními pravidly chování a modely mezilidských vztahů. Ovšem když posuzujeme sami sebe, vycházíme přitom z libovolných pravidel. Nemusíme nutně rozpoznat realitu, spíš její konstrukty, a proto posuzovat se není to samé jako být sám k sobě upřímný. Je třeba se tomu, s čím se setkáme, bez emocí postavit, a z toho, co spatříme, se poučit, a pokud je to nutné, zvolit si způsob, jak určitý vzorec změnit. Při tomto hodnocení můžeme vzít v úvahu morálku a etiku, ale konečným cílem není posuzovat to, co vidíme a prožíváme, jako spíš učit se, měnit se a získávat energii.

Duchovně hledající by neměli soudit to, co vidí, když se na vzorec dívají. To je dost obtížné, protože v nás tato činnost vyvolává silnou citovou odezvu. Je ale důležité se tímto pocitem nenechat omezovat. Měli bychom své city vyjádřit naplno v celé jejich hloubce a měli bychom si být vědomi toho, že tento pocit je naší vlastní reakcí a výsledkem našich osobních vzorců projevu a vytváření reality. Neměli bychom své pocity jakkoli hodnotit, ale nechat je působit a snažit se jim porozumět.

Když vidíme vzorce, jde nám výhradně o to, snažit se je pochopit – odkud se vzaly, jak se projevují, co pro nás znamenají, jakým způsobem v našem srdci vyvolávají různé druhy citové odezvy, a nakonec, jak brání nebo napomáhají volnému proudění Ducha. *Nejedná se* o pasivní proces, i když se při něm pasivní okamžiky vyskytují. V první řadě je to aktivní a introspektivní zkoumání našeho bytí a procesu, jakým vyjadřujeme realitu, což vyžaduje pozorné uvažování a analýzu.

Mnoho lidí, kteří psilocybinové houby konzumují, si tuto, zcela je pohlcující zkušenost pouze užívá. Když je trip „dobrý“, může to být nesmírně příjemný, dokonce i velmi hluboký, zážitek. Tito konzumenti ale své prožitky nevyužívají k tomu, aby se něco naučili. Pouští se do nich pro potěšení, zábavu a možná i pro určitý pocit spirituality, ale nevěnují se jim systematicky, tedy způsobem, na který se v této knize zaměřujeme.

Sledování vzorců s duchovním záměrem vyžaduje ochotu a touhu se z nich učit. Měli bychom chtít, aby nás prvky zkušenosti učily. Abychom se mohli něco naučit, musíme být ochotní učit se. Všechno, co při zážitku vyvolaném houbami prožíváme, nás může naučit něco o nás samotných. Cokoliv, co zažijeme, je již součástí našich vlastních vzorců. Všechny zážitky mají význam a poskytují nám informace.

Při prvních zážitcích s houbami jsem si poté, co jsem se soustředil na své vlastní vzorce projevu, uvědomil, že se od hub mohu poučit, a také jsem je o poučení požádal. Jakmile jsem to udělal, uvědomil jsem si, že mi můj zážitek zprostředkovává moudrost a poznání. Čím hlouběji jsem do hub pronikal, tím snadněji jsem dokázal rozeznat a pochopit, že si mohu vybrat, které prvky své zkušenosti chci převzít jako součást spirituálních lekcí. Bylo to stejné, jako bych se probudil do snu. Měl jsem moc během zážitku změnit kteroukoliv věc, alespoň ve smyslu toho, jak se rozhodnu k nim přistupovat a jakým způsobem je nechám, aby mi sdělily svůj význam. Věděl jsem, že mohu změnit to, co chci prožít a s čím chci pracovat. Cítil jsem při tom poznání nesmírnou svobodu. Měl jsem sílu, abych řídil svůj vnitřní svět, ale také abych se mu podřídil a abych dobrovolně přijal to, co mě houbičky naučí.

Duchovní hledač by do zážitku neměl příliš zasahovat, protože se vystavuje riziku, že ztratí možnost proniknout hlouběji do možností, které mu zážitek nabízí. Mezi tím, že zážitek ovládáme, a že ho necháme, aby nás unášel tam, kam chce on, existuje křehká hranice. Nejlepší rada, kterou se můžeme řídit, je houbám důvěřovat. Ukážou nám vzorce, které zrovna potřebujeme vidět, a poskytnou nám informace, které v danou chvíli potřebujeme znát. To, že se příliš snažíme zážitek kontrolovat, nám může znemožnit přístup k poznání, které houby zprostředkovávají. Když je naopak neovládáme dostatečně, mohou nás strhnout do introspektivního pekla, kde ztrácíme pozici Svědka, a místo toho se pozorujeme očima Soudce.

Dívat se očima Soudce znamená vnímat vše trýzněným srdcem trpícího stvoření. Svědek se dívá skrz rány *do* srdce, aby ho od nich očistil. Soudce se dívá *skrz* rány v srdci, a tyto rány ovlivňují všechno, co Soudce vidí.

Zhroucení času

Jeden ze způsobů, jak se vzorci pracovat, je založený na ideji „zhroucení času“. Základní podstatou vzorců je to, že jsou to procesy projevu, které přetrvávají a projevují se prostřednictvím času. Většinu času jsme příliš ve jejich vleku, než abychom si všimli

jaký mají tvar, původ a dráhy, které vedou do budoucnosti. Často tyto vzorce *cítíme* a alespoň intuitivně chápeme, jak ovlivňují naši citovou podstatu. Když jsme jimi zaujati, je nesmírně těžké najít způsob, jak se z jejich vlivu vymanit, nebo uvažovat o tom, jak můžeme něco udělat odlišně, jinak myslet, cítit nebo být něčím jiným.

Stav Svědka bychom mohli přirovnat k mimotělesné zkušenosti. Duchovní hledači mohou najít ve své mysli a ve spirituálním bytí prostor, který se nachází mimo hlavní proud vzorců projevu. Z této bezpečné pozice mohou vidět, odkud tato řeka teče. Mohou sledovat, kam její proud plyne, a následky, které přinese, i ty, které už způsobil.

V jistém smyslu je to jako „zhroucení času“. Duchovní hledač vzorce vnímá jako *procesy projevu vyjádřené prostřednictvím času*. Ačkoliv duchovně hledající nepřestávají své vzorce projevu prožívat, Svědek zůstává stranou. Právě na to by se měli zaměřit. Pokud se v této otázce spolehnou na Svědka, zjistí, že jeho perspektiva může překonat čas způsobem, jehož lze za normálních podmínek nesmírně těžko dosáhnout.

114 Přírodní fraktály

Vzorci se určitým způsobem fraktálům podobají. I když existují různé, specifické druhy fraktálů, jako

například Mandelbrotova množina a Juliova množina, tyto rozdíly nejsou pro toto pojednání nijak zvlášť podstatné. Důležité je, že fraktály jsou komplexní vzorce, které se používají k matematickému popisu a zmapování našich vzorců změny a vývoje objektů ve fyzickém světě, jako jsou charakter terénu, galaxie a tělesná struktura a fyziologický vývoj rostlin a živočichů. Co fraktály činí tak fascinujícími, je nejen to, že jsou krásné z estetického hlediska a neskutečně zajímavé, ale také fakt, že jsou nekonečné. Bez ohledu na to, z jaké úrovně se na fraktál díváme, vidíme ty samé vzorce, jak se neustále, bez přestání a stále dokola projevují. Jinými slovy, vzorec fraktálu je ve velkém měřítku v podstatě tvořený daleko menšími opakováními toho samého vzorce. Vezměte si jakoukoliv menší část fraktálu, a zjistíte, že i ona je tvořena ještě menšími opakováními přesně toho samého vzorce. Vzorce můžeme odhalit u všech věcí, od těch zcela nejmenších po ty největší.

Až se budete nacházet v přírodě u tekoucí vody, například u nějaké řeky, proveďte malý výzkum. Podívejte se na celkovou strukturu řeky a všimněte si, že její tok má určitý směr, který je formován silou řeky a půdou, kterou řeka protéká. Teď se podívejte pozorněji. Všimněte si vzorců podél říčního břehu. Při vhodných podmínkách uvidíte, že se zde opakují podobné. Teď se podívejte ještě důkladněji. Všimněte si pramínek v písku, odkud se voda dostala do řeky. Vypadají povědomě? Teď se podívejte ještě pozorněji.

Podívejte se na miniaturní kanálky, které se napojují do hlavních pramínek. Vidíte ten vzorec?

Samozřejmě, že to, co vidíte, nebude stejně zřejmé jako fraktál vygenerovaný počítačem, ale za dobrých podmínek můžete pozorovat, že jsou vzorce až překvapivě propojené. V přírodě se vyskytuje nesmírné množství fraktálů. Když jim alespoň trochu rozumíme, snadno je rozpoznáme a určíme ve všech přírodních prostředích – od horských pásem, přes pobřeží a tvary oblaků, po listy kapradin, větve stromů nebo lastury.

Stejně jako v případě našich vzorců projevu, které vnímáme na podobné úrovni popisu ve fyzice, se můžeme dívat i na naše vlastní, fraktálům podobné vzorce. Je to vlastně velmi jednoduché, protože když je naše vnímání ovlivněno houbami, vidíme vzorce všude. Když o nich začneme přemýšlet jako o *našich* vzorcích, které pro nás mají přímý význam a sdělení, můžeme s nimi začít pracovat.

Podobně jako řeka, i my máme větší struktury, které jsou tvořeny menšími strukturami a ty ještě menšími strukturami. Můžeme začít, kdekoliv chceme, nebo kdekoliv, kam nás houbičky nasměrují. Když pronikneme až k svému srdci, poznáme to. To ovšem vyžaduje hluboké soustředění.

Kapitola devátá

UMĚNÍ SOUSTŘEDIT SE

U hub je neobyčejné to, že si duchovně hledající mohou vybrat, na co se budou soustředit a jak budou zážitek utvářet. To samozřejmě můžeme dělat *vždy*, ale většinou jsme tak zabraní do svých modelů, že své zážitky nedokážeme natolik ovládat. V ideálním případě bychom se, když se naučíme s houbami pracovat, měli naučit také řídit náš každodenní život, protože entheogenní zkušenost se ve skutečnosti od našich normálních prožitků nijak neliší. Konzumenti hub se pouze zaměřují na prožitek vyjádření reality novým a jedinečným způsobem.

... v podstatě jsem rozhodoval o tom, co budu vnímat a o čem budu přemýšlet. To, že mě nesvazovaly žádné vnější síly a místo toho jsem rozhodoval sám za sebe, ovlivnilo rozsah a vlastnosti mého vědomí.

Ralph Metzner

Základní proces vyjádření a vytváření reality probíhá neustále, stejně jako probíhal v minulosti a bude probíhat v budoucnosti. V tomto smyslu neexistuje nic, co bychom mohli udělat, dokázat nebo prožít při práci s houbami a co bychom přitom také nedokázali při normálním vědomí, i když intenzita a hloubka významu by měly velmi odlišnou úroveň. Je ovšem důležité si uvědomit, že když jsme okouzleni entheogenním zážitkem, je tento druh činnosti v mnoha ohledech daleko bohatší a snáze dosažitelný a pochopitelný. Je to zvláštní paradox, protože tento zážitek je tolik jiný, a zároveň naprosto intimní i důvěrně známý. Je to stav, který je nám současně nejbližší i nejvzdálenější.

Když jsem se ale soustředil na vizi, chýše ustoupila do pozadí. Svou vůli i myšlení jsem měl pod kontrolou. Dokázal jsem svou mysl zaměřit kamkoliv, i když jsem cítil, že jsem přitom ovlivněný emocionálním obsahem vizí. Stejně tak, jako emoce ovlivňují mysl za normálních podmínek.

Frederick Swain

Ve vleku emocí

Při normálním vědomí zjišťujeme, že je neskutečně obtížné vypořádat se s problematickými pocity a hodnocením, protože na nás má citová odezva

silný vliv. Když se začneme na tyto věci soustředit, snadno se v nich ztratíme a zamotáme se do problémů, které jsme si sami způsobili. V tom případě říkáme, že „máme krizi“, že „upadáme do deprese“ nebo že „se přestáváme ovládat“. To všechno jsou příznaky skutečnosti, že jsme se zaměřili na negativní odezvu.

Právě to je důvod, proč tolik energie a úsilí věnujeme tomu, abychom se vyhnuli naší bolesti a ranám, které potlačujeme a maskujeme. Nechceme jim čelit, protože cítíme, že se v nich ztrácíme. Často si ale nedokážeme udržet dost energie na to, abychom naše iluze a to, co nás chrání před ranami a bolestí, ubránili. Bolest nás ovládne a my propadáme depresím, hodnotíme se a nesmlouvavě se kritizujeme. Potom hledáme úlevu v přenosu negativních emocí na druhé nebo do našich vztahů, nebo ubližujeme jiným, abychom se sami cítili lépe. Je to začarovaný kruh, a to, že v něm pokračujeme, nám pomáhá jen dočasně, a to jen v lepším případě, zatímco naše srdce zaznamenává naše citové prohřešky a výčitky, které čekají, až nás do sebe budou moct znovu vtáhnout. I když nám tento vzorec projevu škodí, čas od času mu propadne každý z nás. Někoho však cykly bolesti a utrpení zcela pohltnou.

Problém je v tom, že se soustřeďujeme na tyto cykly a výčitky a necháváme se strhnout iluzemi a bolestí, které nám způsobují. Identifikujeme se spíš s daným cyklem než s tím, že bychom ho mohli

spatřit takový, jaký je – jako vzorec projevu, u kterého si můžeme vybrat, zda se jím necháme unášet, nebo ne. Jsme přesvědčeni, že přesně to *jsme my*, přestože všechno, k čemu ve skutečnosti dochází, je to, na co jsme se rozhodli soustředit a s čím se ztotožňujeme.

Změna duchovního zaměření

Entheogeny duchovním hledačům umožňují přehodnotit to, na co soustředí svou pozornost, a své pojetí identity. U zážitku, který houby vyvolávají, je zřejmé, že to, na co se duchovní hledači rozhodnou soustředit, ovlivňuje náš prožitek na základě kterého je vyjádřena realita. Rozhodneme se utápět v sebelítosti, sebekritice a pocitech viny, nebo se budeme soustředit na podmínky, myšlenky a vzorce, na základě nichž tyto negativní aspekty vznikly, a budeme zkoumat následky, které z toho plynou?

Zvládnout koncentraci je pro práci s houbami zásadní. Některé prvky naší introspekce v duchovním zrcadle budou daleko složitější než jiné. Pokud se dokážeme soustředit, můžeme tyto problémy zvládnout. Pokud duchovně hledající cítí, že jim hrozí, že se zaměří na citovou odezvu namísto toho, aby ji pozorovali a analyzovali, mohou pozornost soustředit na něco jiného tak, že do zážitku uvedou nový prvek.

Mohou začít uvažovat nad nějakým jiným aspektem vzorce. Mohou prozkoumat jinou úroveň zážitku či najít jinou citovou odezvu, která je spojena se vzorcem, se kterou se v té chvíli mohou vyrovnat snáze. Mají moc změnit svůj zážitek.

Řada způsobů, jak se dívat

Neexistuje žádná věc, která by byla sama o sobě. Všechny vzorce jsou komplexní a vzájemně propojené s ostatními vzorci, z nichž některé jsou víc dominantní a působivé, a jiné méně. Emoce jsou rovněž komplexní. Věci v našem životě málokdy prožíváme jen *jedním způsobem*. Existuje vždy mnoho aspektů pocitů, reakcí, chování a hodnocení. Někdy se nám určité vzorce mohou zdát tak ohromující, že sami sebe přesvědčíme, že to, jak je v dané chvíli prožíváme, je jediný možný způsob, jak je prožívat lze. To ale platí jen málokdy, pokud vůbec. Vždy existuje další možnost, jak naše emoce a životní zkušenosti vnímat a jak o nich uvažovat.

V tomto smyslu se může příšerný houbový trip téměř v okamžiku změnit v překrásnou zkušenost. Stačí, když se konzument během zážitku rozhodne soustředit na něco jiného. Pokud duchovní hledači cítí, že zašli v určitém případě tak daleko, jak to jen jde, měli by svou pozornost zaměřit jinam.

Uvědoměli duchovně hledající jsou pány svých zážitků. Oni jsou ti, kdo rozhodují.

Často si neuvědomujeme, že máme možnost volby, a připadáme si, jako by nás pronásledovaly naše pocity a hodnocení nebo situace, která se nám zdá být naprosto mimo náš vliv či kontrolu. To ale nemusí nutně být jediný stav bytí. Rozhodnutí je na nás. Naše reakce na myšlenky, pocity nebo situace, ať už jsou jakkoliv těžké nebo znepokojivé, jsou vždy věci volby. Nemusíme být schopní situace zvládat, ale za všech okolností můžeme být pány našich reakcí a toho, jak se rozhodneme pohlížet na naše zážitky.

Rozhodnutí vycházející z celistvosti

Abychom naše reakce zvolili zodpovědně, musíme být ochotní čelit věcem, které nechceme vidět, a komplexně a důkladně je zvážit. To, co nechceme dělat, a čeho se většinou dopouštíme je, že pouze přesuneme pozornost z jednoho druhu iluze na jinou, jinými slovy, že se zbavíme jedné masky a nasadíme si další. Duchovní hledači by měli svým pocitům porozumět, pochopit následky osobní volby, a pak s plným vědomím a s jasným cílem vybrat cestu nebo vzorce, který je zbaví nutnosti hodnotit svá rozhodnutí a své činy. Tímto způsobem duchovně hledající

udržují svá srdce čistá. Vědomě se rozhodují na základě upřímnosti k sobě samým.

Když věnujeme pozornost rozhodnutím, o kterých jsme ze srdce přesvědčeni, že nevycházejí upřímně z podstaty naší bytosti, vkládáme do svého srdce negativní citové odezvy, se kterými se budeme muset dříve či později vypořádat. Není lepší se s nimi vyrovnat hned a zesílit díky tomu, než to odkládat nebo předstírat, že neexistují?

Duchovní hledači se mohou sami sebe ptát: Co chci mít v srdci, až budu umírat? Chci mít čisté srdce, kterým bude Duch moci volně proudit a skrz které bude zářit čiré světlo bytí, nebo chci mít srdce plné ran, které způsobí, že se budu neustále hodnotit, a které mě obklopí temnotou?

Umění soustředit se

Aby duchovně hledající mohli s entheogeny efektivně a uvědoměle pracovat, musejí se umět soustředit. Soustředění mohou použít jako nástroj svého ducha. Využívají ho jako diamant, který rozetne veškeré iluze. Užívají ho k tomu, aby prozkoumali své „já“, své srdce a bytí. Buď sami zaměřují svou pozornost, nebo nechávají houbičky, aby je nasměrovaly k tomu, co mají vidět. Soustředění je pro ně ten nejlepší nástroj, který neužívají lehkomyšlně.

K tomu, aby se duchovní hledač opravdu koncentroval, se musí *soustředit*. Pokud přistupuje k zážitkům, které houby způsobují, s myšlenkou „Co se můžu naučit?“ a „Co mě můžeš naučit?“, pak udělal první krok. Dá se říct, že si *ujasní svůj záměr*. To ovšem nemá velký smysl, pokud uživatel rovněž nehodlá aktivně a uvědoměle využívat své soustředění k tomu, aby se v zážitku zorientoval.

Duchovně hledající se rozhodují, na co se zaměří. I když užívání hub představuje možnosti prožít spirituální zážitek a dosáhnout poznání, měli by se soustředit na to, aby porozuměli svým vzorcům a tomu, jak se projevují a jak vytvářejí realitu. Stejně jako při normálním vědomí, i při účincích vyvolaných houbami nás může snadno něco rozptýlit nebo můžeme sejít z vytyčené cesty. Uvědomějí hledači budou přemýšlet o tom, co dělají a co prožívají. Budou posuzovat své pocity, reakce a myšlenky a ptát se sami sebe: „Využívám zážitek, jak je to jen možné, nebo se v něm ztrácím a houbičky mě pohlcují?“

Duchovní hledači se snaží ze zážitku s houbami získat maximum. Velice usilují o to, aby nepromarnili vzácné, rychle pomíjející chvílky poznání a spirituálního úžasu. Opakovaně si kladou otázku, zda se soustřeďují na něco, co jim skutečně sdělí určité poznatky, nebo se jen ztrácejí a hledí do zdi. Což neznamena, že zírání do zdi – nebo na koberec – nemůže být příjemná a nevšední zkušenost. Proč

ale duchovní hledač užívá houby? Co je účelem této činnosti a jak hledač využívá soustředění k dosažení svých cílů?

Duchovně hledající konzumují houbičky proto, aby se zapojili do duchovní činnosti. Užívání enteogenů není pouze způsobem relaxace nebo příležitostí zahrát si na psychedelickém hřišti. Je to spirituální práce, která vyžaduje pozornost a soustředění. Poznatky, které čerpáme z hub, a poznání, které vyvolávají, mohou být prchavé. Možnost, že nás nabijí energií, rychle pomijí. Náš záměr a naše pozornost proto mohou využití těchto poznatků v běžném životě významně ovlivnit.

Pokud duchovní hledači skutečně svoji schopnost soustředit se využívají, dokáží rozeznat vzorce ve svém životě. Ty dávají činům, myšlenkám a citovým reakcím účel. Do určité míry tyto vzorce potřebujeme k tomu, abychom našli svou cestu ve světě, a není na nich v podstatě nic zlého. Problém je v tom, že nás vzorce často polapí do škodlivých cyklů, které u nás vyvolávají negativní citovou odezvu a sebehodnocení. Záměr využít soustředění k tomu, abychom identifikovali své vzorce, neznamená, že se vzorců dokážeme zbavit. Spíš to znamená, že dostaneme šanci se na ně nezkresleně podívat, a budeme se moci rozhodnout, co udělat pro to, abychom vzorce změnili nebo abychom je pozitivně ovlivnili prostřednictvím našeho rozhodování.

Všichni máme přirozené sklony být nějak výjimeční. Tomu říkáme osobnost, přirozený talent, schopnosti. Některé věci lze velmi těžko změnit, u jiných je to snazší. Pokud chceme modifikovat určitý vzorec, musíme ho pozorně posuzovat. Když si uvědomíme, že máme tendence se chovat nebo reagovat určitým způsobem, můžeme využít naše soustředění k tomu, abychom prozkoumali kořeny daného vzorce a toho, jak působí na nás i na jiné. Duchovně hledající využívají své soustředění k tomu, aby posoudili, co pro ně vzorec znamená z pozice naprosté upřímnosti a čestnosti. Pokud představuje něco, co mohou změnit nebo upravit, uvažují o způsobu, jakým to lze provést. Přehrají si nový vzorec v mysli a vyzkoušejí, jaké bude mít následky, a pokud je to třeba, upraví ho. Soustředění je pro ně nástroj. Používají ho ke zkoumání hlubokých scénérií plných významů a možností, které jim houby odhalují.

Akceptování hranic změny

V našem „já“ budou vždycky přítomné aspekty, které nedokážeme změnit. Když však zapojíme soustředění, můžeme upravit způsob, jakým tyto věci, které nemůžeme ovlivnit, vytvářejí citovou odezvu v našich srdcích. Přijímají fakt, že to, co mohou změnit, má jisté hranice.

Když jsou například hledající konfrontováni s něčím negativním, co nedokážou změnit, trestají se kvůli tomu? Stylizují se do role oběti? Nutí je frustrace a sebehodnocení převádět negativní emoce na ostatní? Když se soustředí, uvědomují si, že může být něco, co změnit nedovedou, ale také že mohou modifikovat způsob, jakým to ovlivňuje nejen je, ale také jejich zkušenost s „já“ a světem? Je to něco, co prostě musí přijmout a přestat to potlačovat, popírat nebo maskovat?

Duchovní hledači se v zážitcích, které houbičky vyvolávají, často setkávají právě s těmito vzorci, protože ty způsobují nejvíce emocionální bolesti a utrpení. Právě tyto aspekty našeho bytí vyžadují, abychom se jim postavili, a čelí se jim nejhůř, protože máme nutkání zkoušet jim uniknout. Uvědomělí hledači ovšem vědí, že když nedokážou změnit jeden aspekt modelu, mohou se na něj více zaměřit a pravděpodobně u něj najdou alespoň jednu část, kterou změnit dokážou.

V tomto je krása práce s houbami. Naše vzorce stanovují podmínky pro to, co nejspíš uděláme, co si budeme myslet a co budeme cítit, ale neovlivňují nás ve všem. I když máme sklon jednat a reagovat určitým způsobem, vždycky můžeme prosadit svou vůli a snažit se, byť jen trochu, pozměnit obraz vzorce. Houby nám pomáhají zjistit, co můžeme změnit, a také nám pomáhají vyrovnat se s tím, co změnit

nelze. Pokud to děláme správně, naše srdce bude *očistěno*. Tato činnost vyžaduje pečlivé soustředění, úsilí a ochotu čelit temnotě.

Přehodnocení života

Při mém prvním setkání s houbami se má konfrontace s těmito otázkami odehrávala v rámci přehodnocení celého mého života. V té době jsem si myslel, že se má zkušenost podobá fenoménu toho, kdy vám život „probíhá před očima“ v okamžiku před smrtí. Spatřil jsem všechny vzorce svého života od dětství po současnost, a vzorce pokračovaly dál do budoucnosti. Pochopil jsem, jak se mé přesvědčení, myšlenky, hodnocení a emocionální reakce podílely na utváření mé osobnosti a jak jsem pod jejich vlivem dospěl do současného stavu. Viděl jsem, jak mě má výprava za spirituálním vědomím uvedla do zážitku, a jak otázky, na které jsem tak dlouho hledal odpovědi, ležely přímo před mýma očima vyřešeny. Uvědomil jsem si, co můžu a nemůžu změnit. Nahlédl jsem do svého srdce a pochopil jsem, jak mohu zůstat sám sobě věrný, sám k sobě upřímný a jak se k sobě mám chovat, respektovat se a zažívat integritu, kterou si jako lidská bytost zasluhuji.

Viděl jsem, jak mé vzorce a iluze ovlivňují ostatní i mě samotného, a uvědomil jsem si, že to, jak se chovám k druhým, prostě jen odráží v mém chování

k sobě. Když jsem očistil své srdce, Duch mou začal proudit volně a svobodně. Pochopil jsem, kdo jsem, a v té chvíli jsem našel víru, jakou jsem nikdy předtím neměl. Našel jsem víru ve skutečnost, že *jsme* víc než jen pouhé iluze nás samých. Objevil jsem víru ve vesmír jako kolektivní celek, který je poután dohromady láskou a světlem a nekonečnou tvůrčí silou Ducha. Zjistil jsem, že jediným skutečným způsobem interakce s ostatními je soucit, čestnost a upřímnost. Vzhledem k tomu, že jsme v tom všichni společně, neustále se snažíme zvýšit tvůrčí potenciál vesmíru prostřednictvím našeho sebeuvědomění a naší celkové zkušenosti se životem a smrtí. Jsme vesmír, který se dívá sám na sebe. Zjistil jsem také, že mé srdce a srdce vesmíru jsou jedno a to samé.

Byla to nádherná a intenzivní zkušenost, která mi změnila život. Zapojil jsem své soustředění v takové míře jako nikdy předtím. Znovu jsem se zaměřil na proces přeměny, na to, jak projevují i jak vyjadřují své vlastní bytí, a naučil jsem se na sebe a na svět dívat zcela novým způsobem. Měl jsem oči dokořán a schopnost soustředění se pro mě stala nástrojem k tomu, abych viděl, co vidět mám, a abych poznal, co mám poznat. Získal jsem nový úhel pohledu na život a na pojetí mého „já“ a mé identity, se kterým jsem do té doby neměl zkušenosti. Zažil jsem zhroucení času a spatřil jsem svou minulost, přítomnost a budoucnost, všechny v jednom nepopsatelném

okamžiku, neustále přítomném teď, té nedefinovatelné, ale věčné kolébce nepřetržitého zrození.

Cítil jsem, že přijímám nesmírné požehnání, ale také že jsem aktivním účastníkem ve svém vlastním spirituálním dobrodružství, protože to můj záměr mi pomohl se na tuto cestu vydat a zprostředkoval mi tuto zkušenost. I když zážitek nebyl takový, jaký jsem si třeba představoval, našel jsem, co jsem se vydal hledat – pocit duchovního významu a účelu.

Kapitola desátá

STANOVENÍ CÍLE

Houbičky duchovním hledačům odhalují to, co hledači potřebují vidět, ať už to vidět chtějí nebo ne. Záměr uživatele ale může zážitek významně změnit.

Když jsem prožil pomocí hub iniciaci, vstoupil jsem do zážitku se spoustou otázek, myšlenek a záměrů, které se lišily od mých předchozích zkušeností s houbami, kdy jsem dával přednost psychedelické zábavě a prožitku něčeho neobvyklého. Na rozdíl od těchto předchozích zkušeností jsem se chtěl tentokrát od hub učit a nalézt magii, kterou, jak jsem doufal, ukryvaly. Nebyl jsem o tom ale zcela přesvědčen. Těšil jsem se na takovou zkušenost a měl jsem štěstí, protože se mi jí dostalo.

Stalo by se to, kdybych měl odlišné cíle? V jistém smyslu ano, a v jistém smyslu ne. Houby duchovním hledačům ukazují, co potřebují vidět, ale když

hledači nedávají pozor nebo se nechávají rozptylovat či zaujmout dramatičností a novostí zážitku, nemusí si uvědomit, co se děje. To se mi stalo jednou v noci, když jsem pozřel houbičky a pak zažil „špatný trip“, kdy jsem bloumal kolem zahloubaný do sebehodnocení a sebekritiky. Houby mi ukazovaly mě samotného, mé emocionální reakce a hodnocení, ale já jsem se nechal příliš unést dramatičností zážitku, než abych si uvědomil, že bych ho mohl využít jako drahocenný nástroj, pomocí kterého bych mohl upřímně prozkoumat sebe samého a svůj život. Místo toho jsem zabředl do kritizování a trestal jsem sám sebe. Připadal jsem si hloupý, bláhový, bylo mi trapně a cítil jsem svou podřadnost. Mohl jsem ten zážitek zcela zvrátit, ale nevěděl jsem, že bych to dokázal, a už určitě ne, jak bych to provedl.

Jsou to psychedelické zážitky. Jejich autentičnost vychází z nich samotných.

Terence McKenna

V tu dobu jsem si stanovil za cíl si zážitek společně se svým spolubydlícím z koleje „užít“, a sdílet podivuhodnou a úžasnou zkušenost, kterou houbičky představují a se kterou jsem se seznámil teprve nedávno. O pár let později, poté, co jsem strávil nějaký čas studiem šamanismu a komparativního mysticismu na akademické půdě, se můj pohled na houby značně změnil a já přistupoval k zá-

žitku úplně jinak. Nebral jsem ho jako „zábavu“. Můj záměr byl v tu dobu značně odlišný, i když jsem zcela nechápal, jak by to prožitek mohlo změnit. Hledal jsem něco posvátného, něco, co mi dodá sílu, co mě transformuje a bude duchovně smysluplné.

Podoba závisí na přístupu

Náš záměr nedokáže řídit zážitek, který se před námi rozprostře, jakmile houbičky začnou účinkovat, ani nedokáže určovat jeho povahu, podobně jako neumí ovlivňovat nebo řídit svět kolem nás. Spousta lidí má jasný cíl duchovně se rozvíjet, ale cítí se být v tomto rozvoji omezovaná. Literatura z oblasti antropologie je plná svědectví osob, které hledají víze a šamanskou moudrost, a končí frustrovány a zklamány z toho, že k nim duchové nepřicházejí a neudělují jim dar duchovního posílení. Samozřejmě, že existuje mnoho těch, kteří své záměry a odhodlání miní upřímně, ale z nějakého důvodu je nemohou naplnit, z čehož vyplývá, že nemůžeme určit, jak k nám Duch bude mluvit nebo co nám sdělí a jaké dary nám předá. O tomto rozhoduje on sám.

I přesto je ale náš záměr mocný nástroj a ve většině případů výrazně zvyšuje šance duchovních hledačů najít to, co hledají, i když odpověď se často objeví v nečekané a neobvyklé podobě, kterou nemohou vůbec neovlivnit. Ovšem, aby byl náš záměr

skutečně účinný, musí upřímně vycházet z naší podstaty. To, že si stanovíme určitý cíl, neznamená, že se snažíme dosáhnout sobecký pocit naplnění nebo že naši touhu zaměříme na něco kvůli tomu, že si to přeje naše ego. Jinými slovy, záměr duchovních hledačů nemusí být to, co chtějí oni jako bytosti soustředící se na ego. Nejúčinnějším záměrem je *nebránit v cestě Duchu, aby skrz nás mohl svobodně a neomezeně plynout*. Naše iluze, zaměření na „já“ a sobecké touhy mu brání plynout volně. Abychom skutečně stanovili duchovní záměr, znamená mít cíl, který nás zbaví iluzí a díky kterému prohlédneme lži, jež si pro sebe vytváříme. Nejúspěšnější jsou ti, kdo se snaží Duchu nebránit v cestě a vědomě se stanou jeho stezkou.

Ti, kdo hledají skryté hlubiny nevědomí, mají neomezené možnosti zkoumání. Existuje nekonečný počet možností. Můžeme vstoupit do mýtických a duchovních světů, o kterých se nám ani nesnilo. Pokud v těchto zážitcích nacházíme duchovní smysl, jak je to běžné u indiánů, dosáhneme daleko významnějších výsledků.

Frederick Swain

Abychom vyjádřili tento fakt jiným, možná jednodušším způsobem, můžeme říct, že by naším cílem mělo být to, abychom k houbám přistupovali jako

k *posvátným látkám* a zkušenost s nimi považovali za něco *posvátného*. Duchovně hledající se k houbám chovají právě takto. Uctívají zážitky, které houby vyvolávají, jako setkání s posvátnem.

Duchovní hledači mají vždy na paměti, že způsob, jakým se chovají k houbám a zážitkům, které poskytují, odpovídá tomu, jak se chovají sami k sobě. Tak jako je naše interakce s ostatními zrcadlem toho, jak se chováme sami k sobě, je takový i náš přístup k houbám. Ti, kdo v houbách vidí jen zábavu a naplnění egocentrických tužeb, jednají stejným způsobem s ostatními, sami se sebou i s vlastním životem. Vycházejí přitom z upřímného a čistého duchovního zájmu, nebo je to něco jiného? Skuteční duchovně hledající se nebojí položit si obtížné otázky a upřímně zhodnotit odpovědi. Upřímnost je *jediným způsobem, jak stanovit záměr založený na opravdovosti*.

Lhaní nám neškodí jen proto, že je „nemorální“ nebo nějak jinak „špatné“. Náboženství stanovují nesčetné zákazy a omezení a kódy chování, myšlení a jednání. Ty bývají prospěšné, pokud nám pomáhají zaujmout úhel pohledu, který by vycházel z naší upřímnosti a bezúhonnosti, nic ale nemusí být *nutně* správné, nebo špatné. Různé myšlenky, projevy chování a činy ovšem výrazně ovlivňují naše spojení s prožitkem Ducha a posvátna. Lež, klam a podvod jsou špatné, protože nás odtrhávají od prožitku Ducha a zaplavují nás egocentrickými názory.

Pokud jsme sami k sobě upřímní, pak je náš zá-
měr jasný a jednáme ve shodě s naší vnitřní prav-
dou. Duchovní hledači jsou sami k sobě upřímní,
příčemž vycházejí z vlastní čistoty a stejně přístu-
pují k ostatním – a to i k houbám. Houbičky jsou
pro hledače posvátné, protože hledači ukazují svou
vlastní posvátnost a posvátnost své zkušenosti. Ví-
tají moc Ducha a poznání pravdy, které s sebou při-
náší. Záměrem uživatelů je nechat je k sobě přijít
bez jakéhokoliv posuzování a očekávání a přijmout
všechno, co vidí a s čím se setkají, vzít si poučení ze
všeho, co jim houby sdělí, a přijmout tyto vědomosti
do svého srdce.

Vytváření posvátného prostřednictvím činů

Pojem „posvátno“ je velmi zajímavý. Můžeme říct
stejně dobře „nic není svaté“ jako „vše je posvátné“.
„Posvátno“ je kategorie lidské mysli, a my si mů-
žeme vybrat podle svého, co si s ní budeme spojo-
vat. V samé podstatě není posvátné nic. To my *vy-
tváříme* tento pojem našimi myšlenkami, přístupem,
chováním a vírou, a tudíž si můžeme vybrat, na co
budeme pojem posvátna vztahovat.

Některé věci jsou posvátné, pouze *pokud je jako
takové vnímáme*. V tom tkví síla našeho záměru. Po-
kud se rozhodneme k něčemu přistupovat jako k po-
svátné věci, pak ta věc posvátná bude.

Pokud myslíte, že hora opodál je posvátná, a vy-
cházíte při stanovení tohoto záměru upřímně a z ce-
listvosti své bytosti, pak je to posvátná hora. Pokud
si myslíte, že kniha u vás na polici je posvátná, a do-
jdete k tomu se záměrem, v němž se odráží upřím-
nost a vnitřní čistota, pak to je posvátná kniha. Po-
kud si myslíte, že jsou houbičky posvátné, pak jsou
pro vás posvátné.

Ale pojem „posvátný“ se nevztahuje pouze na to,
co si myslíme nebo čemu věříme. Daleko důležitější
je, že se posvátnost zakládá na tom, jak jednáme.
Činy jsou naše záměry uvedené do pohybu. „Činy ho-
voří hlasitěji než slova“, říká stará moudrost, a je to
pravda. Můžeme o něčem tvrdit, že „je to posvátné“,
jak chceme, ale pokud naše jednání neodpovídá na-
ším slovům, pak lžeme nebo alespoň klameme sami
sebe. Když upřímně zastáváme názor, že je něco po-
svátné, tak podle toho s danou věcí také jednáme.

Duchovní ochrana

Když duchovně hledající stanoví svůj záměr, mo-
hou ve světě jednat beztrestně v tom smyslu, že se
nepotřebují posuzovat ani kritizovat, i když svého
cíle nedosáhnou. To platí pro všechny naše činy
a zkušenosti, ale v případě zážitku, který posky-
tují houby, je toto zjištění pro duchovní hledače na-
prsto zásadní. Je snadné se deptat sebekritikou při

normálním stavu vědomí. To všichni dobře známe. Můžeme si jen představovat, jak tvrdé takové trestání musí být, když jsme pod vlivem hub. To je teprve skutečné utrpení! Stanovení cíle je nástrojem nejen pro formování našeho zážitku, ale je to také metoda duchovní ochrany.

Před čím potřebujeme chránit? Pochopitelně, že sami před sebou. V jistém smyslu je všechno, co s houbami zažijeme, vlastně prožíváním sebe sama. Pokud uživatelé hub zažívají to, že je pronásledují démoni, jsou zdrojem démonů *oni sami*, i když si to nedokážou přiznat. Démoni je pronásledují, protože *si nějaká část jich samých myslí, že si to zaslouhují*. Pokud stanoví cíl na základě upřímnosti a vnitřní integrity, démoni nad nimi nemají žádnou moc, i když se v zážitku vyskytují. Když duchovní hledači ve svých srdcích mají lásku, mohou démonům odvážně čelit a čerpat od nich poučení. Vědí, že to, co prožívají, je posvátné, a také to jako posvátné vnímají.

Nalezení posvátna

Jak se tedy máme k entheogenům jakožto k posvátným látkám chovat? To v podstatě záleží na každém duchovním hledači. Nikdo nikomu nemůže přikazovat, jak k něčemu posvátnému přistupovat, nebo dokonce co je třeba za posvátné považovat. To je něco, co musí každý zjistit a prozkoumat sám.

Náboženství a spirituální tradice obsahují nejrůznější pravidla, která se týkají toho, co považují za posvátné. Možná některá z nich znáte a řídíte se jimi. Pokud vám pravidla vašeho náboženství pomáhají stanovit záměr z perspektivy založené na mravní integritě a upřímnosti, pak jsou to dobrá pravidla, protože vás přivádějí blíže k posvátnému. Často ovšem pravidla náboženství vztahující se k „posvátnému“ nemají se stanovením záměru nic společného. Řada pravidel a náboženských dogmat ztělesňuje snahu ovládat druhé, strach, trest a odsuzování. Takové názory působí víc zla než dobra. Kolik válek vypuklo, protože se lidé nedovedli shodnout na tom, co je „posvátné“, a co je „správné“ a „nesprávné“ chování vzhledem k posvátnému? Dějiny lidstva jsou plné násilí a krveprolití, kterého se dopustili různí svatouškové, a to vše ve jménu posvátna.

Dějiny náboženství jsou z větší části dějinami zvráceného odsuzování, násilí a děsivých zločinů proti lidskosti, celému světu a samozřejmě i proti „posvátnu“. Takže pokud vycházíme z náboženské tradice, měli bychom myslet na to, co nám umožní stanovit náš záměr upřímně a na základě celistvosti tak, abychom se dokázali přiblížit posvátnu a prožívat ho, aniž bychom odsuzovali sebe samé *nebo kohokoli jiného*.

Stoupenci světových náboženství se neustále vzájemně kritizují a obviňují ze lži, hříšnosti, zla a korupce. Těmito nepravdami plníme svá srdce a mysl

a pak vydáváme obrovské množství energie a úsilí na to, abychom se navzájem vraždili a mučili, abychom dokázali naši pravdu a naplnili naše pokrytecké představy. Nastal čas, aby lidstvo dospělo a zbavilo se pověr, nepravdivých názorů, lží a korupce.

Skutečná duchovní zkušenost nemá nic společného s náboženstvím, i když může být jeho součástí. Pokud nám náboženství pomáhá navázat vztah s posvátnem, pak bychom měli být šťastní a vděční. Musíme k němu ale přistupovat upřímně. Naplňuje vás náboženství strachem, odsudky, pocity nadřazenosti a zároveň bezcennosti? Hlásá vaše náboženství nenávisť, strach a netoleranci? Snaží se vás neustále měnit a nutí vás věřit něčemu, co vy sami a vaše duše jako pravdivé nevnímají? Pokud ano, pak toto náboženství při zkušenosti s posvátnem představuje spíš překážku než pomoc.

Tudíž, co se týče přístupu k houbám jako k posvátnu, neznamená to, že musíme najít nějaký způsob, jak je aplikovat na jakékoli existující náboženství nebo na určitý systém, i když to duchovně hledající samozřejmě mohou udělat, pokud zjistí, že jim to pomůže stanovit jasný záměr. To znamená, že by si měli důkladně promyslet, jak k houbám a k zážitkům, které jim tyto entheogeny zprostředkovávají, přistupovat.

Duchovní hledači si vždy kladou otázku, co mají udělat, aby rozpoznali, že se nacházejí ve stavu po-

svátna a že jsou jejich odpovědi upřímné. Přehodnocují to, co dělají, aby zkoordinovali své činy se svými záměry. Činí zkušenost posvátnou prostřednictvím pocitu objevení něčeho nového, tvořivosti a posvátné činnosti.

Kapitola jedenáctá

UMĚNÍ RITUÁLU

Rituály mohou být úžasné a mohou mít mocné účinky. Prakticky všechny tradiční kultury, které využívají vizionářské rostliny – a těchto kultur je skutečně *mnoho* –, je využívají v rámci rituálů. To se týká veřejných rituálů, jako je např. konzumace peyotlu v Americké domorodé církvi (Native American Church), iniciačních rituálů, jako například jistý africký obřad, při kterém se užívá iboga, a nepřeberného množství léčitelských rituálů, které šamani praktikují od nepaměti po celém světě, například šamanských houbových rituálů Marie Sabiny z kmene Mazatéků.

Ačkoliv existuje množství neuvěřitelně různorodých tradic, všechny mají společné to, že využívají rituály k tomu, aby *pozornost* účastníků *zaměřily* na posvátný charakter příslušné činnosti, a co

je hlavní, aby zážitku *propůjčily formální strukturu*. Rituál dodá činnosti formu a uvádí mysl účastníků do správného rozpoložení, čímž vytváří bezpečnostní strukturní síť, která účastníkům pomáhá poznat a předvídat, co se stane a co bude následovat. Rituály nám umožňují začít, prožívat a ukončit různé fáze duchovní cesty.

Když se houby užívají v rámci rituálů – pod vedením zkušených uživatelů, kteří mohou pomoci organizovat potřebné změny s náležitým důrazem na atmosféru a prostředí, může to vést k neobyčejně přínosnému intelektuálnímu dobrodružství.

Paul Stamet

Prvky rituálu

Existují jisté prvky rituálu, které jsou poměrně univerzální a které bude brát v potaz každý jeho tvůrce, který připravuje obřad nebo postupy v rámci rituální praxe.

Rituály mohou být vytvářeny volně, mohou být organické a spontánní, nebo pevně stanovené, s přísně dodržovaným postupem činností. Přesto ovšem mívají všechny tyto typy obřadů něco společného, a tím je přechod mezi začátkem, středem a koncem rituálu. Mějte však na paměti, že „začátek“

obřadu může být iniciován dlouho před tím, než dojde k rituálu samotnému. Rituál jako takový se často odehrává na určitém místě v určitou dobu, ale udělat si na něj čas, připravit se na něj a naplánovat ho, může být rovněž jeho nedílnou součástí, kterou bychom neměli přehlížet.

Dalším prvkem, jenž je součástí v podstatě všech rituálů, jsou specifické druhy smyslových stimulů. Při obřadech se používají zvuky, barvy, osvětlení, vůně, které jsou pro entheogenní obřady obzvláště významné vzhledem k jejich smyslové povaze. To, jak věci voní, jejich vzhled, osvětlení a barvy a prostředí, to vše má zásadní význam a měli bychom na ně klást důraz.

Místo konání rituálu je rovněž důležité. Všechny rituály se někde odehrávají – neprobíhají v jakémsi abstraktním prostoru. Většina rituálů má různá pravidla pro práci s tělem ve fyzickém prostoru, využívá symboly a práci se zvukem. Neexistují ovšem žádná obecně platná pravidla kromě toho, že obřad je považován za jedinečný čas prožitý na jedinečném místě. Jakékoliv místo se může stát rituálním prostorem nebo posvátným místem, ale když se takto promění, mění se v průběhu rituálu a často i po jeho konci také naše chování, myšlenky a postoje.

Nakonec zde svou roli hrají i symboly a obřadní oděv, které se při rituálu používají. To, že si oblečeme jiné oblečení, použijeme symboly nebo ozdoby za účelem obřadu, může stačit k tomu, abychom

změnili i naše duševní naladění. Při formálnějších rituálech se těmto prvkům obvykle věnuje velká pozornost. Důležité jsou však vždy, a ti, kdo se obřadní činnosti věnují, by měli vědět, jaká změna vzhledu a jaké použití symbolů nebo oblečení jim nejvíc vyhovuje.

Závěrem ještě jedna rada: obvykle doporučuji, aby při provádění rituálu s houbami účastníci měli všechno, o čem si myslí, že to budou potřebovat, připravené už na začátku obřadu. Mějte vše potřebné u sebe, nebo si dobře zapamatujte, kde se to nachází, abyste nebyli rozptylováni nepotřebnými činnostmi. To, že máte všechny věci připravené, pomáhá vyvolat pocit, že je všechno na svém místě a že to v případě potřeby budete mít k dispozici.

Vytváření rituálu

Nelze říct předem, jak bude kdo na určitou formu rituálu nebo spirituální činnosti reagovat. Někteří potřebují důsledně strukturované obřady, neboť mají silnou potřebu hranic, jež je chrání, zakázaných činností a pravidel chování. Jiným přinese nejvíc takový rituál, jehož průběh je nahodilý nebo jenž vychází z volného spojení činností, struktur a předepsaných postupů, které poskytují široký prostor pro individuální činnost a rozhodování. Někomu víc vyhovuje věnovat se těmto rituálům o samotě a v soukromí. Jiní

dávají přednost veřejnému prostředí a společnosti. Další zase chtějí, aby je vedl šaman, osoba určující průběh rituálu nebo průvodce obřadem, který jim ukáže cestu a připraví rituální prostor. Další si tyto věci přejí prozkoumat sami. Obecně ale platí pravidlo, které se vztahuje na všechny situace. Stejně jako u všeho i zde platí, že rituál bychom měli vytvářet upřímně a s láskou.

Toto je *velice* důležité zdůraznit z různých důvodů. Tím prvním je skutečnost, že naše záměry formují a řídí náš zážitek. Dalším důvodem je například to, že v západní kultuře jsou aktivity spojované se „spiritualitou“ vnímány jako něco, co stojí v opozici vůči „náboženství“, jako něco, co patří k hnutí new age. V tomto hnutí je častou praxí vypůjčovat si prvky, rituály, symboly a pojmy z různých oblastí jako například od indiánů, z buddhismu, hinduismu a kabaly. Mnoho stoupenců new age si ovšem neuvědomuje nebo řádně nerespektuje to, že dědicové těchto tradic mohou tyto „výpůjčky“ vnímat negativně a často takové jednání považovat za krádež nebo za zneužití své kultury.

Duchovní inspirace versus zneužívání

Mezi indiány je například rozšířený názor, že jejich tradice a rituály byly uloupeny těmi, kdo hledají spiritualitu mimo rámec tradičních náboženských

institucí. Existuje množství knih, které prohlašují, že čtenářům toužícím po duchovním poznání sdělí, jak využívat původní rituály k dosažení „osobní síly“ a různé další věci. Ačkoliv řada lidí tyto knihy považuje za užitečné, je důležité pochopit, že se mohou někoho jiného nepříjemně dotýkat.

Vzhledem k šamanské povaze domorodých tradic a vlastní šamanské podstatě entheogenních zážitků se může zdát přirozené, že převezmeme původní rituály, symboly, praktiky a převedeme je například do kontextu rituálů s houbami. Tento názor ale opomíjí jeden z nejvýznamnějších faktů týkajících se náboženství původních Američanů. Tyto tradice představují náboženství určitých kultur a určitého prostoru. Staré tradiční náboženství a rituály nemusejí být vhodné, protože byly převzaty mimo prostředí místa, na kterém byly praktikovány. Dá se říct, že tradice domorodých národů lze aplikovat mimo původní prostředí jen z velmi malé části vzhledem k jejich silné vazbě k lidem a prostoru. Tím nechci říct, že v domorodých tradicích není nic univerzálního. Znamená to však, že určujícím prvkem je tradiční domorodá kulturní identita.

Často se ale stává, že jedinci, kteří nemají indiánský původ, chtějí provádět například „lakotskou“ vizionářskou cestu nebo tanec slunce nebo podstoupit rituál potní chýše. Pokud jste byli k účasti na takovémto rituálu pozváni, je to velká pocta. Někteří

lidé se však rozhodnou zkusit tyto rituály provádět sami mimo rámec domorodého prostředí – což indiáni často považují za neuctivé a urážlivé. Ačkoliv se účastníci takovýchto rituálů mohou cítit touto zkušeností velmi obohaceni, existuje tu nebezpečí, že takové počínání připraví půdu pro vznik odsuzování, obviňování a citovou bolest. Zpochybňuje to upřímnost a čestnost toho, kdo takový rituál podstoupí. Takový obřad nevytváří podmínky, které jeho účastníkům umožní pocítit čistotu srdce, protože je nesvazují žádné předsudky a výčitky.

Kouzlo exotiky a spirituální „odlišnosti“ je silné, ale je to duchovní past a jako takové bychom se jí měli vyhýbat nebo k ní alespoň přistupovat velmi obezřetně.

Proč si rituály půjčovat? Zkušenosti duchovně hledající by měli vytvářet rituály vlastní. Mějte důvěru v sebe sama a svou autentičnost. Pokud indián, buddhista nebo taoista nebo někdo jiný učí duchovního hledače, jak něco dělat nebo jak rituál využít, a jeho žáci si myslí, že je tento princip autentický a pravdivý, pak tento prvek samozřejmě mohou převzít. Nezneužívejte ale rituály jiných. Nebudte zloději spirituality.

Důvěřujte svým vlastním schopnostem, na které můžete navazovat a s jejichž pomocí vytváříte posvátno. Lidé jsou tvůrci rituálů. Co jsou rituály jiného než vysoce stylizované *vzorové činnosti*?

Obřady využívají přirozený stav našeho bytí v roli tvůrců reality, ve které se vzorce projevují, dávají mu řád a význam a spojují nás s posvátným.

Když tedy vytváříme své vlastní rituály, měli bychom se pozorně a upřímně zamyslet nad tím, co se rozhodneme dělat a co do našich technik začleníme. Na to je třeba klást největší důraz. Pokud si zvolíme špatně, připravujeme půdu pro negativní citovou odezvu, sebekritiku a vyloženě negativní zkušenosti. Uvědomění duchovní hledači chtějí, aby jejich motivy a rozhodnutí byly bezchybné, a proto se snaží vytvořit podmínky, při kterých nebudou muset sami sebe kritizovat.

Rituály mohou představovat určitou pojistku pro případ, že dojde ke komplikacím – pomohou vám zážitek prožít a učinit ho nesmírně smysluplným. Po opakovaných sezeních se rituál stane psychologickou cestovní mapou, která poskytuje rámec pro bezpečné tripování. Rituály jsou založeny na poznatcích, které jsme získali z předchozích přínosných zkušeností. Ale pro šamany z našich řad v určitou chvíli bezpečí přestává být prioritou – nahradí ho snaha o dosažení nového poznání.

Paul Stamet

Pojetí rituálu

Co se týče mého užívání hub, řada prvků, které jsem do svých rituálních praktik zahrnul, má původ v indiánských tradicích. Přestože nejsem původní Američan, měl jsem naštěstí jako student možnost studovat společně s domorodými medicinmany – jmenovitě s medicinmany z kmene mescalerských Apačů. Ti mě naučili, jak využívat rozmanité druhy rituálních aktivit, a věnovali mi různé dary, například orlí pera, pyl z orobince, lastury. Naučili mě, jak je využít v léčitelské praxi (i když bych měl zdůraznit, že medicinmani z Mescalera nepoužívají entheogeny, pokud se současně nehlásí k Americké domorodé církvi). Já tyto posvátné předměty používám při rituálech, protože jsou to dary, které mi dali moji učitelé a které pro mě hodně znamenají.

I když mi moji mescalerští učitelé léčitelství dávali určité dárky, rady a svolení k práci s nimi, všichni zdůrazňovali, že si nakonec každý musí najít svou vlastní cestu. Ačkoliv léčitelé ve všech kulturách užívají společné symboly, předměty a rituální postupy, chápou tyto věci po svém a vytvořili si k nim jedinečný vztah.

Skutečný medicinman je tvořivý, přestože pracuje ve velmi tradičním prostředí. „Falešný“ medicinman je osoba, která pouze imituje ostatní a přitom nechápe, co vlastně druzí dělají a proč. Jenom

„se nechá vést“, jak mi jednou řekl můj učitel. Ti, kdo se chtějí stát odborníky v otázce posvátna, si musejí najít svou vlastní autentickou cestu. Jinak si „se silou pouze hrají“, jak by řekli další moji učitelé.

Každý hledač přistupuje k posvátnu svým způsobem. Neexistuje jednotná cesta pro všechny. Jeden z mých učitelů léčitelství považoval Americkou domorodou církev s jejím užíváním peyotlu za „fiktivní“ náboženství. Církev prostě neodpovídala jeho pojetí autentičnosti (i když bych chtěl podotknout, že on sám žádné osobní zkušenosti s entheogeny neměl). Další z mých učitelů byl členem Americké domorodé církve, a přestože jsem peyotl nikdy nezkoušel, když jsme si „porovnali naše zápisky“ o peyotlu a houbách, zjistili jsem, že vycházíme ze stejného bodu. Každý prožívá duchovno jinak, a tak to má být.

Nikdo z nás by se tedy neměl snažit při vytváření vlastního pojetí rituálu a během duchovní praxe založené na houbách a dalších entheogenech někoho napodobovat. Všichni lidé mají schopnost stát se tvořivými rituálními umělci. Rada pro všechny duchovní hledače tedy zní: zapojte své tvůrčí schopnosti. Měli bychom přijít na to, co pro vás má smysl a význam. Musíte zjistit, jaká struktura vymezuje hranice, které potřebujete k tomu, aby váš zážitek byl přínosný. Jako duchovně hledající musíme důvěřovat sobě samým a své intuici.

Osobní praxe

Rád bych se s vámi podělil o zkušenost z praxe, kterou jsem získal prací s houbami, musím ale zdůraznit, že tento postup praktikuji, protože pro mě má smysl a význam. Nemám v úmyslu někomu radit, protože jak jsem řekl, každý duchovní hledač si musí najít vlastní cestu.

Mé zacházení s rituálem bývá poměrně jednoduché. Nepotřebuji z něj dělat velké a složité představení. Používám jej v podstatě k tomu, abych si určil cíl a abych dal zážitku pevný rámec, díky kterému bude mít začátek, střed a konec. Představuje pro mě určitý rámec, který mi poskytuje hranice, se kterými umím pracovat, a který mi pomáhá odpovídajícím způsobem naladit mysl a srdce.

Předtím, než užiji houbičky, je vždy požehnám. To mi pomáhá určit cíl zážitku a uvede mě to do stavu mysli, kdy vezmu na vědomí, že to, co dělám, je míněno vážně a není to jen nějaká hra. K houbám přistupuji jako k posvátným látkám, a vzhledem k takovému přístupu, takové skutečně jsou.

Má metoda svěcení hub vychází z technik, které jsem se naučil od svých učitelů, ale využívám při ní i vlastní prvky. K tomu, abych houby požehnal, používám obsah svého osobního „šamanského váčku“. Z předmětů, které obsahuje, postavím „oltář“ a pak požehnám houbičky ze čtyř světových stran pylem.

Pyl, světové strany a další prvky pro mě mají význam ve vztahu k instrukcím, které jsem dostal od obou učitelů, a také protože tyto prvky rezonují s mou osobní zkušeností a mým pojetím rituálu.

Poté, co houby požehnám, jim sdělím, co a proč hodlám dělat. To mohu říci potichu v duchu nebo k nim mohu promluvit nahlas. Když tak činím, ujistím se, že má slova vycházejí upřímně ze srdce a z podstaty mé osobnosti. Snažím se co nejvíc soustředit svou mysl a cíle. Řeknu houbám, že jsem ochotný přijmout vše, co mě naučí, a pokud mě nic nenaučí, pak je to také v pořádku. Vstupuji do zážitku s určitým záměrem, ale nikoliv s očekáváním. Nejsem závislý na konečném cíli nebo výsledku. Ať mě houbičky zavedou kamkoliv, budu spokojený. Věřím, že se naučím to, co se potřebuji naučit. A houby mou důvěru *nikdy* nezklamaly.

Požehnám také sám sobě a očistím se, a pokud se rituálu účastní další lidé, udělám to samé i pro ně, pokud si to přejí. K tomu účelu mohu použít šalvěj, orlí nebo jestřábí pero, pyl nebo něco jiného, co se mi zdá vhodné. Může k tomu postačit i voda a vzduch. Pokud jsou přítomni další účastníci, sdělím jim své záměry a povzbudím je, aby si určili vlastní. Nemám ovšem v úmyslu nařizovat jim, co mají dělat nebo říkat. Musí si najít osobní způsob, jak do zážitku proniknout. Pokud mají nějaký dotaz, poradím jim. Jsem si ovšem naprosto jistý, že je na každém z nás, aby si našel svůj vlastní způsob.

Pomohu a poradím ostatním účastníkům, pokud mě o to požádají. Jinak jsem zticha.

Co bude následovat, záleží na tom, jaké mám cíle, kdo se rituálu účastní a co je třeba udělat. Pokud jsem sám, mohu si připravit místo, kde budu během zážitku klidně sedět a meditovat, a když je to potřeba, používám k tomu rituální předměty, nebo mohu vyrazit do přírody. Když jsem s jinými lidmi, musím zjistit, zda je přítomen někdo, kdo potřebuje pomoc. Pokud ano, snažím se s ním pracovat. Koneckonců, každá situace je jiná a já se snažím přijmout to, co přijde, a ze své zkušenosti se poučit. Nechci zážitek, který houbičky vyvolají, promarnit, a snažím se ho rozumně využít.

Mocné předměty

„Mocným předmětem“ může být jakýkoliv rituální nástroj. Chřestítko, které používám posledních pár let, je nástroj, ke kterému jsem začal chovat zvláštní úctu. Když potřásám chřestítkem, mluví ke mně. Dává mi informace. Má v sobě skryté různé hlasy. Pozorně mu se zavřenýma očima naslouchám a chřestím tak dlouho, jak je třeba, abych rozeznal různé hlasy a abych našel ten, kterému potřebuji naslouchat ze všeho nejvíc.

Nemusí to ale být pouze chřestítko. Mohu použít buben, didgeridoo nebo flétnu či vlastně jakýkoli jiný

nástroj, ve kterém je skrytá síla a já jeho hlasu rozumím.

Chřestítka mohu rovněž použít k tomu, abych zážitek „řídil“, protože mi může pomoci tvarovat vlny, které houby vyvolají. Pomáhá mi „vstoupit do nitra“ věci a proniknout jejich mnohonásobnými vrstvami a vzorci. Je to ale jen nástroj. Na mém chřestítku není nic magického. Ale je to *můj* nástroj a já ho rád používám.

Mocné předměty a rituální činnost jsou vždy osobní. Ti, kdo se této činnosti věnují, si k mocným předmětům musí vytvořit vztah a podle toho je i pak používají. Jak mi říkal můj učitel léčitelství, při rituálu můžeme využít jakýkoliv předmět, protože hlavní je, jak takové předměty používáme a co pro nás znamenají. V tomto smyslu z čistě praktického pohledu neexistují méně nebo více mocné předměty. Při obřadech budeme pochopitelně předmětům dávat určitý význam, spjatý s danou kulturou a tradicí, nebo budeme vnímat jejich fyzické a metafyzické vlastnosti, ale teoreticky je každý předmět pro obřadní činnost stejně vhodný. Proto je zcela zásadní, aby ten, kdo se věnuje obřadní činnosti, prozkoumal, jaký cítí vztah k těmto předmětům. Některé prvky rituálu velmi posílí, když vytvoříme nebo získáme předmět moci způsobem, který odhalí jeho posvátnou funkci. To pro někoho může znamenat, že neumožní nikomu jinému dotknout se jeho osobních předmětů, pro dalšího, že mocné předměty vezme

s sebou do přírody a tam je očistí nebo zasvětil. Nakonec je ale způsob, jakým budeme takové předměty používat, vždy záležitostí osobní volby.

Když si k předmětům vytvoříme hluboký vztah, mohou začít žít vlastním životem. Jejich užití při rituálech může vyvolávat jemné intuitivní pocity, které nás nutí jednat. K některým lidem předměty promlouvají – ne přímo v nějakém jazyce, ale i přesto s nimi komunikují. Zkrátka, může se stát, že „jednoduše víme“, co s určitým mocným předmětem dělat nebo jak ho použít, abychom v závislosti na povaze situace, která nastane, dosáhli těch nejlepších výsledků.

Obětavost

Další důležitou složkou mých rituálních technik s houbami je ochota pro zážitek učinit určitou obětí. Jedním ze způsobů, jak ji provést, je to, že když jsem pod vlivem hub, pokud to opravdu není nutné, nejím ani nepiji. V den, kdy se chystám užívat houbičky, se postím nebo jím jen velmi skromně. I když to může být poněkud extrémní přístup, který mi také působí obtíže, je to jedna z možností, jež mi pomáhá přistupovat k zážitku vážně. Dám si předsevzetí, že nebudu pít vodu, dokud zážitek neskončí, pokud nebudu mít *skutečnou* žízeň. Nechci být dehydrovaný nebo se vystavovat nějakému jinému zdravotnímu

nebezpečí, ale obvykle jsem schopen žízeň vydržet velmi dlouho. Pomáhá mi to uvědomovat si, že mám brát vážně to, co dělám. Z praktického hlediska také bývá zážitek vyvolaný houbami delší a intenzivnější, když mám prázdný žaludek – to, že vypiji hodně vody, ho může výrazně zkrátit.

Dalším prvkem tohoto pocitu oddanosti může být něco tak prostého jako chůze: jindy se jen vsedě kolébám dopředu a dozadu nebo, když jsem venku, tančím s větrem. Někdy chodím celé hodiny, dokonce tak dlouho, že ke konci už jen vyčerpaně kulhám. Nedělám to proto, že bych vyhledával utrpení, ale protože vím, že mi chůze pomáhá soustředit se a udržovat hybnou sílu houbové vlny. Když chodím, chci projít celým zážitkem až na konec a nezastavím se, dokud se tam nedostanu. Pokud to znamená, že se unavím a budu se cítit nepříjemně, tak jsem víc než ochotný se s tím vyrovnat, protože cítím, že to účinkuje a že mě to obohacuje. Dělám to, protože pro mě taková zkušenost má význam jako určitý nástroj.

Ticho, slova a zvuk

Ticho je další podstatnou součástí mých rituálních zážitků. Slova jsou kouzelná a úžasná, ale také nás šálí a klamou. Když užívám houby, snažím se volit slova pečlivě a mluvit pouze tehdy, když je to nezbytně

nutné. Nejen, že mi to umožňuje uklidnit mysl a zbavit se iluzí, ale pomáhá mi to také v tom, že to zabrání promítání mých iluzí na druhé, a ostatní tak nezatahují do svých osobních konfliktů. Pokud něco řeknu, chci, aby to vycházelo z mého srdce. Chci, aby má slova byla zcela upřímná, aby vycházela z hloubky mé bytosti a aby vyjadřovala můj záměr. Proto zbytečně nemluví a nepronáším nezávazné poznámky k tomu, co vidím nebo zažívám. Vlastně o svých zážitcích obvykle ani nehovořím, dokud neskončí, nebo o nich neříkám vůbec nic ani poté.

Na druhou stranu řada svědectví o zkušenostech prožitých pod vlivem hub podrobně popisuje projevy v podobě zpěvu, řeči i nesmyslného blábolení. Tato svědectví často pocházejí z antropologických záznamů, například z těch hovořících o Marii Sabině, slavné šamance z kmene Mazatéků, která pracuje s houbami. Zásadní rozdíl je v tom, že šamani hovoří s autoritou hub. To jde dobře poznat, například když mluví Maria Sabina – v tom případě jde o sdělení samotných hub. Slova vycházejí ze zdroje, který se nachází mimo ni, a nejde tedy přímo o její vlastní jazykové konstrukty. Význam tohoto tkví ve skutečnosti, že když slova vycházejí z „jinakosti“, vzbuzují pocit autority a zbavují šamana osobních úskalí jazyka, jako je projekce, zmatek v pojmech a klam. Je to jazyk hub, nikoliv šamanky.

Někteří stoupenci neošamanismu pořádají specifický druh obřadu, při kterém jsou účastníci

vyzývání, aby mluvili nebo zpívali, když na ně během společného zážitku přijde řada. Zatímco jeden z účastníků mluví, ostatní poslouchají.

V určitých stádiích zážitků s houbami nemusí být komunikace prostřednictvím jazyka možná nebo se aspoň může jako nemožná jevit. Jindy se z nás mohou linout slova, která jsou výmluvná a krásná. Ale ty nejsmysluplnější a nejdojemnější zážitky přicházejí nejčastěji ve chvílích ticha, při nichž bezprostředně prožíváme poznání a empatické porozumění.

Zvuk je rovněž hnací silou entheogenní zkušenosti. Šamani používají zvuk, písně a prozpěvování k tomu, aby vyvolali a vzývali archetypální síly, duchy a energie. Zpívání a prozpěvování hraje ústřední roli ve většině tradiční šamanské práce. Písně nejen že vyvolávají duchy, ale také přenášejí zprávy mezi světy a při šamanských sezeních mohou na účastníky nesmírně zapůsobit.

Podobně jako další entheogeny, i houbičky na zvuk reagují okamžitě. Opakující se rytmy a mručivé zvuky nástroje mohou vizionáře vymrstit do jiných světů nebo jim pomohou rozmlouvat například s transpersonálními silami a dimenzemi. Jiná inteligence s námi podle všeho může hovořit prostřednictvím bubnu, chřestítka nebo didgeridoo. Může dokonce i přebývat ve zvuku samotném a projevovat se právě prostřednictvím vibrace.

Vzhledem k naší zkušenosti se světem tvořeným vzorci můžeme podobně uvažovat o světě strukturo-

vaném různými druhy vibrací, protože vibrace jsou projevy vzorců v časoprostorové změně. Vzhledem k této vibrační povaze reality nám práce se zvukem a zvukovými vibracemi umožňuje „vyladit se“ na jiné frekvence. Základní podstatou vibrací je, že sdělují informace – všechny vzorce jsou formami informace. Takže naladění na jiné vibrace vizionáři umožňuje přijmout veškeré druhy informací ve formě empatie, intuice a nenadálých poznání. Může ho rovněž přenést na jiná místa, do jiných dob a jiných dimenzí, nebo vnést prvky z těchto světů zpět do nám známého všedního života.

Dosažení konce

Jak se dá rituál ukončit? Já osobně si vždy na konci zážitku utřídím všechno, co jsem prožil. V duchu si své zážitky zopakuji stejně jako to, jaké byly mé reakce, jaký byl a je můj emocionální stav. Takováto přezkoumání obvykle tvoří pravidelnou součást zkušenosti, a ne jen jejího konce. Reflexe a nenadálá poznání mohou přijít rychle, a pokud nevěnuji dost času tomu, abych pozorně probral to, co se stalo, mohu vnitřní poznání ztratit podobně jako snové obrazy, které se při probuzení rychle rozplývají.

Když se zážitek blíží ke konci a přese mě se přelévají poslední známky houbových vln, udělám si čas na to, abych zhodnotil, co jsem se naučil a jaké druhy

zkušeností jsem právě na této cestě prožil. Nahlédnu do svého srdce a podívám se, zda jsem ho očistil. Ověřím si, zda jsem byl upřímný a zda jsem vycházel z čiré podstaty mé bytosti. Znovu si procházím poznatky, které jsem získal, a zapamatuji si, jakým směrem se mám poté vydat. A pokud jsem se dopustil nějakých prohřešků, odpouštím si. Nenechám se svazovat hodnocením a pocity viny.

Obvyklou metodou mého závěrečného shrnutí je vykouření bylinné cigarety, kterou jsem si připravil před začátkem zážitku. Je to pro mě způsob, jak se ze zážitku a obtížných požadavků, které ho provázejí, vymanit. Směs šalvěje a kořene koprníčku mě uvedou do stavu, ve kterém prožívám zbožnou úctu. Nabídnu cigaretu čtyřem světovým stranám a pak ji začnu kouřit, přičemž vstřebávám nabyté poznatky. Děkuji houbám, že se se mnou o svou moudrost podělily. Děkuji jim za to, co mi ukázaly, za to, že mi pomáhají ve stále přítomné výzvě, kterou je snaha o to, aby mnou Duch volně plynul. Poznávám síly, jež mě obklopují a jež v průběhu cesty sehrály roli při mém poznávání, a uvědomuji si, co všechno mi sdělily. Děkuji za velkou organickou jednotu všeho bytí a vůdčí inteligence, která existuje ve všem, co je Duch.

Toto závěrečné kouření je pro mě symbolem. Je to symbol toho, že jsem zážitek završil a že se vracím zpět do normálního stavu vědomí. Pokud se rozhodnu o zážitku hovořit, udělám to až poté, co jsem

dokouřil. Když se chci napít vody, udělám to také potom. Když chci něco sníst, udělám to opět až poté. Je to pro mě symbol toho, že si po vykonané práci mohu odpočinout.

Symbolická realita

Když získáme s prací s houbami a s rozeznáváním prvků naší zkušenosti hlubší vhled, můžeme začít považovat za symbol téměř *všechno*. Symbolem může být způsob, jakým se mraky ženou přes povrch měsíce, nebo ptačí pero, které před námi leží na cestě. To, jak roste strom, vyjadřuje jeho povahu a symbolizuje jeho vnitřní pravdy. I to, jak položíme knihu na stůl, znamená mnoho. S významy, symboly a znameními se setkáváme všude, zejména při zvláštních shodách náhod a překvapivých okamžicích.

Proniknutí do podstaty symbolů je jedním z nejúčinnějších způsobů, jak s houbami pracovat vzhledem k jejich vnitřní moci a jejich nezávislosti na omezeních jazyka. Symboly mohou být čistým projevem Ducha, a mohou být také projevem našich iluzí. Naučit se s nimi pracovat a rozumět jim znamená naučit se pracovat s energií.

SYMBOLY

Symboly lze nalézt ve všech dobách a ve všech oblastech. Můžeme je považovat za vyjádření vzorců, spojení modelů našeho života. Symboly v sobě nesou veškerou hloubku naší zkušenosti, našich pocitů, myšlenek a tužeb. Mohou nás znázorňovat nebo spojovat s dalšími realitami nebo formami bytí. Představují určitou sílu. Když se symboly pracujeme, pracujeme s touto silou. Symboly mohou konzumentům hub sdělit informace a mohou změnit nebo zpochybnit jejich zkušenosti. Rozpoznávání symbolů a práce s nimi je zásadním prvkem.

Co jsou vlastně symboly? Symbolem může být cokoliv, v podstatě většina věcí, jak je prožíváme, jsou symboly. Protože žijeme v neustále plynoucí a měnící se realitě vzorců projevu, symboly existují jako daná a poměrně neměnná ztělesnění těchto vzorců. Jinými slovy, porozumění symbolu nám umožňuje

nahlédnout do vzorce, jehož je srůstem. Symboly nám pomáhají zorientovat se v našem věčně proměnlivém zážitku a porozumět mu. I když se mohou zdát být pevně dané a neměnné, toto zdání je pouze relativní a naše pochopení symbolů a vztah k nim se v průběhu času mění. V případě symbolů ovšem platí, že bývají spíše neměnné, a tudíž pokud dokážeme proniknout do jejich hlubin, dokážeme také proniknout do srdce vzorce daleko snáze, než když symbol nepoužijeme.

Když jednou odhrušnete závěs, už nikdy nebudete stejní jako předtím.

Timothy Leary

Archetypy a srůsty

Nejmocnější, nejuniverzálnější a nejvíce transcendentní symboly se nazývají „archetypy“. Jsou považovány za symboly, které reprezentují univerzální aspekty lidské zkušenosti, a jejich povahou se zabývá řada studií a pojednání. V náboženském nebo spirituálním pojetí jsou nejmocnější archetypy považovány za srůsty posvátna.

Co je to „srůst“? Tento pojem vnímám metaforicky, ve vztahu ke kvantové fyzice. V rámci kvantové fyziky existuje pojem funkce kvantových vln. Funkce vln se týká duální povahy subatomární reality, která

existuje současně ve formě částic a ve formě vln. Kvantový svět je zvláštní. Nejlépe ho můžeme popsat jako mlhovině podobné spojení možností a pravděpodobností. Funkce vln je matematickým popisem škály pravděpodobností pro kterýkoliv kvantový systém nebo „objekt“. Předtím, než je kvantový systém pozorován, mohou fyzikové mluvit jen o pravděpodobnostních vlnách. Když ale skutečně kvantový systém pozorují, akt pozorování vlnovou funkcí „zruší“ a kvantový systém se potom „jeví“ jako opravdová vlna nebo částice. Existují nejrůznější filozofické rozpory ohledně toho, co toto znamená ve vztahu k povaze reality a jaké může mít vědomí účinky na fyzické objekty.

Existuje ovšem jedna zajímavá metafora, která je užitečná z heuristického hlediska. Při pozorování pravděpodobnostní vlny kvantového systému se může zničehonic a téměř magickým způsobem objevit nějaký „objekt“. Tento „objekt“ je „srůstem“ pravděpodobnostního vzorce vlny. Stejným způsobem můžeme pohlížet i na symboly. Symbol je objekt, ikona, obraz, pojem nebo stav, který je srůstem hlubšího vzorce pravděpodobností a možností. Práce se symbolem tedy duchovním hledačem zprostředkovává přístup ke spojení vzorců, které zastupuje – stejně jako fyzik, který provádí pozorování, se může něco naučit o povaze kvantového systému. Právě toto při entheogenním zážitku často prožíváme jako intenzivní okamžik náhlého prozření.

Použití a funkce symbolů se dá nejlépe vyjádřit pomocí příkladů. Každý má své vlastní symboly a užívá je různými způsoby. Neexistuje jednotný návod, který by nás vedl k pochopení a využití symbolů, protože každý člověk je jiný a každý vnímá odlišné symboly. Symboly odrážejí jak jedinečnost, tak univerzální vlastnosti jedince. Jsou současně univerzálními archetypy a osobním spojením duševního stavu a zkušenosti určitého člověka.

Žena z NASA

Následující osobní zážitek uvádím proto, abych ukázal, jak při zážitcích s houbami může dojít k rozpoznání symbolů a jejich významu.

Na festivalu Hořící muž (Burning Man) jsem spolu s dalšími, kteří tam stanovali, jednou v noci zkonsumoval houby, načež jsme se vydali k vyschlému jezeru, abychom prozkoumali umění z duchovního hlediska. Z různých důvodů nás zaujalo jedno nedokončené dílo, kovový oblouk, na kterém visel prázdný rám, jenž se volně pohupoval ve větru.

K rámu přistoupil nějaký pár. Muž si s rámem hrál, ale žena byla velmi opatrná a zdrženlivá a na jednu téměř vystrašeně ustoupila. Jejich reakce mě zaujaly, a tak jsem se muže zeptal: „Jaké to bylo?“ Dal mi krátkou žertovnou odpověď a přitom kolem mě tančil, jako bych já byl oním rámem. Potom jsem se

obrátil na ženu. K mému překvapení znervózněla. Jasně jsem viděl, jak se třese. Protože byla tak rozrušená, usmál jsem se a natáhl k ní ruku. Když si toho všimla, vložila svou dlaň do mé. Položil jsem jí na hřbet ruky dlaň své druhé ruky a ona udělala totéž. Tak jsme tam uprostřed noci stáli a drželi se za ruce. Do mých zad se opíral vítr. Vanul kolem nás a metl na nás prach z vyschlého jezera.

Stáli jsme téměř mlčky asi třicet minut, možná déle, a jen sem tam jsme prohodili pár slov.

Žena tam tiše stála, třásla se ve větru a silou mi tiskla ruce. Doslova jsem cítil její strach a úzkost. Držela mě za ruce, jako by na tom závisel její život. I když mě velmi chtěla pustit, nedokázala to. Intuice mi říkala, že se bojí přijmout svého vlastního ducha.

Ten samý den o něco dříve jsem zahlédl, jak nad naším táborem letí orl skální. Když jsem držel ruce té ženy ve svých, cítil jsem proudění větru mezi našimi prsty. Její ruce mi připomínaly orlí křídla. Připadala mi jako orlí mládě, které se bojí roztáhnout křídla a pustit se na první váhavý let z hnízda, proto se mě držela tak pevně.

Snažila se se svým strachem bojovat. Soustředěně se zhluboka nadechovala a snažila se uvolnit. Stisk ruky si dovolila uvolnit jen na krátké okamžiky, a hned se znovu rychle pevně chytila, protože se velmi bála pustit. Nakonec jsem se rozhodl, že přišla chvíle, abych pronesl slova, která mě houbičky nutily říct.

Naklonil jsem se k ní a tiše jsem jí zašeptal do ucha: „Nezapomeň vzlétnout.“

Žena zareagovala okamžitě: „Vždycky jsem si přála létat!“ vyhrkla. „Ale tak strašně jsem se bála!“

V tu chvíli jsem si všiml a ona možná taky, že je oblečena do modrého skafandru kosmonauta. „Vždyť máš na sobě skafandr NASA!“ poznamenal jsem.

Podívala se na sebe skoro v šoku. Nesla svůj strach přímo na svém vlastním těle. Přikryla se svou touhou po duchu, který by létal, ale bála se pustit ho na svobodu. Měla na sobě symbol, který byl pro ni nejdůležitější, a sotva si to uvědomovala. Ta žena byla přesvědčená, že jí čtu myšlenky, a dokonce se mě zeptala, jestli jsem médium. A přitom šlo jen o to, že jsem ji viděl skrz symboly, které odhalovaly její duši, její strach, sny a její touhu zbavit se omezení, která si sama vytvořila. Bylo jasné, že by jí jen prospělo, kdyby podrobně prozkoumala své duchovní zrcadlo.

Takový zážitek je při vědomí ovlivněném houbami naprosto běžný. Symboly se vyskytují ve všech dobách na všech místech. Ukazují nám stav naší duše a duše lidí okolo nás.

170 Susan byla pyramidou

Dalším zajímavým příkladem z mých osobních zkušeností je zážitek s houbami, který jsem měl s párem,

jemuž budu říkat Jeff a Susan. V tomto případě šlo o výsledek velmi intenzivního sezení, které bylo zaměřené na práci se symboly. Když houby teprve začínaly působit, cítil jsem, že si pro práci potřebujeme připravit místo. Obývací pokoj Susan a Jeffa byl velký a prostorný a velmi se k tomu účelu hodil. Odsunul jsem z cesty stůl a vyklidil místo na koberci.

Vydal jsem se ven a na trávníku před domem jsem utrl kvetoucí pampelišku. Položil jsem ji do středu koberce. Pod vlivem narůstajícího houbového vědomí se tato malá žlutá květina stala světlem Duha, který září v nitru nás všech.

Susan si všimla květiny na koberci a se slovy: „Dejme všichni něco na koberec!“ odběhla k sobě do ložnice. Vrátila se s malou pyramidou tmavé barvy, kterou položila vedle květiny na koberec.

Zatímco Susan seděla a dívala se na pyramidu, já chodil dokola kolem okrajů koberce a pozoroval situaci, když mě přepadlo nutkání ji změnit. V okamžiku jsem pyramidu převrhl na stranu, což na Susan silně zapůsobilo. I když seděla na podlaze, také se převrátila – prostě *byla* tou pyramidou. Ještě chvíli jsem pokračoval v obcházení koberce. Pocítil jsem potřebu něco rozbít. Prostě jsem věděl, že musím *něco* rozbít. Prohledal jsem dům a snažil se najít něco naprosto zbytečného, něco, co bych mohl rozbít, aniž bych rozzlobil své přátele. V kuchyni jsem našel obyčejnou sklenici. Vzal jsem ji do ruky, a necítil žádnou emocionální odezvu. To bylo ono.

Naklonil jsem se k ní a tiše jsem jí zašeptal do ucha: „Nezapomeň vzlétnout.“

Žena zareagovala okamžitě: „Vždycky jsem si přála létat!“ vyhrkla. „Ale tak strašně jsem se bála!“

V tu chvíli jsem si všiml a ona možná taky, že je oblečena do modrého skafandru kosmonauta. „Vždyť máš na sobě skafandr NASA!“ poznamenal jsem.

Podívala se na sebe skoro v šoku. Nesla svůj strach přímo na svém vlastním těle. Přikryla se svou touhou po duchu, který by létal, ale bála se pustit ho na svou bodu. Měla na sobě symbol, který byl pro ni nejdůležitější, a sotva si to uvědomovala. Ta žena byla přesvědčená, že jí čtu myšlenky, a dokonce se mě zeptala, jestli jsem médium. A přitom šlo jen o to, že jsem ji viděl skrz symboly, které odhalovaly její duši, její strach, sny a její touhu zbavit se omezení, která si sama vytvořila. Bylo jasné, že by jí jen prospělo, kdyby podrobně prozkoumala své duchovní zrcadlo.

Takový zážitek je při vědomí ovlivněném houbami naprosto běžný. Symboly se vyskytují ve všech dobách na všech místech. Ukazují nám stav naší duše a duše lidí okolo nás.

170 Susan byla pyramidou

Dalším zajímavým příkladem z mých osobních zkušeností je zážitek s houbami, který jsem měl s párem,

jemuž budu říkat Jeff a Susan. V tomto případě šlo o výsledek velmi intenzivního sezení, které bylo zaměřené na práci se symboly. Když houby teprve začínaly působit, cítil jsem, že si pro práci potřebujeme připravit místo. Obývací pokoj Susan a Jeffa byl velký a prostorný a velmi se k tomu účelu hodil. Odsunul jsem z cesty stůl a vyklidil místo na koberci.

Vydal jsem se ven a na trávníku před domem jsem utrl kvetoucí pampelišku. Položil jsem ji do středu koberce. Pod vlivem narůstajícího houbového vědomí se tato malá žlutá květina stala světlem Duha, který září v nitru nás všech.

Susan si všimla květiny na koberci a se slovy: „Dejme všichni něco na koberec!“ odběhla k sobě do ložnice. Vrátila se s malou pyramidou tmavé barvy, kterou položila vedle květiny na koberec.

Zatímco Susan seděla a dívala se na pyramidu, já chodil dokola kolem okrajů koberce a pozoroval situaci, když mě přepadlo nutkání ji změnit. V okamžiku jsem pyramidu převrhl na stranu, což na Susan silně zapůsobilo. I když seděla na podlaze, také se převrátila – prostě *byla* tou pyramidou. Ještě chvíli jsem pokračoval v obcházení koberce. Pocítil jsem potřebu něco rozbít. Prostě jsem věděl, že musím *něco* rozbít. Prohledal jsem dům a snažil se najít něco naprosto zbytečného, něco, co bych mohl rozbít, aniž bych rozzlobil své přátele. V kuchyni jsem našel obyčejnou sklenici. Vzal jsem ji do ruky, a necítil žádnou emocionální odezvu. To bylo ono.

Přinesl jsem sklenici do obývacího pokoje. Nechtěl jsem ji roztrástit přímo na koberci, a tak jsem popadl poblíž ležící noviny a sklenici na ně postavil.

K rozbití sklenice jsem potřeboval něco beztvrdého a primitivního, něco naprosto a zcela základního a jednoduchého. Vydal jsem se na dvůr, kde jsem našel velký kámen, pokrytý mechem. Vzal jsem jej dovnitř a udeřil jím o sklenici. V ten okamžik se Susan rozplakala.

Hledal jsem, do čeho bych střepy ze sklenice dal, a našel jsem malou misku. Když jsem sbíral střepy, Susan, pořád ještě v slzách, odešla do ložnice.

Později, poté co náš zážitek s houbami odezněl, jsem se dozvěděl, že Susan se s tou malou pyramidou celé roky identifikovala. Řekla mi, že to, že jsem pyramidu převrátil, pro ni byl zlomový okamžik, protože ji samotnou nikdy nenapadlo, aby položila pyramidu na bok. Naprosto to změnilo její pohled na pyramidu – a na ni samotnou. Susan řekla, že na jedinou uviděla sebe a svůj život z perspektivy, o které nikdy předtím neuvažovala. Pyramida byla symbolickým středobodem jejího zážitku, a to, že jsem změnil její polohu, na Susan mělo silný symbolický účinek. Je zajímavé, že Susan také měla vztah k té misce, kterou jsem použil k odklizení střepů.

Během přípravy na sezení s houbami Susan naznačila, že hledá duchovní prozření. Nevěděla ale, kde ho má hledat. Hovořila o tom, že by mohla strá-

vit nějaký čas na poušti. Možná opravdu potřebovala získat nový úhel pohledu na život.

O pár měsíců později se s Jeffem rozvedla a vydala se na cestu, aby „objevila samu sebe“. Přidala se ke skupině, což by nikdy předtím neudělala, se kterou podnikla pouť do pouště.

Susan její symboly sdělily potřebu podstoupit dosti obtížné přetvoření jejího „já“ a života. Když na sebe pohlédla z jiné perspektivy a přemýšlela o zdroji Ducha, zjistila, že její představa identity se rozbila. Musela vynaložit mnoho energie na to, aby ji znovu poskládala.

Byla na pokraji změny a sezení s houbami zaměřené na práci se symboly nejspíš hrálo klíčovou roli v jejím následném rozhodnutí opustit Jeffa a hledat jinou, osobní cestu.

Jazyk symbolů

Práce se symboly není to samé jako jejich interpretace prostřednictvím jazyka. Jazyk je od vlastního zážitku odloučený. Snaha vyjádřit význam symbolů jazykem je úspěšná jen částečně, a to jen v lepším případě. Nechte symbol, ať hovoří sám za sebe. Je rozumné, když duchovní hledači zkoumají symboly se kterými se pod vlivem hub setkají a hledají, jaký význam mají pro ně samotné.

Nenechte ostatní interpretovat vaše symboly, protože v tom případě je váš zážitek filtrovaný jazykem a myšlenkami vyjadřujícími zkušenost někoho jiného. Můžeme si poslechnout interpretace ostatních, když nám nabízejí zvláštní vnitřní poznání, ale jsme to my, kdo musí rozhodnout, co pro nás a náš život naše symboly doopravdy znamenají.

Symboly jsou mocné, zčásti proto, že přesahují hranice a omezení jazyka i interpretovaného vyprávění. Symboly mají moc přímo nás ovlivnit, i bez toho, že by je zprostředkoval jazyk a racionální myšlení. Tímto způsobem ovlivňují naši zkušenost s nimi, obzvláště při stavech vyvolaných houbami. Symboly mají schopnost učinit naše poznání vzorců přímým a nezprostředkovaným. Když s nimi pracujeme uvědoměle a s jasným záměrem, mohou nám dát sílu pro transcendenci.

174

Symbolem může být cokoliv. Musíme se rozhlédnout kolem sebe, abychom je našli. Symbol však nemusí být jen fyzický objekt: může to být i to, jak si vždycky narazíme ten samý palec na noze. Může to být tichý zvuk, kterým doprovázíme svá slova pronesená v duchu, když se kritizujeme. Může to být způsob, jakým máme rozestavěný nábytek v obývacím pokoji. Může to být něco, co prožijeme ve snu. Nebo nějaké umělecké dílo. Nebo to může být let ptáka po obloze nebo to, jak je zkroucená větev stromu, která nás zaujme, nebo zvláštní atmosféra nějaké místnosti nebo prostoru.

Poznávání osobních symbolů je jako hra. Vyžaduje vnitřní poznání a přemýšlení. Duchovně hledající odhalují osobní symboly tak, že uvažují o tom, co si myslí o sobě a svém životě a jak svůj život i sebe vnímají. Je možné, že najdou daleko víc symbolů, než čekali. Je to výprava za poznáním. Duchovní hledači mohou podniknout cestu do svého „já“ a podívat se, jaké symboly nashromáždili, aby jim ukazovaly cestu.

Když se duchovně hledající naučí poznávat symboly, mohou se také naučit s nimi pracovat. Symboly jsou nástroje, které jsou otevřené různým druhům spirituálních zkušeností a poznání. Jsou také prchavé a proměnlivé. To, jak je vnímáme a jak s nimi pracujeme, se mění ze dne na den, od jedné zkušenosti ke druhé. Když duchovní hledači naleznou symboly, které představují věci, jež by rádi změnili nebo se z nich naučili víc, mohou je zkoumat a objevit jejich bohatství a hloubku a to, co nám odhalují o našich životech. Podobně, když najdeme symboly, které pro nás budou mocné a budou u nás vzbuzovat duchovní odezvu, můžeme se je jako provozovatele spirituální činnosti naučit účinně používat při naší osobní duchovní praxi.

175

Snad nejdůležitější je, že když se naučíme s osobními symboly pracovat, dovíme se rovněž, jak se máme dívat do našeho srdce a jak máme pečovat o to, co v něm najdeme, aby Duch mohl naším bytím volně proudit.

Empatie a intuice

Porozumění tomu, jak symboly vyvolávají pocity i empatii, intuice a náhlé poznání je hlavní součástí práce s nimi. Platí to, když pracujeme sami na sobě, a platí to snad ještě víc, když spolupracujeme s ostatními, jak dokazuje výše uvedený příklad.

V mých zážitcích s houbami hraje empatie významnou roli, zejména když se sezení účastní další lidé. Když prozkoumáme symboly, které jsou důležité pro ostatní, často to v nás vyvolá silné pocity, které vedou k různým projevům intuice a poznání, jež se týkají slov, jednání a dalšího užití symbolů. Právě to způsobilo, že se mě „žena z NASA“ ptala, zda jsem „médiem“. Když zážitkem vyvolaným houbami proudí empatické porozumění, uvědomuji si, že srdce a mysl ostatních se otevírají a jsou daleko přístupnější. Dokážeme proniknout do pocitů jiných lidí a můžeme skutečně cítit jejich bolest v našem těle a mysli, pochopit jejich kořeny, původ a způsoby vyjádření.

Úvahy o symbolech, které jsou významné pro někoho jiného, často vyvolává tento druh zážitku, i když k tomu rovněž přispívá pohyb, pozorování a fyzický kontakt. Při používání intuice a naslouchání prozřením, která nám houbičky zprostředkují, vznikají šamanské vztahy, které badateli umožňují přijmout dar uzdravení a objevování sebe sama.

Pro zapojení do této činnosti má pro ty, kdo provozují praxi v roli šamana, klíčový význam zbavit se egocentrického pojetí „já.“ Ti, kdo se v této pozici snaží pracovat s ostatními, musejí pracovat se symboly a s empatickými zážitky z pozice, kterou neovlivňují touhy poháněné egem. Díky tomu pak můžou k ostatním přistupovat autenticky a komplexně. Nejde o to, že bychom s lidmi manipulovali, ale o to, abychom jim dodali energii prostřednictvím jejich symbolů a osobního poznání sebe sama. Je velký rozdíl mezi pronikáním do srdce a mysli druhých pro jejich dobro, a tím, když to děláte s důrazem na vlastní ego.

Vtělení a změna podoby

Řada šamanů se dokáže ega zbavit tak, že na sebe při šamanské činnosti bere podobu jiné osobnosti, často prostřednictvím změny vnější podoby. U těch, kdo takovou zkušenost dokážou přijmout, se symboly mohou zhmotnit a oživit v jejich tělech, a vytvořit tak kognitivní změny, změny chování, a dokonce i změny fyzické podoby. Takovéto proměny šamanovi umožní přistupovat k ostatním z pozice autority a neutrality. Šamani k sobě zvou duchy a symboly a nechávají je, aby prostřednictvím nich pracovali a pomáhali ostatním. Touhy

šamanova ega při tom nehrají žádnou roli. Místo nich je zdůrazňována snaha ustoupit Duchovi z cesty tak, aby mohl skrz něj proudit a pracovat. V tomto případě jde o změnu podoby k vytvoření cesty pro transcendentní síly.

Změna podoby se dá prožít různými způsoby. Při menších dávkách hub mohou vizionáři zažít splynutí s předměty, obrazy nebo imaginárním obsahem svých vizí. Při větších dávkách mohou nastat výrazné změny ve vnímání těla a šamani cítí, že získávají fyzické vlastnosti symbolu, nebo častěji přírodního ducha v podobě zvířete, rostliny, ptáka, přírodního útvaru nebo předmětu. Při velkých dávkách může tato zkušenost zahrnovat i komplexní mimotělní zážitek, kdy šamani cítí, že duše zcela opouští jejich fyzickou podobu a proměňuje se do jiné bytosti v hyperdimenzionálním světě vizí.

Když šamani změní podobu, přenesou se do světa archetypů, ve kterém symboly spojují s nesmírně podnětnými silami a intuitivními schopnostmi. Průběh činností je okamžitě zřejmý, stejně jako slova, která je třeba vyslovit, symboly, které je třeba použít, nebo zvuky, které je třeba vyjádřit. Činy a skutky šamana pak mají na ostatní účastníky šamanského setkání nesmírný vliv a uvádějí je do hlubokých stavů poznání, do procesu uzdravování a posílení.

Zkušené šamani si vytvoří systém duchů a transformativních symbolů, které vyvolávají a zapojují do své práce s ostatními. Nazývají je duchovními

pomocníky, duchovními spojenci nebo mocnými zvířaty. Hlavní myšlenkou je to, že prostřednictvím psychosomatické proměny šaman dokáže lépe projevit transcendentní energii těchto archetypálních sil ve světě všedního života osoby, která hledá pomoc či uzdravení.

Kapitola třináctá

ČISTÉ SRDCE

Základním cílem duchovní práce s houbami je mít čisté srdce. Pohled do duchovního zrcadla je metodou, která nám umožňuje proniknout do našeho srdce a vypořádat se s tím, s čím se v něm setkáme. Srdce je místo, ve kterém schraňujeme naše city, rány a bolest. Je to také okno vedoucí k radosti a potěšení, sídlo našich pocitů. Tyto pocity jsou reakcemi na to, co si myslíme, čemu věříme a s čím se ve světě setkáváme.

Pokud se našemu jednání nedá nic vytknout a sami sebe důvěrně známe, pak je naše srdce čisté. Nepotřebujeme se odsuzovat nebo prožívat spirálovité cykly deprese a kritizování, do kterých tak snadno upadáme. Když je naše srdce čisté, nemáme nutkání ubližovat jiným nebo je zraňovat slovy, jednáním či myšlenkami. Proč? Protože čisté srdce je klidné. Mít čisté srdce je ideální stav, protože když

je naše srdce čisté, žijeme v míru se sebou samými. A když žijeme v míru se sebou samými, žijeme v míru se světem a se vším, s čím se v něm setkáváme.

... Pod vlivem plné síly hub se otvírají nebesa a ukazují nám krásu, kterou lze jen těžko popsat. Jasná vizuální stránka je posílena tím, že se obloha stává trojrozměrnou. Vzdálenosti mezi hvězdami a galaxiemi se zdají být naprosto zřetelné. Elektromagnetická pole se pohybují v rytmu přílivu a odlivu... Tento pohled ještě podtrhuje krása barevných tančících geometrických fraktálů, které jsou nekonečně složité. Vesmír se harmonicky pohybuje a moje duše se pohybuje s ním. Připadám si, jako bych se stal nitkou v tkanině přírody. Jako bych se vrátil domů.

Paul Stamets

Pokojné srdce

Pokojné srdce je srdce plné lásky a soucitu. Je to základní stav duše. Duch nikoho nehodnotí ani neodsuzuje. I když si rádi myslíme, že nás nějaký božský soudce odmění nebo potrestá za naše činy, to my jsme skutečnými soudci. Proudící Duch je sou-

cit a láska. Proč? Protože v tom není žádný rozdíl. V jádru jsou naše srdce a srdce vesmíru jedno a to samé, což znamená, že všechna srdce jsou spjata se srdcem vesmíru. A samozřejmě, že vesmír je sám se sebou smířený.

Srdce vesmíru je naplněno láskou, soucitem a čistou radostí z tvůrčího projevu a z neustálé snahy o další tvoření. Srdce vesmíru se stále snaží naplnit možnosti a usiluje o další výraz a vývoj nekonečné složitosti a bohatství světa jevů. Srdce vesmíru je naplněno tvořivou vášní a hledá formy a prostředky, prostřednictvím kterých by se mohlo naplno projevit.

Všechny zde obsažené věci

Srdce si představuji jako nádobu a pohled do něj je pro mě pohled dovnitř. Když cítím negativní emoční reakce, což jsou reakce na mé myšlenky a zkušenosti, nitro nádoby mého srdce pokryje nános negativních emocí. Tyto negativní emoce přilnou k mému srdci podobně, jako kdyby se mi arterie ucply v důsledku špatných stravovacích návyků a nedostatku cvičení. Čím déle necháme citovou odezvu v našem srdci nevyřešenou, tím víc se naše rány zanítí. Povlak na srdci zesílí. Když k tomu dojde, omezí se volné proudění Ducha ze srdce vesmíru. Čím víc povlak srdce svírá, tím víc žijeme ve svých iluzích. Ocítáme se v pasti konfliktů bolesti a viny, které jsme si sami

vytvořili. Trestáme sebe i ostatní. Čisté srdce nemá potřebu trestat, protože volné proudění Ducha představuje lásku, soucit a tvořivost.

Tento zdroj tvůrčí síly v srdci vesmíru se obtížně popisuje. Obsahuje všechno. Všechnu rozkoš, veškerou bolest, radosti a utrpení. Zde, v srdci, které všechny věci spojuje, jsou rozkoš i bolest, radost i utrpení, světlo i temnota přesahovány čistým prouděním tvůrčí energie. Je to právě tvořivost, co všechny věci ve vesmíru spojuje v jednu velkolepou kosmickou symfonii, věčně zápolící, věčně tvořící, která vždy hledá nový výraz a nezvyklý pohled na věc, čistě jen pro kreativitu samotnou. Projevem vesmíru je velký tvůrčí sen Ducha, který se rozvíjí v tkanině prostoru a času.

Citová odezva

Srdce je jádrem našich citů, protože emoce jsou rezonance, vibrace. Vzorec emocí nás ovlivňuje na všech úrovních našeho bytí. Je užitečné vnímat sebe samého jako bytost s emocionálním tělem. V závislosti na naší zkušenosti o něm můžeme uvažovat jako o tělu, které je blízké fyzickému tělu, nebo také ne – záleží na tom, co prožíváme. V tomto smyslu nám naše zkušenosti s různými těly mohou o našich pocitech mnoho prozradit. Právě z tohoto důvodu si vážím toho, že dokážu *cítit*, jak houby prostupují

mým tělem. Když se pohybují uvnitř, nutí mě prožívat různé fyzické vjemy, zatímco emoce v různých vzorcích rezonují skrz mé emocionální tělo.

Poznat tělo znamená poznat také city. To, že používáme naše tělo odlišnými způsoby, nám umožňuje, nebo znemožňuje prožívat různé emoce. Pohyb, masírování, prozpěvování, imaginární změna podoby, to vše nám pomáhá získat přístup k různým aspektům našeho těla a k citovým odezvám uloženým v našem psychofyzickém bytí.

Je moudré, když se duchovně hledající rozhodnou poznat své tělo. Když jsme pod vlivem hub, naše pojetí „já“ se naráz přeorientuje, protože je spojené s tělem. Uživatelé se tak setkávají se zcela novými fyzickými zážitky, které mohou zkoumat a se kterými se mohou seznámit. Když duchovní hledači zjistí, jak jejich tělo reaguje na symboly, jak na sebe tělo a symboly vzájemně působí, a samozřejmě, jak tělo symboly *ztělesňuje*, zjistí, jak k emocím mohou naplno proniknout a pochopit je. Když svým citům porozumí, mohou se od nich oprostit, změnit je nebo je v případě potřeby uzdravit.

Stejně jako má hloubku tělo, mají svou hloubku také emoce. Určité vibrace jsou víc „na povrchu“, další mají blíž k srdci. Často je těžké dostat se přímo k srdci, protože právě tam nacházíme nejsilnější citovou odezvu. Aby k němu duchovně hledající pronikli, musí se prodrat povrchovými vrstvami, a pak pomalu postupovat k samotnému srdci. Takovéto

proniknutí k srdci může vyžadovat několik nebo i mnoho sezení, ale pokud jsou duchovní hledači trpěliví a odhodlaní, určitě se dostanou k svému srdci, a pak ho mohou skutečně očistit.

Neustálá snaha

Když mám čisté srdce, cítím volné proudění Ducha. Dokážu se skutečně vyjádřit a být tím, kým doopravdy jsem, ne něčím, o čem se domnívám, že bych měl být, nebo projekcemi, které si chci o sobě a o ostatních vytvořit. Když mám čisté srdce, proudí mnou nadšení a kreativita a já ten proud využívám a tvaruji ho, doprovázím ho a nechávám se jím unášet. Co dělám, co říkám a cítím, je autentické pro mě a pro to, kým a čím jsem. Jsem smířený sám se sebou i s tím, co dělám, a se svými vztahy k dalším lidem.

Platí to ve všech případech? Upřímně řečeno, ne. Stejně jako všichni ostatní, i já potřebuji pravidelnou „údržbu“. Musím se vracet ke svému srdci a nahlédnout do něj a upřímně se postavit tomu, co najdu uvnitř. Stejně jako všichni ostatní, i já dělám chyby, dopouštím se hodnocení a kritizuji sám sebe. Zabředávám do konfliktů, ubližuji lidem, které mám rád, a chovám se sám k sobě povýšeně. Rozčiluji se. Děláním a říkáním věcí, kterých následně lituji. Víím ale, že se mohu vrátit ke svému srdci, upřímně se na něj podívat a nějak si poradit s tím, co v něm uvidím. Když

sejdu z cesty, udělám si čas na to, abych vstoupil dovnitř a podíval se, co tam najdu. Když jsem silný a upřímný, dokážu se s tím, co tam spatřím bez problémů vyrovnat. Když se cítím slabý, mohu se toho zaleknout a mohu se až příliš snažit to překonat.

Není důležité, jestli uspěji, nebo ne, ale podstatná je snaha. Snažím se zachovat si čisté srdce, být sám k sobě upřímný a nechat Ducha, aby mnou volně procházel. Pokouším se zbavit se iluzí o sobě samém, aby mé srdce pocítilo tolik skutečné a konkrétní spojení se srdcem vesmíru. Snaha se počítá. Neexistuje nějaký konečný bod. Neexistuje žádný cíl. Existuje jen úsilí a neustálý návrat k našemu srdci a k pravdě, kterou v něm nacházíme.

Kapitola čtrnáctá

PROUD DUCHA

Jak může mít spirituální zážitek začátek? A jak vůbec může mít konec? Má snad vesmír nějaký začátek nebo konec? Žádný začátek ani konec není. Existuje jen neustálá snaha o další tvoření, o další zkoumání bytí, o další vyjádření ducha lásky, soucitu a tvořivosti.

Máme pocit, že schopnost tvoření, v nejširším významu, ať už v rámci humanitních oborů, věd nebo manuální práce, je tím nejuzácnějším z vylučného vlastnictví lidstva, že se rovněž nejvýrazněji podílí na božství a že je nějakým způsobem spojena s tou částí mysli, kterou nám otevírají houby.

Gordon Wasson

Duch vesmíru je duchem lásky, soucitu a neomezené tvořivosti. Studnice lásky, soucitu a tvořivosti je nekonečná. Není omezena časem ani prostorem, a tudíž přesahuje veškerá omezení a hranice, které si jen dovedeme představit. Jenže Duch by nebyl nic bez hry vesmíru. Jediný způsob, jak se může Duch vyjádřit a projevit, je prostřednictvím nepřetržité hry časoprostoru. Mimo prostor a čas se neděje nic, protože tam existuje absence prostoru a jevů. Nicota je z toho důvodu, že není žádné *tam*, kde by mohlo něco existovat. Je to neměnné a nespoutané.

Pro mou mysl je Božská imaginace zdrojem veškeré tvořivosti v našich snech, v našich psychedelických zážitcích, v džunglích, v oceánských proudech i v uspořádání mikrobiálního světa a světa prvoků.

Terence McKenna

Zdrojem toho, co v časoprostoru prožíváme, je Duch vesmíru, z něhož vycházejí věčné vzorce vyjádření a stvoření, ale není to věc, předmět ani místo. Je to to, co to je, ale není to žádný jev.

Žijeme ve světě věcí, ve světě superstrun a galaxií a všeho, co se mezi nimi nachází. Je to říše projevu Ducha vesmíru. Co je vesmír jiného než neustálý projev tvořivosti? Duch využívá prostor a čas, zdroj naší

fenomenální existence, k tomu, aby se projevil tvořivou činností. „Stvoření“ je coby pojem k označení vesmíru ze sémantického hlediska velmi špatnou volbou. Daleko přesnějším termínem by bylo „Tvoření“.

Vesmír nic „nestvořilo“: je neustále tvořen, a to v každém okamžiku. Duch vesmíru nepřetržitě tvoří sám sebe coby svět jevů. Tato tvůrčí hra nemá žádný začátek ani konec. Existuje pouze přítomný okamžik tvůrčí aktivity, kdy se vzorce, které svět jevů vytvářejí, odehrávají ve vzájemném, intimním propojení.

Tvůrčí identita

Když je naše srdce čisté, náš stav bytí se nijak neliší od stavu bytí vesmíru. Stáváme se v něm aktivní tvůrčí silou. Vytváříme rituály, symboly, umění i sebe sama a svět kolem nás. Jsme vesmír, který se dívá sám na sebe. Můžeme si připadat osamocení a izolovaní, ale jsme vyjádřením zdroje, se kterým nás spojuje naše srdce. Vesmír touží zjistit, kam až může zajít. Kam ho hra tvoření zavede? Kde leží hranice možného? Má tvořivá činnost vůbec nějaké hranice?

Na tyto otázky si musejí duchovně hledající odpovědět sami. Když námi Duch proudí, tak prostě musíme být tvůrčí silou. Tvořivost je *přirozeným* stavem bytí. Máme z ní radost. Pomáhá nám nechat stranou omezené pojetí našeho „já“ a pomáhá nám

pocítit, jak námi proudí Duch. Prostřednictvím tvořivosti chápeme, jak naše rozhodnutí, nástroje a metody ovlivňují naši práci a schopnost vyjádření. Když očistíme svoje srdce, tvořivost vyjde z našeho autentického pojetí „já.“ Vychází z upřímnosti a soucitu.

Umění a Duch

Když se setkáme s tvořivostí, která vychází z čistého srdce, poznáme to. Takovým dílem k nám promlouvá Duch. Může jít o nějaký obraz, hudební skladbu nebo způsob, jak se na nás někdo usměje, či o to, jak určitý člověk sedí nebo jaké má držení těla. Když zažijeme proudění Ducha, *cítíme to a poznáme to.*

Ve světě existuje spousta uměleckých děl: umění a tvůrčí výraz nás obklopují. Kamkoliv se podíváme, uvidíme tvůrčí formy zábavy a výsledky tvůrčí činnosti, které nám působí radost. Je ovšem velký rozdíl mezi tvořivostí, která vychází z volně proudícího Ducha, a tvořivostí, která vychází z našich iluzí nebo omezeného pojetí našeho „já“.

Nemusí to být přímo rozdíl mezi náboženským a světským uměním. Jde o rozdíl mezi uměním, které vychází z Ducha, a uměním, které vychází z naší bolesti, našich iluzí, konfliktů a léček, které sami sobě chystáme. Nehraje přitom roli rozdíl mezi krásným a ošklivým uměním, nebo „vysokým“

a „nízkým“ uměním. Nejde tu o umění definované konvenčními kategoriemi.

Umění Ducha může být cokoliv. Může být primitivní i sofistikované, jednoduché i složité. To vše je nedefinovatelným způsobem spojeno s Duchem. Když to prožíváme, poznáme to. Je to současně tak záhadné, a tak prosté. Když někdo promlouvá k našemu srdci, poznáme to. Stejně tak poznáme i to, že zažíváme tvořivý projev, který pochází od Ducha. Poznáme to, protože naše srdce ví, co je volný proud Ducha, i když to nedokážeme vyjádřit slovy nebo to někomu jinému vysvětlit, dokonce ani sobě samotným ne. Když jsou naše srdce čistá a otevřená, jednoduše to víme.

Tvoření

Čím jsou duchovní hledači svému srdci blíží, tím větší volnost mají v oblasti tvořivosti a výrazu. Jejich umění může být temné, nebo plné světla, příjemné, nebo naopak, ale bude vycházet z pozice vědění a upřímnosti. Nenechá se vtáhnout do konfliktů, i když je může vyjadřovat. Bude to něco, co hledající mohou svobodně předat ostatním. To jejich srdce vystaví zrakům jiných lidí, ale nebudou se kvůli tomu cítit rozpačitě ani je to nebude nutit se posuzovat nebo začít obávat toho, co si budou

myslet ostatní. Pokud se jim to bude líbit, je to dobře. Pokud ne, taky dobře.

Duchovně hledající budou tvořiví, protože právě takto skrz ně Duch proudí.

Je důležité pochopit, že pro mě slovo „tvořivost“ neznamena přímo umělecký projev nebo prožitky z vytváření „umění“ v tradičním pojetí. Tvůrčí činností může být prožívání přírody. Může jí být i snění. Provozování hudby, kreslení nebo práce se dřevem či hlínou nebo natáčení filmu, to všechno je rovněž tvůrčí činnost. Podstata tkví v tom, že při tvůrčí činnosti, ať už je jí cokoliv, prožíváme volné proudění Ducha. Někdy je zřejmější a očividnější než v jiných případech. Někdy duchovní hledači dokážou okamžitě a intuitivně porozumět tomu, co se děje a jak se Duch projevuje, jindy je to jasné méně. Některé projevy tvůrčí činnosti vykazují silné proudění Ducha, jiné zase slabé. Čím lépe se dokážeme oprostit od svého „já“, od svých obav a iluzí, tím mocnější naše umění bude a tím jasněji bude skrz něj světlo Ducha proudit.

Umění jako duchovní odraz a cvičení

Nejintenzivnější zážitky s volným prouděním Ducha jsem měl při zážitcích vyvolaných houbami. Když jsem pod vlivem hub, tak se nesnažím „dělat umění“, alespoň ne v běžném významu. Rituály mohou být

umění a stejně tak i symboly a jejich použití. Ale to hlavní, co si ze zážitku odnesu, je mé spojení s tvořivostí. Právě toto mé umění ovlivní později, když se pokouším něco vytvořit, ať už jde o psaní, skládání hudby, kreslení či jinou tvůrčí činnost, které se mohu věnovat. Když se ale skutečně ocitnu v proudu tvůrčí činnosti, cítím přítomnost Ducha a dělám všechno pro to, abych ho nechal sebou prolétnout a použil tuto sílu k tomu, abych vyjádřil své „já“ tím nejčistším a nejupřímnějším způsobem, jakým to jde.

Mé umění je okno, skrz které se mohu podívat a spatřit stav svého srdce a ducha. Pokud se ukáže být příliš temné a nejasné, vím, že se něco děje v mém nitru a že s tím musím něco dělat. Pokud je mé dílo plné světla a krásy, je to obrazem toho, že prožívám vnitřní mír. Umění mi pomáhá porozumět svým vlastním emocím a svému stavu bytí ve světě. Je pro mě nástrojem, který mi pomáhá nahlédnout do duchovního zrcadla.

Nevytvářím umění pro druhé. Jsem rád, když vím, že se ostatním mé umění líbí, nebo když cítím, že k nim promlouvá a inspiruje jejich tvořivost, ale to není hlavní důvod, proč se tvůrčí činnosti věnuji. Věnuji se jí, protože mě spojuje s prouděním Ducha, a to je úžasná věc. Tvořím, protože chci a protože mě to těší. Miluji akt tvoření, neboť ten proces samotný je nádherný a fascinující. Samozřejmě, že chci, aby má činnost vedla k působivému výsledku, a chci, aby výsledné dílo zapůsobilo i na ostatní, ale v tom se

projevuje jen mé ego. To pravé potěšení mi způsobuje samotná činnost.

Umění může léčit. Vyjádření našeho ducha je ta nejúčinnější forma léčení, kterou můžeme provozovat, a umění ve všech podobách je k tomu dokonalým prostředkem.

My všichni jsme umělci

Doufám, že alespoň někteří duchovně hledající objeví zdroj tvořivosti, ať už v jakékoliv podobě, a budou se snažit s veškerým zápalem ho najít. A doufám, že všichni lidé pochopí, že jejich život je tvůrčím projevem volného proudu Ducha. My všichni jsme umělci. Všichni máme schopnost tvořit a podělit se a usilovat o další tvůrčí výraz vesmíru. Jsme tvůrci. V každé chvíli, v každíčkém okamžiku vytváříme svět kolem nás. Kéž se všichni staneme vědomými tvůrci, kteří budou při své činnosti vycházet ze soucitu, lásky a čisté kreativity!

Pohled do duchovního zrcadla, nahlédnutí do našeho srdce, kdy vidíme vzorce a pracujeme se symboly, při tom všem je naším cílem vrátit se na místo, kde můžeme prožívat volné proudění Ducha. Proudění Ducha připomíná svěží váněk, který prochází naším bytím. Můžeme ho použít k tvoření, k tomu, abychom uzdravili sebe i jiné, nebo abychom byli tvořivou a soucitnou silou vesmíru. Máme v sobě

sílu k tomu, abychom se přímo a aktivně podíleli na jeho tvoření. Naše duše a Duch vesmíru jsou identičtí. Neexistuje mezi nimi žádný rozdíl. Není žádná tvořivá síla, která by existovala mimo nás a která by současně nebyla naší součástí. Kéž obohatí nás všechny. Ať ji všichni využíváme se soucitem a zodpovědností. Kéž z našeho „já“ a našich životů vytvoříme umělecké dílo. Máme na to sílu, schopnosti a dovednosti. Jediné, co musíme udělat, je napojit se na ně a naučit se s nimi pracovat.

Kéž skrz nás Duch vesmíru proudí tak, jako vítr otevřeným oknem. Kéž nalezneme vnitřní mír, který vychází z čistého srdce, a kéž nám otevře bránu k nekonečnému světlu, které je vždy skryté za temnotou našich iluzí. Kéž získáme sílu k tomu, abychom byli tím, čím jsme.

Kapitola patnáctá

ZÁVĚREČNÉ MYŠLENKY

Techniky, metody a duchovní zážitky, o kterých jsem se zmínil, lze nejlépe popsat jako typ duchovních praktik, který v sobě kombinuje klasické prvky šamanismu a mysticismu. Vzhledem k tomu, že šamanismus a mysticismus mají mnoho společného, ale současně představují poněkud rozdílné okruhy duchovní praxe a zkušenosti, bude užitečné prozkoumat, jakým způsobem se zde uvedené techniky a myšlenky mohou jedna k druhé vztahovat.

V literatuře, která se zabývá náboženstvím a náboženskou zkušeností, je kategorie „mystické zkušenosti“ ve většině případů spojována se zavedenými náboženstvími a jejich spirituálními praktikami. Z toho důvodu se ti, kdo mysticismus studují z hlediska srovnávání, obvykle zaměřují buď na podobnosti, nebo na rozdíly ve zkušenostech lidí, kteří

získali hluboké znalosti klasických tradic, jako jsou buddhismus, křesťanství, islám, judaismus, hinduismus, taoismus a do určité míry i další méně známá a praktikovaná náboženství. Domorodými tradicemi, v nichž obvykle hrají hlavní roli šamani, se vědci, kteří se věnují studiu mysticismu z hlediska komparatistiky, často nezabývají, i když poslední dobou se tento přístup začíná měnit.

Mysl planety Gaia je skutečná mysl: její poselství jsou skutečná poselství, a naší úlohou je pokusit se – prostřednictvím kázně, snů, psychedelik, soustředění se na detaily a všeho, co děláme – odhalit její poselství a zbavit ruchů, které sami vytváříme, tak abychom mohli spatřit tvář Jižního a plnit to, co žádá.

Terence McKenna

Kantovský názor

V rámci studia mysticismu existují vědci, kteří se zabývají o „kantovský“ přístup k tomuto tématu: což znamená, že jak obsah, tak interpretace mystické zkušenosti jsou chápány jako zcela závislé na mystikově kultuře, tradici a náboženských postojích. V tomto ohledu mají mystikové různé zážitky, které

jsou výsledkem jejich specifického náboženství a porozumění. Podle tohoto názoru se dá říct, že existuje tolik mystických zážitků, kolik je mystiků, nebo alespoň tolik druhů mystických zkušeností, kolik je náboženství nebo určitých tradic mystické praxe v rámci různých náboženství.

Kantovský názor v podstatě tvrdí, že si zkušenosti různých mystiků nejsou podobné, zvláště když je srovnáváme v rámci náboženství. Například buddhisté nemají mystické zážitky, které by se daly přirovnat k zážitkům křesťanů, protože vycházejí z odlišných tradic, používají odlišné pojmy, mají rozdílné duchovní filozofie a věnují se podstatně odlišným praktikám. V současnosti je kantovský názor chápán jako názor, který poukazuje na to, že všechny lidské zkušenosti jsou vlastně kulturními produkty. Neexistuje žádná pravá podstata věcí – jen lidské konstrukty reality, vyjádřené v kulturním kontextu. Toto je názor poststrukturalistů a postmodernistů.

Věčná filozofie

Věčná filozofie představuje rozdílný přístup k mysticismu a mystickým zážitkům. Její zastánci tvrdí, že přestože existuje mnoho různých náboženství a systémů duchovní činnosti a i když mají ti, kdo je praktikují, velice rozdílné zážitky, kterým dávají různé

názvy a které odlišně interpretují, v jádru existuje v podstatě jen jediná mystická zkušenost. Jinými slovy, je mnoho cest a metod pro dosažení prožitku základní povahy bytí, ale ty všechny nakonec vycházejí ze stejného zdroje a znovu se k němu vracejí.

Z tohoto hlediska přesahuje základní podstata mystické zkušenosti kulturu, čas a prostor. Ti, kdo takové zkušenosti mají, pak zpětně začleňují tuto zkušenost do systému, jenž má smysl a význam z kulturního hlediska. Používají přitom tradiční pojmy a jazyk, ale pouze to, že uplatňují různé způsoby, jak popsat a sdělit zážitek, neznamená, že zážitek samotný je odlišný.

Neurobiologická mystika

Aktuální studie z oblasti neurobiologické mystiky a spirituální zkušenosti podporují názor věčné filozofie v tom, že biologické struktury mozku umožňují určité druhy zkušenosti. Můžeme žít v odlišných kulturách a náboženských systémech, ale struktura lidského mozku je univerzální.

Naše fyzická omezení a biologická podstata hrají v těch typech zážitků, jež můžeme jako fyzické a vnímající bytosti prožívat, přímou roli. Z filozofického hlediska jde o mírnou formu determinismu, protože naši zkušenost neurčuje výhradně struktura mozku a neurochemie, ale platí pro ni i určitá

omezení a rozsah zážitků, které ovlivňují neměnné fyzické aspekty mozku.

Neurobiologický přístup k mystice má větší význam v případě, že u zážitku hrají určitou roli entheogenní látky jako např. houby. Houbičky se řadí do skupiny tryptaminových psychedelik, které se řadí mezi mozkové neurotransmitery. To je důvod, proč jsou aktivní látky hub, stejně jako tomu je u ayahuascy, LSD a DMT, chemicky podobné neurotransmiterům, které se přirozeně vyskytují v lidském mozku, a v podstatě jsou také blízké hormonům, které produkuje šišinka. Ta je mystiky i odborníky v oblasti neurochirurgie často nazývaná „třetí oko“ vzhledem k tomu, že je spojovaná s vyššími stavy vědomí.

V důsledku toho každý, kdo konzumuje psilocybinové houby nebo jiné tryptaminové látky, ovlivňuje mozek a způsob, jakým mozek zpracovává informace. Protože jsou všechny naše prožitky reality výsledkem chemických reakcí, které probíhají v mozku, je svět, tak jak ho prožíváme pod vlivem tryptaminů, jen odlišným duševním konstruktem.

To všechno je pouhá představa

Odpůrci „halucinogenů“ argumentují tím, že „vše je pouhá představa“. Toto heslo je obvykle pronášeno s opovržením a naznačuje, že obsah psychedelické

zkušenosti je v zásadě smyšlený nebo nereálný. To ovšem můžeme stejně lehce převrátit, protože naše běžné prožívání reality je také produktem chemických procesů v mozku a neexistuje žádný argument k tomu, abychom tuto realitu hodnotili jako „skutečnější“.

Možná, že neznáme žádný dobrý filozofický argument, který by podporoval naše přesvědčení, že jeden stav vědomí je skutečnější než jiný, ale máme k dispozici argument založený na zkušenosti. Běžný názor konzumentů hub je přesvědčení, že to, co prožívají a vnímají ve stavu pod vlivem hub, je podstatně skutečnější a autentičtější než to, co prožívají při běžných stavech vědomí, i když fantastickou povahu daného zážitku nepopírají.

Mimo hranice logiky

Tento prožitek nelze logicky zdůvodnit. Je to prostě základní pravda zkušenosti. Když takovou zkušenost zažijeme, je to pro nás jasné a samozřejmé. Je to ten typ argumentu, který badatelé v oblasti náboženství a filozofové neberou vážně, protože neexistuje objektivní měřítko, podle něhož by se toto tvrzení dalo posuzovat. Přesto toto tvrzení ti, kdo se věnují spirituální činnosti, přijímají velmi snadno. Popírání reality takovýchto zážitků se pro ty, kdo takový zážitek poznali, rovná popírání reality samotné.

Nezkreslené vnímání reality

Očividná pravda zkušenosti s houbami má mnoho společného s mystickou zkušeností. Mystická zkušenost je v podstatě chápána jako přímé vnímání základní povahy reality jako nedílného celku. V tomto stavu neexistuje žádný subjekt ani objekt. Existuje pouze takovost bytí.

Zkušenost je často popisována jako něco, co se vymyká jakýmkoliv duševním a empirickým konstruktům prostoru a času. Mystické vědomí není nijak omezováno normální zkušeností a co víc, mystická zkušenost je spojována s hluboce emotivními stavy radosti, univerzálního soucitu, pocitu integrity, naplnění, bezvýhradného přijetí a lásky, a prakticky všichni mystikové se shodnou na tom, že zážitek samotný je v podstatě nevyslovitelný. Jakýkoli pokus tento stav popsat je jen částečnou rekonstrukcí zážitku až poté, co se odehrál. Nemáme k dispozici slova, pojmy ani konvenční prostředky, kterými bychom mohli mystické vědomí přesně popsat. Abychom tuto mystickou zkušenost opravdu pochopili, musíme ji sami prožít.

Náboženství a entheogeny

Různé náboženské tradice využívají rozdílné metody a techniky k dosažení mystického stavu vědomí.

K těmto technikám patří nepřetržitá modlitba, meditace, půst, odpoutání se od svého „já“, izolace, fyzické strádání a další techniky. Zatímco většina organizovaných náboženství na využívání entheogenů pohlíží negativně, máme dobrý důvod věřit, že původ náboženství je spjatý právě s jejich pradávným užíváním. V rámci hlavních náboženství je užívání entheogenů často považováno za pomýlený pokus o dosažení mystické zkušenosti prostředky, které slouží jen k nečistým aktivitám. Mystické vědomí je obecně považované za výsledek roků – a dokonce i celého života – nepřetržité náboženské činnosti a oddanosti.

Zdá se, že entheogeny těm, kdo je konzumují, otevírají bránu vedoucí k radikálním stavům mystického vědomí, což naznačuje, že mystický zážitek může prožít kdokoliv a že náboženské zákazy v oblasti morálky, etického chování, dodržování dogmatu nebo vyznání víry mají jen málo, pokud vůbec něco, společného s dosažením mystického požehnání. Vzhledem k tomu, že řada náboženství nabádá věřící, aby žili, mysleli a jednali určitým způsobem, čímž získají požehnání vyšší síly, jednotící faktor entheogenů představuje hlavní hrozbu náboženské hegemonie duchovní zkušenosti a praxe. Jinými slovy, entheogenní zkušenost ukazuje naprosto zřetelně libovolnou povahu mnoha náboženských dogmat.

Houby a mysticismus

Představy „čistého srdce“, ztotožnění srdce se „srdcem vesmíru“ a prožití „volného proudění Ducha“ mohou být součástí mystické zkušenosti, při které se snažíme překonat omezující pojetí „já“ a identity. Usilujeme o to, abychom otevřeli vědomí základní povahy bytí, která existuje za vnějšími projevy reality, a vyzvali tuto základní realitu Ducha, aby formovala průběh našeho života a zkušenosti ve zjevném světě. Jinými slovy, jde o popis metod, které jsou určeny k tomu, aby přivedly naše vědomí zpět ke zdroji bytí a aby nechaly tento zdroj bytí změnit naše pojetí „já“, bytí a světa.

Je ovšem třeba zdůraznit, že „čisté srdce“ nepředstavuje žádné etické ani morální dogma. Jde o upřímné poznání našeho chování a následků našich rozhodnutí a činů. To se týká míry toho, nakolik si uvědomujeme, jak ovlivňujeme ostatní a celou realitu. Není to etický systém sloužící k tomu, aby nám diktoval, co můžeme a nemůžeme dělat. Prosažuje pojetí jednání založené na poznání základního vzájemného propojení všech věcí. Všechny činy, všechna rozhodnutí a veškeré naše chování mají následky a ovlivňují svět a ostatní lidi a znovu se k nám vrací, když nás houbičky uvedou do transu a my pohlédneme do duchovního zrcadla. Když prožíváme pod vlivem hub prozření, můžeme porozumět tomu,

jak jsou všechny zjevné věci vzájemně propojené a že je v podstatě utváří stejný univerzální zdroj bytí. Tudiž pokud máme jednat s plným vědomím, přirozeně jednáme takovým způsobem, který zohledňuje důsledky našich činů. Etické chování vychází z vnímání jednoty a vzájemného propojení jevů, ne z nějakých nadřazených systémů morálky, které by udávaly, co je správné a co špatné, co patří do sféry dobra a co je zlé.

Proces očisty srdce je procesem překonání konstruktů, které omezují „já“, které ti, kdo se věnují duchovní praxi, vytvořili nebo které přijali za svá. Tyto konstrukty jim pak brání uplatnit schopnost spojit se s univerzálním zdrojem bytí nebo božského vědomí. Zraněné srdce, srdce naplněné bolestí, utrpením a předsudky duchovního hledače vtáhne do začarovaných kruhů posuzování, obviňování a kritizování ostatních i sebe sama. Zraněné srdce vidí svět v protikladech a ne v jeho jednotícím aspektu. Když své srdce očistíme, můžeme dosáhnout mystického spojení se srdcem vesmíru, což je naprostý základ bytí. Toto lze popsat jako prožitek požehnání.

Když jednou takovou zkušenost a takovou úroveň poznání získáme, obvykle zažijeme radikální změnu identity. Konstrukty ega poté vidíme takové, jaké jsou doopravdy – jako konstrukty, iluze, masky a konvenční skutečnosti. Skutečná podstata bytí přesahuje všechny tyto omezující faktory. Duchovní hledač zjišťuje, že běžné zdroje identity jsou jen zčásti

pravdivé a autentické, a to v lepším případě, a že jádro našeho bytí je něco hlubšího a podstatně univerzálnějšího. Je obtížné, pokud ne přímo nemožné, udržet si plné mystické vědomí po delší dobu, zvláště když musíme být aktivně zapojeni ve světě. Musíme mít od zdroje určitý odstup, protože ucelená mystická zkušenost nemá žádný konkrétní obsah a existuje mimo subjekt i objekt.

Zážitky vyvolané houbami jsou intenzivní, protože duchovním hledačům připomínají, že tento nejhlubší základ bytí je univerzálně přítomný a že se spojení s ním projevuje prostřednictvím tvůrčí činnosti ve světě subjektu a objektu. Základ bytí je nesmírně kreativní a naše zapojení do tohoto zdroje také. Naše pojetí tvořivosti vyjadřujeme prostřednictvím činů, umění a tvůrčího úsilí. To jsou praktiky, které nám umožňují projevit toto pojetí univerzálního bytí při běžných stavech vědomí. Jinými slovy, zážitky způsobené houbami nás mohou uvést do mystického stavu vědomí, ale stejně tak mohou vést hledače na cestě poznávání v každodenním životě prostřednictvím spirituální praxe a aktu tvoření.

Šamanismus

„Mysticismus“ a mystickou zkušenost spojují badatelé v oblasti náboženství nejčastěji s organizovanými

náboženstvími, zatímco „šamanismus“ je nejčastěji spojován s domorodými tradicemi celého světa. Většinou je toto rozlišení na místě. Zdá se, že v systémech náboženských praktik existují rozdíly mezi vysoce organizovanými náboženstvími a náboženstvími domorodých společenství a jejich převládajícím zaměřením na místní, lokálně založené náboženství. Na druhou stranu je toto rozlišení chybné v tom smyslu, že v šamanismu leží nejpravděpodobněji kořeny všech náboženství, a tedy také kořeny mystické zkušenosti. V tomto smyslu je mystická zkušenost rozvinutým stavem šamanského vědomí, kterému organizovaná náboženství poskytla zvláštní důležitost, zatímco samotní šamani si ho nemusí tak vysoce cenit. A to především z toho důvodu, že šamanismus je v podstatě pragmatický a že se řídí určitým záměrem, protože je založený na místních kontextech, v rámci kterých společnost šamanovy služby potřebuje, zatímco mystické vědomí je spíše záležitostí osobního poznání nebo spasení tak, jak ho chápe uznávaná církev nebo instituce. Šamanismus se v podstatě zaměřuje na určité cíle, jako je léčení, věštění, ovlivňování místních duchů, nikoli na spasení. Některá organizovaná náboženství, tantrický buddhismus či taoismus, si dosud podržela velký podíl šamanského vlivu a využívají šamanské postupy, zatímco u jiných, například v případě křesťanství, je tohoto vlivu velmi málo.

Po celém světě existuje mnoho šamanských tradic, které vykazují širokou škálu změn a inovací. Domorodý šamanismus byl vždy úzce spojován s místními náboženskými tradicemi, což znamená, že šaman pracuje v kontextu místních rituálů, posvátných příběhů a systémů víry. Existují ovšem určité techniky a praktiky, které se zdají být téměř univerzální, což je důvod, proč má užívání pojmu „šaman“ jako obecně vědeckého a kulturního termínu, který se vztahuje k určitým kategoriím provozovatelů duchovní činnosti, jisté opodstatnění.

Antropologové, kteří studují šamanismus v jeho tradičním prostředí, vytvořili termín „neošamanismus“, označující techniky a metody tradičního šamanismu začleněného do spirituálních praktik těch, kteří nepocházejí z domorodých, ale z industrializovaných kultur. Když praktikujeme bubnování, půst, různé druhy očisty a samozřejmě také užívání entogenních látek mimo kontext původní kultury, řadí se tudíž tyto praktiky do kategorie „neošamanismu“.

Šamanské vědomí

Šaman využívá změněné stavy vědomí k tomu, aby ovlivnil konsensuální skutečnost, získal informace, prováděl léčitelská sezení a zapůsobil na místní duchy, aby ovlivnil počasí, růst rostlin, ekologickou

rovnováhu apod. Aby tohoto šamani dosáhli, využívají stavů vytržení, během kterých se dokážou spojit se světem duchů, říší, ve které mají jako duchovní prostředníci největší vliv. Šamani cestují do duchovního světa prostřednictvím síly mysli, aby do této říše přispěli svými vědomostmi.

Je pravděpodobné, že užívání entheogenů bylo první formou šamanismu. Řada kultur si tuto formu uchovala dodnes, zatímco ostatní přijaly méně spolehlivé a účinné techniky navození duchovních stavů vědomí, jako například pomocí bubnování, půstu a sensorické deprivace.

Bez ohledu na zvolenou metodu šamani zkoumají říše změněných stavů vědomí, aby pronikli do podstaty věcí a dosáhli moudrosti. Nezkoumají změněné stavy vědomí jen kvůli zážitkům, ale spíš proto, co s nimi mohou dělat. Když je jejich vědomí změněno, jsou schopni získat informace prostřednictvím zážitků, které se dají označit jako astrální proměna, telepatie, jasnozřivost, věštění, posedlost a úloha prostředníka. Šamani tyto informace používají k tomu, aby provedli změny v konsenzuální realitě tím, že budou léčit pacienta, nacházet ztracené předměty nebo uvádět místní prostředí do ekologické rovnováhy a nastolovat rovnováhu mezi lidským společenstvím a rostlinnými, živočišnými, atmosférickými a minerálními sférami života. Šamani tedy rozvíjejí mystické vědomí, pokud cítí, že přinese nějaký užitek. Jinak by šaman, který v první řadě upřednost-

ňuje praktičnost, takovýto hluboký stav vědomí vyhledávat nemusel.

Duch se nalézá ve všech věcech

Základní princip šamanismu je takový, že všechny věci sdílejí Ducha a vědomí. Veškerá existence je považována za určitý druh velkého společného snu, ve kterém nic takového jako neživá hmota nebo neživé předměty bez ducha a bez života neexistuje. Všechny věci jsou v jistém smyslu živé a jsou součástí Ducha a neustálého vývoje vesmíru. Kvůli této skutečnosti v sobě tyto nesou vědomosti, informace a různé úrovně energie.

Šamani vyhledávají symboly, předměty a spirituální prostředníky, kteří jim poslouží jako spojenci a nástroje moci, pomocí kterých budou řídit duchovní svět a pracovat se silami a elementy, které se v něm nacházejí, a přeměňovat je.

Mnohonásobné reality

Dalším principem šamanismu je přesvědčení, že existují rozmanité dimenze reality, z nichž většina není za běžných okolností zřejmá.

Do těchto říší získáváme přístup prostřednictvím symbolů, rituálů, zpěvu, hudby a entheogenů.

Vyskytují se v nich různé spirituální síly, formy vědomí a rozdílné podoby duchovní aktivity. Tyto úrovně reality můžeme popsat jako paralelní světy, například jako nižší, střední a vyšší svět. Při extatickém letu, kdy se šaman ocitne hluboko v entheogenním transu, putuje těmito alternativními světy, aby navázal kontakt s duchovními silami, které zde sídlí, něco se od nich naučil, nabyl vědění nebo získal dar síly. Toto učení je ve světě konsensuální reality představováno formou písně, příběhu, symbolu a rituálu.

Šamanský zvuk

Důležitým prvkem šamanismu je práce se zvukem. Právě zvuk v mnoha ohledech ovlivňuje alternativní dimenze vědomí a reality. Když například šamani zpívají, nejsou to jejich vlastní písně. Šamani vyvolávají spirituální síly, které rezonují mezi dimenzemi a vydávají vibrační tvar a formu, skrze kterou se duchovní síly mohou projevit v konsensuální realitě. Když šamani využívají zvuky, mohou projevit duchovní síly, přenést ostatní do změněných stavů vědomí, přivolat duchy k léčebnému sezení a komunikovat s inteligencí vtělenou do prostředí nebo vyšší přírody.

Když šaman mluví a zpívá, nejde o projekci jeho ega, ale o projev pod vedením Ducha. Zvuk je pro šamana, stejně jako všechny další věci, duchovní ná-

stroj, který je přirozeně zapojen do práce ve službách Ducha.

Zvuk má v šamanově zkušenosti klíčovou roli, protože slouží k řízení duchovní zkušenosti. Bubnování, chřestění, zpěv, to vše má v transu vyvolaném houbami hlubokou odezvu a šamani prostřednictvím práce se zvukem cestují mezi světy. Je například běžné, že domorodý šaman o svých bubnech hovoří jako o koních. Zvuk bubnu je jako cválající kůň, který ho nese změněnými říšemi světa duchů. Zvuk šamany udržuje ve změněné podobě, když létají v nebesích nebo plavou v duchovním moři. Zvuk je dopravním prostředkem, který slouží ke spirituálním cestám, díky nimž se šaman učí a získává hlubší porozumění.

Houby a šamanismus

Používání hub v roli spojence je zcela jistě šamanskou technikou. To platí také pro bubnování, chřestění nebo využití akustické stimulace houbových stavů vědomí. Šaman cílevědomě zkoumá změněné stavy vědomí a vždy k tomu používá spojence a rituální nástroje. Konzumenti hub, kteří zkoumají říše, jež jim houbičky otevírají, a kteří do nich vstupují s podobným záměrem a prostřednictvím obdobných postupů, se věnují šamanským praktikám bez ohledu na to, zda jsou „šamani“, nebo ne.

Šamanský mysticismus

Dospěli jsme tedy ke konečnému závěru, že hou-
bičky otevírají svým konzumentům bránu k šaman-
ským i mystickým stavům vědomí. Pokud bychom
techniky a praktiky popsané v této knize měli nějak
označit, můžeme je nejlépe popsat jako „šamanský
mysticismus“, protože využívají prvky šamanismu
i mysticismu. Většina provozovatelů duchovní čin-
nosti bude nejspíš upřednostňovat buď jednu, či dru-
hou formu duchovní zkušenosti. Mystického zážitku
snáze dosáhnou ti, kteří se spirituální praxi věnují
samostatně, nebo ti, kteří hledají osobní přeměnu
a osvícení.

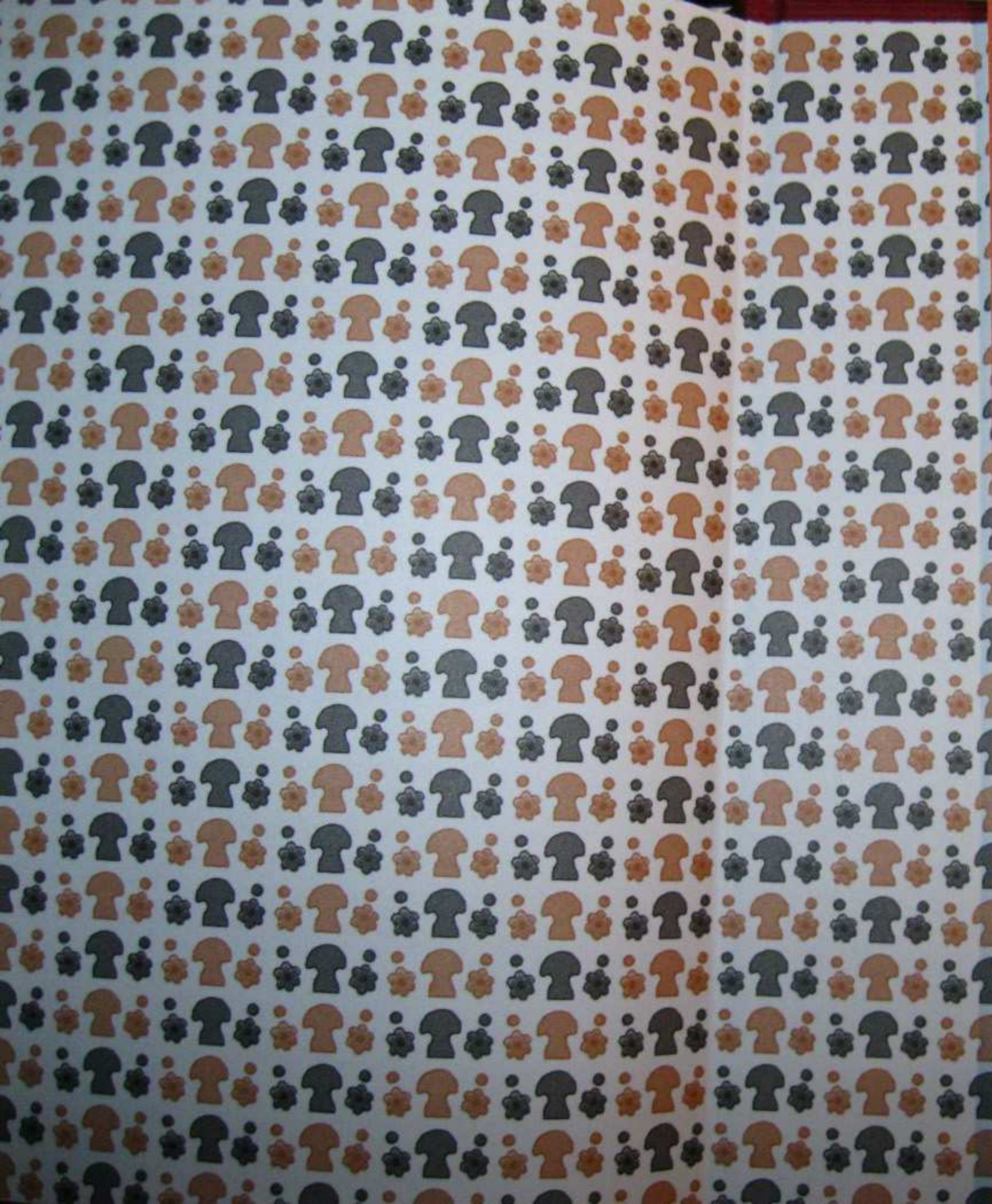
Šamanská praxe je vhodnější pro ty, kdo se za-
jímají o zkoumání mnohohrstevných říší vědomí,
které houby vyvolávají, a pro ty, které láká práce
s dalšími lidmi při léčení nebo při jiných formách
„šamanské“ praxe. Mystická i šamanská zkušenost
získává energii z čistého srdce, jasných záměrů a sou-
středění vědomí. Kterýkoli provozovatel spirituální
činnosti, ať už dává přednost jakékoli duchovní me-
todě, jedná prozíravě, když nahlédne do duchovního
zrcadla, dobře si prohlédne to, co se v něm dá na-
jít, a nechá tyto poznatky ovlivňovat směr jeho du-
chovní cesty. Ať tak činí otevřeně, upřímně, se sou-
citem a s plným vědomím velkého tajemství, které
nás obklopuje.

Pojďte domů!

Když námi proudí Duch, nezbývá nám
nic jiného než být tvůrčí silou.

Obsah

<i>Předmluva</i>	11		
<i>Kapitola první</i> Entheogeny, náboženství a spiritualita	15		
<i>Kapitola druhá</i> Zkušenost s houbami	31		
<i>Kapitola třetí</i> Houby jako psychedelická zkušenost	47		
<i>Kapitola čtvrtá</i> Houby jako rostlinní učitelé	55		
<i>Kapitola pátá</i> Houby jako duchovní zrcadlo	65		
<i>Kapitola šestá</i> Svědék	79		
<i>Kapitola sedmá</i> Vzorce	91		
<i>Kapitola osmá</i> Rozeznání vzorců	101		
		<i>Kapitola devátá</i> Umění soustředit se	117
		<i>Kapitola desátá</i> Stanovení cíle	131
		<i>Kapitola jedenáctá</i> Umění rituálu	143
		<i>Kapitola dvanáctá</i> Symboly	165
		<i>Kapitola třináctá</i> Čisté srdce	181
		<i>Kapitola čtrnáctá</i> Proud Ducha	189
		<i>Kapitola patnáctá</i> Závěrečné myšlenky	199

MARTIN W. BALL, americký spisovatel a hudebník, studoval na Kalifornské univerzitě v Santa Barbaře, kde získal doktorát v oboru náboženských studií se zaměřením na tradice domorodých obyvatel Ameriky, entheogeny a šamanství. Od medicinmanů mescalerských indiánů se naučil tradiční šamanské a léčitelské praktiky, které pro něj měly zásadní spirituální význam. Je autorem knih zaměřených na roli entheogenů v poznávání a rozvoji mysli, jako je např. *Sage Spirit: Salvia Divinorum and the Entheogenic Experience* (česky: *Duch šalvěje: Šalvěj divotvorná a entheogenní zážitky*, dybbuk 2009) a *The Entheogenic Evolution: Psychedelics, Consciousness and Awakening the Human Spirit* (Kyandara Publishing 2008). Dále publikoval čtyřsvazkovou fantasy *Tales of Aurduin* (Kyandara Publishing 2006). Hraje na didgeridoo, perkuse a indiánskou flétnu. Tato jeho hudba vyšla na několika CD.

Martin W. Ball napsal výborného průvodce pro každého, kdo má zájem užívat posvátné houby jakožto nástroje v hledání svého pravého „já“. Tato kniha, psaná čtivým a srozumitelným jazykem, čerpající z hlubokých osobních zkušeností autora, je podnětným příspěvkem k problematice šamanské spirituality. Doporučuji všem, kdo mají zájem porozumět povaze hub a užívat je jakožto nástroje k praktickému rozvíjení spirituality.

Luis Eduardo Luna

